ALTA KOMMUNE

Fremtidens barnehage- og skolestruktur

KS KONSULENT

KS KONSULENT

Innhold

1. OPPSUMMERING 6

2. BAKGRUNN OG METODE 7

2.1 Areal, byggkvalitet og kapasitet i barnehager og skoler 8

2.2 Medvirkning – innspill fra ulike brukergrupper 9

2.3 Prognoser/framskrivninger av folketall (demografi) 10

2.4 Oppbygging av rapporten 10

2.5 Bruk av kunstig intelligens 11

3. ØKONOMISK BÆREKRAFT 12

3.1 Utgiftsnivået må tilpasses demografiendringer 14

4. FREMTIDENS BARNEHAGE- OG SKOLETILBUD 16

4.1 Hva påvirker befolkningsutviklingen? 16

4.1.1 Barn i barnehagealder 16

4.1.2 Barn i grunnskolealder 17

4.1.3 Ulik befolkningsutvikling mellom trinn 18

4.1.4 Hva forklarer utviklingen? 19

Oppsummert 20

4.2 Planlagt boligbygging og framskrivning per opptaksområde 20

4.2.1 Planlagt boligbygging 20

4.3 Skolekapasitet fram mot 2040 22

4.3.1 Alternativ 1: Antall elever, kapasitet og restkapasitet med dagens skolestruktur 23

4.3.2 Alternativ 2: Antall elever, kapasitet og restkapasitet med nye Komsa skole 25

4.3.3 Alternativ 3: Antall elever kapasitet og restkapasitet med nye Komsa og nye Gakori skoler 27

4.4 Barnehagekapasitet fram mot 2040 29

4.4.1 Kapasitet barnehager 30

4.4.2 Framskrivning for barnehage 31

4.4.3 Barnehagedekning 32

4.4.4 Behov for økt kapasitet 33

5. NASJONALE FØRINGER 35

5.1 Barnehage i fremtiden 35

5.2 Grunnskole i fremtiden 36

5.3 Krav til kompetanse og kvalitetsarbeid 38

6. EFFEKTIV RESSURSUTNYTTELSE 40

6.1 Ressursbruk i barnehage sammenlignet med andre kommuner 41
6.1.1 Oppsummert om ressursbruk i barnehage 47
6.2 Ressursbruk i grunnskole sammenlignet med andre kommuner 48
6.2.1 Oppsummert om ressursbruk i skole 59
6.3 Hva sier respondentene om ressursene? 61
6.3.1 Elevene 61
6.3.2 FAU-representanter 62
6.3.3 Alta ungdomsråd 62
6.3.4 Tillitsvalgte og verneombud 63
6.3.5 Rektorer og skoleledere 64
6.3.6 PPT, barnevern og helse 64
6.3.7 Lávgu – samisk språk- og kultursenter 65
6.3.8 Oppsummert om ressurser 65
7. KVALITET I BARNEHAGE OG SKOLE I ALTA 66
7.1 Kvalitet i barnehage 66
7.2 Kvalitet i grunnskolen 67
7.3 Hva sier respondentene om kvaliteten i barnehage og skole i Alta? 69
7.3.1 Elevene 69
7.3.2 Alta ungdomsråd 70
7.3.3 FAU-representanter 71
7.3.4 Tillitsvalgte og verneombud 73
7.3.5 Rektorer og skoleledelse 73
7.3.6 PPT, barnevern og helse 74
7.3.7 Lávgu – samisk språk- og kultursenter 75
7.3.8 Oppsummert om kvalitet 76
8. TILSTAND OG FUNKSJONALITET 77
8.1 Barnehage 77
8.1.1 Aronnes 77
8.1.2 Breidablikk 77
8.1.3 Guovddás 78
8.1.4 Kaiskuru nærmiljøsenter 78
8.1.5 Kronstad 79
8.1.6 Leirbotn oppvekstsenter 79
8.1.7 Oterfaret 80

8.1.8 Rafsbotn 80
8.1.9 Saga 80
8.1.10 Sentrum 81
8.1.11 Talvik barnehage 81
8.1.12 Tverrelvdalen 81
8.2 Grunnskole 82
8.2.1 Alta ungdomsskole 85
8.2.2 Aronnes 86
8.2.3 Bossekop 86
8.2.4 Elvebakken 87
8.2.5 Gakori 88
8.2.6 Komsa 88
8.2.7 Kaiskuru 89
8.2.8 Leirbotn 90
8.2.9 Rafsbotn 90
8.2.10 Saga 91
8.2.11 Sandfallet 92
8.2.12 Talvik oppvekstsenter og Kvalfjord skole 92
8.2.13 Tverrelvdalen 93
8.2.14 Øvre Alta 94
9. HVA SIER RESPONDENTENE OM KAPASITETEN I BARNEHAGE OG SKOLE I ALTA? 95
9.1 Barnehage 95
9.2 Grunnskole 95
9.2.1 Elevene 95
9.2.2 Alta ungdomsråd 96
9.2.3 FAU-representanter 96
9.2.4 Tillitsvalgte og verneombud 96
9.2.5 Rektorer og skoleledelse 97
9.2.6 PPT, barnevern og helse 98
9.2.7 Lávgu – samisk språk- og kultursenter 98
9.2.8 Oppsummert om tilstand og funksjonalitet 99
10. STRUKTURALTERNATIVER OG GEVINSTER 100
10.1 Grunnlaget for vurderingene 100

10.1.1 Forutsetninger 100
10.1.2 Kriteriene 100
10.1.3 Hva alternativene skal løse 101
10.1.4 Slik har vi regnet ut innsparingene 101
10.1.5 Slik henger alternativene sammen 101
10.2 Alternativ 0 – dagens struktur videreføres 103
10.3 Alternativ 1 – justering i sentrum 105
10.4 Alternativ 2 – større grep i sentrum 109
10.5 Alternativ 3 – sentrum og distrikt 112
10.6 Samlet vurdering og anbefalt retning 115
10.6.1 Alternativene vurdert mot kriteriene 115
10.6.2 Økonomien samlet 115
10.6.3 Barns beste og kommunens økonomi 115
10.6.4 Anbefalt retning 116
10.6.5 Hva kommunen bør unngå 117
10.7 Grep som støtter gjennomføringen 117
10.8 Oppsummert 117
11. KONKLUSJON OG ANBEFALINGER 119
12. VEDLEGG 120
12.1 Informasjon om intervju og samtykkeskjema 120
12.2 Spørsmål til elevråd og ungdomsråd 123
12.3 Spørsmål til FAU-representanter, skole 124
12.4 Spørsmål til tillitsvalgte og verneombud, skole 125
12.5 Spørsmål til rektorer og skoleledelse 126
12.6 Spørsmål til ledere for PPT, barnevern, helsestasjon og skolehelsetjenesten 127
12.7 Grunnlag for beregning av lønns- og arealkostnader 128

1. OPPSUMMERING

Alta kommune har bedt KS Konsulent om en ekstern gjennomgang av barnehage- og skoletilbudet. Kommunen har knappere økonomi, problemer med å rekruttere fagfolk og en befolkning som endrer seg. Målet er et tilbud som er likeverdig og godt også i fremtiden. Vi har sett på økonomi, befolkningsutvikling, kapasitet, kvalitet og tilstanden på byggene. Vi har også hentet inn synspunkter fra elever, foreldre, ungdomsrådet, tillitsvalgte, skoleledere, PPT, barnevern og helse og Lávgu – samisk språk- og kultursenter.

- **Færre elever og flere barnehagebarn:** Framover blir det færre barn i grunnskolealder og flere i barnehagealder. Rammetilskuddet for grunnskolen går ned med 24 mill. kr fra 2026 til 2030, mens det for barnehage øker. Kommunen har i dag flere skoleplasser enn elever og for få barnehageplasser.
- **Høye utgifter og spredte ressurser:** Kommunen driver mange små enheter. Det gir høye utgifter til bygg og ledelse og mindre penger til lærere og støtte til elevene. Respondentene opplever at ressursene er spredt for tynt.
- **Læreren betyr mest:** Elevene, foreldrene og de ansatte er enige om at læreren og trygge voksne betyr mest for kvaliteten. Større skoler gir større fagmiljø og et mindre sårbart tilbud. Samtidig legger foreldre og ungdom vekt på nærhet og trygghet.
- **Ulike bygg gir ulikt tilbud:** Byggene er i svært ulik stand. Flere skoler mangler spesialrom og rom til SFO, og elever ved mindre skoler får et dårligere tilbud enn elever ved store og nye skoler.

Vi har vurdert fire alternativer, fra å videreføre dagens struktur til større endringer både i sentrum og i distriktene. KSK anbefaler at kommunen endrer strukturen i sentrum i to trinn og beholder distriktsskolene i Øvre Alta, Talvik og Rafsbotn.

I trinn 1 omgjøres Kaiskuru skole til barnehage, ungdomstrinnet i Tverrelvdalen flyttes til sentrum, og Leirbotn slås sammen med Rafsbotn. Når nye Komsa og Gakori står ferdige, legges Elvebakken ned, og basen og fagteamet flyttes samlet til nye Komsa. Samtidig blir Aronnes skole barnehage. Ledige skolebygg blir barnehager der barna bor.

Retningen gir barna bedre fagmiljø og bedre bygg. Kommunen kan spare 12,7–17,2 mill. kr i året og slipper store investeringer på Leirbotn og Kaiskuru. I 2030 bør kommunen ta et nytt valg, basert på ny framskrivning fra SSB og virkningen av forsvarssatsingen. Anbefalingene står samlet i kapittel 11.

2. BAKGRUNN OG METODE

Kommunen har lagt følgende prinsipper til grunn for arbeidet (Fremtidsrettet barnehage- og skolestruktur i Alta kommune – Utfordringsnotat, 18. juni 2025):

Færrest mulig overganger for elevene

En skolestruktur basert på 1.–7.- og 8.–10.-skoler, samt kombinerte 1.–10.-skoler, bidrar til å redusere antall overganger i elevenes opplæringsløp. Færre skifter av skolemiljø gir økt kontinuitet, styrker relasjonen mellom elever og ansatte over tid, samt skaper et mer stabilt og trygt læringsmiljø.

Likeverdige tilbud – uavhengig av geografi

Alle elever skal ha tilgang til undervisning og tjenester av like høy kvalitet. Et likeverdig skoletilbud handler både om faglig kvalitet, tilgang på støttefunksjoner og trygge oppvekstmiljøer i hele kommunen.

Robuste og bærekraftige enheter

For å sikre kvalitet over tid, bør barnehager og skoler ha en viss størrelse. Dette legger til rette for sterke fagmiljøer for de ansatte, bedre muligheter for spesialpedagogisk hjelp og tidlig innsats, samt økonomisk bærekraft og fleksibilitet i personaldisponering.

Rekrutteringsgrunnlag og kompetansemiljø

Innen skole og barnehage viser utdanningsforskning at større enheter gir bedre forutsetninger for å utvikle profesjonsfellesskap, fordele spesialkompetanse og tilby støttefunksjoner som spesialpedagoger og miljøarbeidere – noe som styrker rekruttering, faglig utvikling og trivsel blant ansatte.

Kommunestyret vedtok følgende skoleinvesteringer i 2023:

- Det bygges en ny sentrumsskole på Komsa med tre paralleller, klasserom til de samiske klassene, samt en egen avdeling for elever med behov for et helhetlig tilbud (base). Det bygges en egen avdeling for SFO i skolen.
- Saga skole bygges ut til en fullverdig to parallell 1.-7.skole der SFO er en avdeling.
- Kaiskuru nærmiljøsenter* utvides til en fullverdig 1.-7.skole med SFO avdeling.
- Gakori skole bygges om og ut til en fullverdig tre parallell 1.-7.skole der SFO er en egen avdeling.
- Bossekop skole legges ned når Gakori skole er ferdig ombygd.
- Øvre Alta og øvrige distriktskoler består som i dag så lenge det er elevgrunnlag som gir grunn til å opprettholde denne strukturen.

*18. juni 2024 besluttet kommunestyret å utsette Kaiskuru nærmiljøsenter til de andre prosjektene er fullført.

Basert på disse prinsippene og vedtakene, har denne utredningens mål vært tredelt:

1. Kartlegge dagens situasjon for elevtall, kapasitet og arealbruk i kommunale barnehager og skoler og utarbeide prognoser for behov for barnehage- og skoleplasser i planperioden
2. Analysere samsvar og avvik mellom framskrevet behov og eksisterende/fremtidig kapasitet og vurdere alternative strukturelle løsninger

3. Anbefale tiltak som gir en bærekraftig og helhetlig struktur for barnehage- og skoleområdet

Prosjektet er gjennomført i to hovedfaser; datainnsamling og analyse våren 2026, deretter medvirkning og utredning av forslag tidlig høst. Tiltakene som foreslås svarer på utfordringene som avdekkes i analysedelen.

Rapporten er basert på et omfattende datamateriale:

- Areal, byggkvalitet og kapasitet i barnehager og skoler
- Medvirkning – innspill fra ulike brukergrupper
- Prognoser/framskrivninger av folketall fra SSB (demografi) og utgiftsbehov fra KS.
- Offentlig dokumentasjon, inkl. KOSTRA, GSI og BASIL rapportering
- Alta kommunes styringsdokumenter.

2.1 Areal, byggkvalitet og kapasitet i barnehager og skoler

For barnehagene har vi kartlagt leke- og oppholdsareal i samarbeid med barnehagemyndigheten og styrerne. Utgangspunktet er kommunens egne oversikter over rom. Styrerne har for hvert rom svart på om rommet brukes til lek og opphold gjennom dagen. Garderober er tatt med der de er tilrettelagt for lek, mens ganger, kjøkken, møterom, lager og vognrom ikke er tatt med. Arealet er sammenholdt med tallene kommunen rapporterte i BASIL per 15.12.2025.

Kapasiteten er beregnet etter den veiledende arealnormen på 5,3 m² per barn under tre år og 4 m² per barn over tre år (se kap. 4.3). Arealkapasiteten er en teoretisk størrelse. Den faktiske kapasiteten avhenger også av avdelingsstruktur, garderober, stellerom, personalfasiliteter og bemanning.

Tilstanden er vurdert ut fra kommunens tilstandsrapporter (desember 2024 og juni 2025) og befaring i utvalgte barnehager (Aronnes og Kaiskuru) 20. august 2026.

For skolene har vi kartlagt klasserom, grupperom og spesialrom i samarbeid med skoleeier og rektorene. Utgangspunktet er kommunens egne oversikter over rom og skolenes beskrivelse av hvordan rommene brukes i dag. I tillegg til ordinære undervisningsrom har vi sett på spesialrom for blant annet naturfag, mat og helse, kunst og håndverk og musikk, samt gymsal, SFO-lokaler, arbeidsplasser for ansatte og uteområder. Elevtallene gjelder inneværende skoleår.

Beregningen er sett i sammenheng med hvor mange klasserom og paralleller skolen er dimensjonert for. Arealkapasiteten er en teoretisk størrelse. Den faktiske kapasiteten avhenger også av klasserommenes utforming, tilgang til grupperom og spesialrom, varierende kullstørrelser og lærernormen.

Tilstanden er vurdert ut fra skolenes egenrapporteringer, kommunens tilstandsrapporter (desember 2024), vedlikeholdsplaner, tilsyn etter forskrift om miljørettet helsevern (2021) og befaring på utvalgte skoler (Tverrelvdalen, Saga, Kaiskuru, Aronnes, Gakori, Øvre Alta, Elvebakken, Alta ungdomsskole, Sandfallet ungdomsskole) 20. august 2026.

2.2 Medvirkning – innspill fra ulike brukergrupper

KS Konsulents kunnskap om kommunens forutsetninger og behov er utviklet gjennom dialog med styringsgruppen, arbeidsgruppen og andre nøkkelpersoner (for eksempel byggforvaltere og planavdeling).

Styringsgruppen for prosjektet vedtok at gruppeintervjuene skulle rettes mot skole. Barnehageperspektivet er ivaretatt på andre måter: gjennom dialog med styrere i forbindelse med befaringene, gjennom intervjuer med PPT, barnevern og helsestasjon, som omfattet både barnehage og skole, og gjennom dialog med nøkkelpersoner på kommunenivå. I tillegg bygger vurderingene av barnehagene på skriftlige kilder.

For skole ble ulike brukerrepresentanter invitert til gruppeintervju. Deltakerne fikk tilsendt spørsmålene på forhånd og alle intervjuene startet med å utforske hva som opplevdes å være god kvalitet (se egne vedlegg for utfyllende informasjon).

Elevmedvirkning og barnets stemme:

Det ble gjennomført gruppeintervjuer med elevråd ved fem skoler: Gakori, Tverrelvdalen (5., 6., 7., 8. og 10. trinn), Kaiskuru, Elvebakken og Øvre Alta. Alle elevrådene fikk de samme spørsmålene om hva som er en god skoledag, om undervisning og læringsmiljø, trygghet, utstyr og bygg, uteområde, skolevei og fritid.

Tilsvarende intervju med de samme spørsmålene ble også gjennomført med Alta Ungdomsråd.

FAU-representanter

Foreldrenes stemmer er ivaretatt gjennom gruppeintervjuer med FAU-representanter fra Komsa, Elvebakken, Gakori, Tverrelvdalen, Øvre Alta, Kaiskuru og Alta ungdomsskole. Antall foreldrerepresentanter ble utvidet sammenlignet med antall elevråd for å sikre stemmer fra skolene med samiske tilbud (Komsa og Alta ungdomsskole). Foreldrene svarte på spørsmål om hva som er en god skole, inntrykk av egen skole, ressurssituasjon, innsyn i pedagogisk arbeid, skolevei og løsninger på sikt.

Ansattrepresentanter

Ansattes perspektiv er basert på intervjuer med tillitsvalgte og verneombud ved utvalgte sentrumsnære skoler (Gakori, Komsa, Tverrelvdalen, Kaiskuru, Elvebakken Alta ungdomsskole og Øvre Alta). Hovedtillitsvalgt fra Utdanningsforbundet deltok også i gruppeintervjuet. Representantene ble invitert til å mene noe om kvalitet, ressursbruk, bærekraft i tilbudet, skolestørrelse, muligheter for samhandling med støttetjenester, rekruttering og fremtidig struktur/tilbud.

Rektorer og skoleledelse

Innspill til prosessen fra skoleledere er innhentet gjennom intervju med rektorer og annen skoleledelse fra Alta ungdomsskole, Kaiskuru, Gakori, Komsa, Tverrelvdalen og Elvebakken. Intervjuet tok utgangspunkt i spørsmål om kvalitet, ressurstilgang og handlingsrom, tilpasning til elever med spesielle behov, kompetanse og rekruttering, forutsetninger for bærekraftig drift og fremtidige utfordringer/løsninger.

PPT, barnevern og helse

Ledere for PPT, barnevern, helsestasjon/skolehelsetjenesten ble invitert til intervju for å belyse samarbeid med skoler og barnehager, tilstedeværelse, forebygging og tidlig innsats, kvalitet på tjenestene og betingelser for å bruke kompetansen. Intervjuet gjaldt både barnehage og skole.

Lávgu – samisk språk- og kultursenter

For å tydelig få fram samiske perspektiver intervjuet vi daglig leder ved Lávgu (Álttá sámi giella- ja kulturguovddáš) om det samiske tilbudet i barnehage og skole. Lávgu møter barn i barnehage- og skolealder og foreldrene deres på aktiviteter to–tre ganger i uka. Innspillene bygger på erfaringene derfra og på det foreldre forteller i ulike sammenhenger. Lávgu viste også til sin høringsuttalelse om skolestrukturen fra 2023.

2.3 Prognoser/framskrivninger av folketall (demografi)

Kommunen har egen lokal forskrift om opptaksområder med geografisk inndeling (basert på grunnkretser) som angir nærskole for elevene basert på bosted. Kommunen har lagt opp til en fleksibilitet i forskriften der ett opptaksområde i flere tilfeller inkluderer flere skoler.

Alta har per i dag ikke egne verktøy for framskrivning av folketall på skole/skolekretsnivå. SSB tilbyr ikke statistikk/tallgrunnlag som gjør det mulig å framskrive befolkning på grunnkretsnivå. I samråd med kommunen har KS Konsulent derfor basert befolkningsframskrivingene på tall på kommunenivå, kombinert med informasjon om lokale boforhold, utbyggings-/pressområder og vedtatte/planlagte boligfelt de neste årene.

2.4 Oppbygging av rapporten

Vurderingene i rapporten starter med å kort belyse kommunens økonomiske bærekraft i kapittel 3. Her viser vi blant annet hvor stort det økonomiske handlingsrommet vil være dersom kommunens utgifter til barnehage og skole nærmer seg landsgjennomsnittet. Formålet er å kartlegge behovet og potensiale for økonomiske innsparinger og muligheter for eventuelle nye investeringer. Kapittel 4 drøfter den historiske befolkningsutviklingen i kommunen og sammenligner ulike vekstalternativer for barn i barnehage- og skolealder. Framskrivningene brukes så til å drøfte nåværende og fremtidig kapasitet i skole og barnehage. I kapittel 5 viser vi noen nasjonale føringer og utviklingstrekk som vi mener er vesentlige for planlegging av barnehage- og skoletilbudet i kommunen. Kapittel 6 viser dagens ressursbruk sammenlignet med andre kommuner og speiler dette opp mot funn fra intervjuer med ulike grupper. Kapittel 7 viser til noen sentrale kvalitetsindikatorer for både barnehage og skole, og hva ulike respondenter mener om kvaliteten i dagens tilbud. Kapittel 8 går nærmere inn på en kort omtale av de ulike barnehagene og skolene, før kapittel 9 viser hvordan representanter fra ulike brukergrupper opplever situasjonen, med fokus på skoletilbudet. I kapittel 10 drøfter vi ulike strukturalternativer før KSKs konklusjon presenteres i kapittel 11. Vedlegg finnes i kapittel 12.

2.5 Bruk av kunstig intelligens

KSK har brukt KI-verktøyet Claude som støtte i arbeidet med rapporten. All data er håndtert innenfor KSK sin lukkede løsning og personvernhensyn er ivaretatt. Vi har brukt verktøyet til å:

- gjøre research
- drive ideutvikling
- oppsummere intervjunotater og skriftlige innspill
- lage utkast til moment i oppsummeringer
- kontrollere at tall og omtaler henger sammen på tvers av kapitlene
- formatere tabeller, språkvaske og formatere tekst

KI har ikke gjort de faglige vurderingene. Rådgiverne i KSK har bestemt hvilke alternativer som er vurdert, hvordan barns beste og kommunens økonomi er veid mot hverandre, og hvilken retning vi anbefaler. Opplysningene i rapporten bygger på kildene som er oppgitt i teksten.

Alle rådgiverne i prosjektteamet har lest hele rapporten i flere revisjonsrunder. Vi har også gått gjennom utkastet med kommunen, og rettingene og innspillene vi fikk, er tatt inn. KSK står ansvarlig for innholdet i rapporten.

3. ØKONOMISK BÆREKRAFT

I 2025 hadde kommunen et negativt netto driftsresultat. Disposisjonsfondet er nær 0 og selv om lånegjelden er betydelig redusert de siste årene har Alta i dag redusert økonomisk bærekraft. Med et driftsnivå som i 2025 var høyere enn inntektsnivået er det små muligheter til å realisere nye større investeringer før økonomien er i balanse og kommunen igjen har bygget opp et tilstrekkelig stort disposisjonsfond til å håndtere uforutsette hendelser.

KS publiserer hvert år en indeks for økonomisk handlingsrom. Indeksen kategoriserer norske kommunes økonomiske handlingsrom på bakgrunn av økonomiske nøkkelindikatorer netto driftsresultat, lånegjeld og disposisjonsfond. Ved å se indikatorene i sammenheng vurderes det at Alta kommune har begrenset økonomisk handlefrihet og svekket evne til å håndtere uforutsette kostnader eller inntektsbortfall.

Figuren under viser utviklingen i økonomisk handlingsrom for Alta i perioden 2020 til 2025. Figuren illustrere handlingsrommet basert på kommunens gjeldsgrad, disposisjonsfond og netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter. Dersom kommunene har en samlet indeksscore under 1 vurderes det økonomiske handlingsrommet som begrenset.

Figuren viser at Alta har hatt et vedvarende begrenset handlingsrom de tre siste årene. Sammenlignet med landsgjennomsnittet er situasjonen svært utfordrende. Kommunen har et nivå på driften som er høyere enn inntektene, og disposisjonsfondet er nær 0. Selv om netto lånegjeld er lavere enn landsgjennomsnittet er derfor handlingsrommet for nye investeringer svært begrenset.

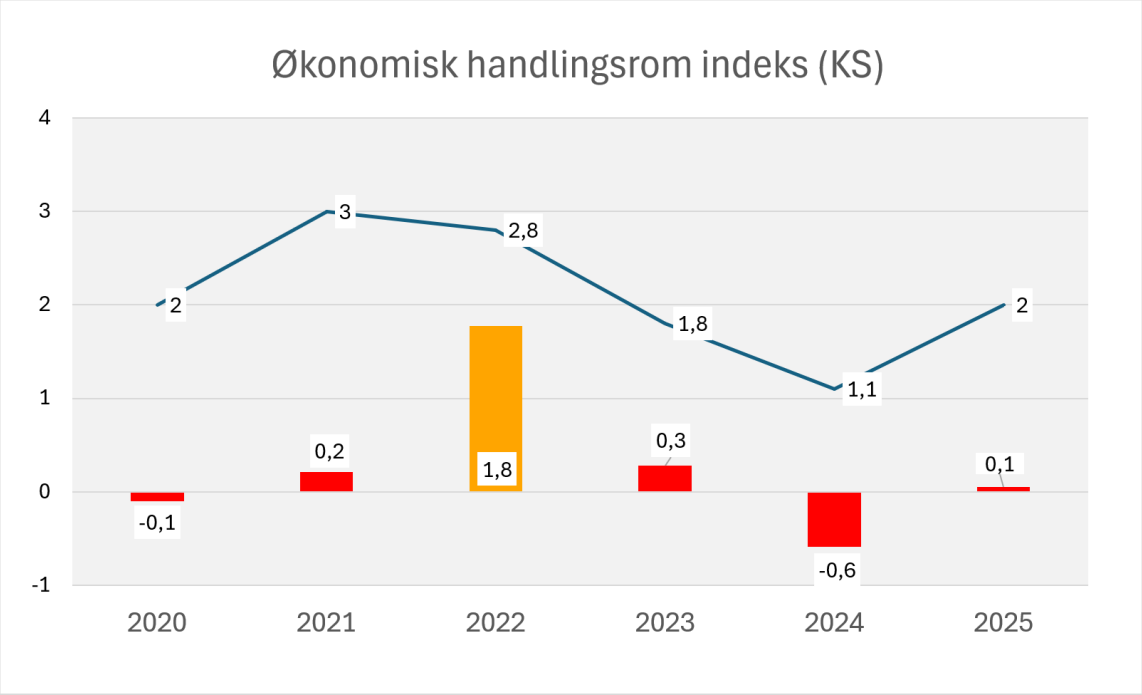

Det begrensede økonomiske handlingsrommet skyldes at Alta over flere år har et nivå på driften som er betydelig høyere enn inntektsnivået tilsier. Figuren under viser Alta kommunes inntektsnivå og ressursbruk i forhold til landsgjennomsnittet i perioden 2022 til 2025, målt i

kroner per innbygger i Alta kommune. Figuren viser at kommunens utgifter er høyere enn inntektene alle tre årene. Dette til tross for at kommunen har betydelig høyere inntekter enn landsgjennomsnittet. I 2025 var utgiftene innenfor tjenestene som omfattes av inntektssystemet 22 500 kroner høyere enn landsgjennomsnittet.

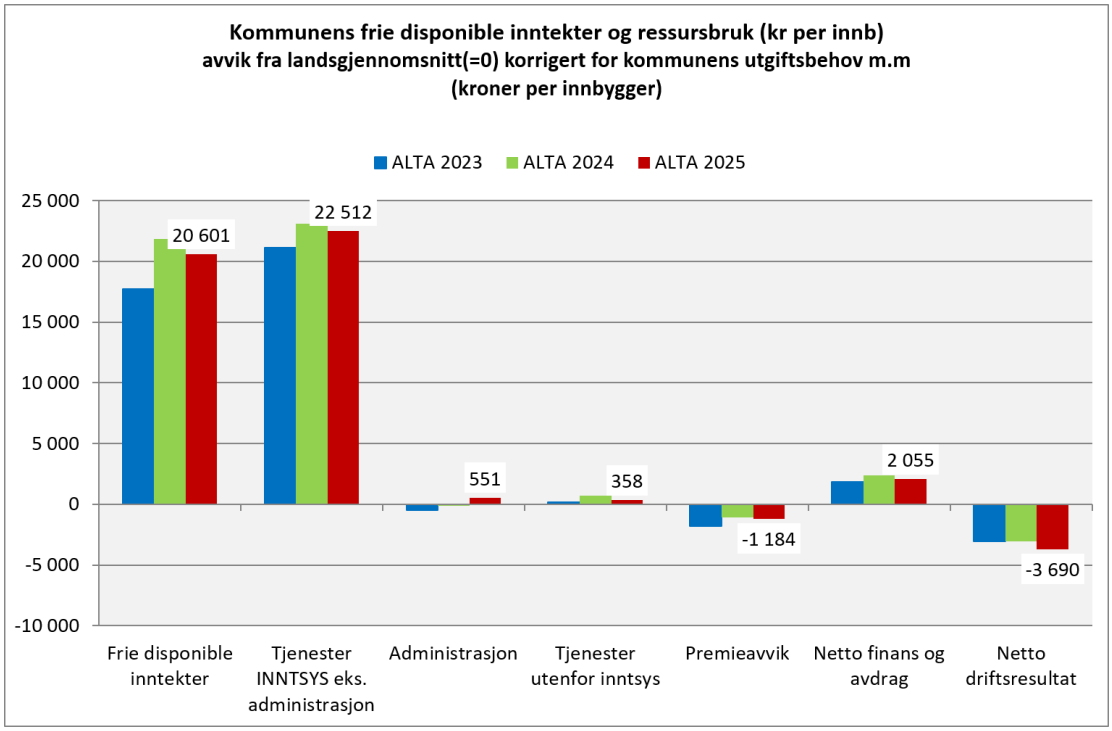

Alta har et høyere utgiftsnivå enn landsgjennomsnittet på alle tjenestene innenfor inntektssystemet, med unntak av barnehage. Det er særlig utgiftsnivået innen pleie- og omsorgstjenesten som trekker opp utgiftsnivået.

Figuren under viser utgiftsnivået til Alta kommune sammenlignet med landsgjennomsnittet. Tallene er korrigert for forskjeller i utgiftsbehov, differensiert arbeidsgiveravgift og pensjonspremie. Tabellen viser at Alta i 2025 brukte 2 942 kroner mer per innbygger enn landsgjennomsnittet på skole og på barnehager 233 kroner mer enn landsgjennomsnittet. I sum tilsvarer dette et merforbruk i forhold til landsgjennomsnittet på 64,4 millioner kroner på grunnskole og 5,1 millioner kroner på barnehager. I sum indikerer dette at Alta kommune har et betydelig teoretisk økonomisk omstillingspotensial. Basert på disse beregningene er utgiftsnivået 69,5 millioner kroner høyere enn landsgjennomsnittet samlet innen grunnskole og barnehage.

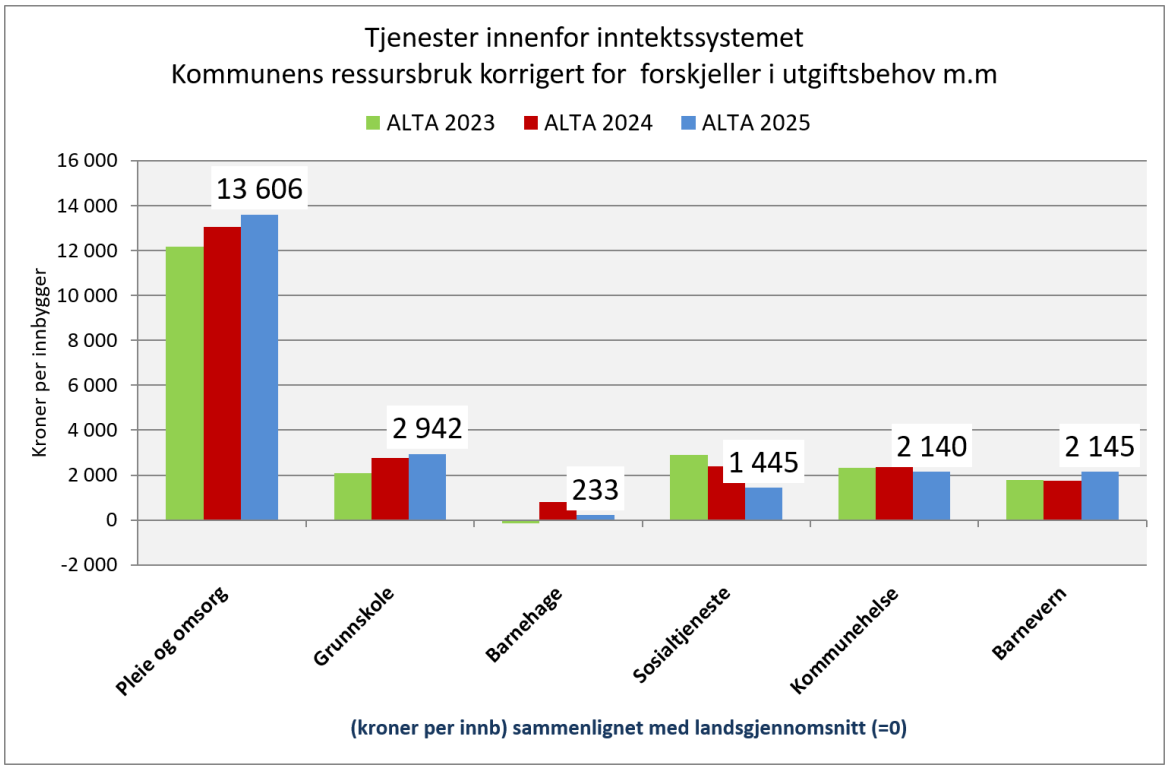

Det understrekes at handlingsrommet er en teoretisk beregning. Selv om utgiftene er korrigert for forskjeller i utgiftsbehov mv., fanger beregningene ikke fullt ut opp lokale forhold som bosettingsmønster og minoritetsspråklige. Merutgiftene skyldes også blant annet forhold knyttet til struktur og dagens praksis knyttet til bemanning, vedtak om særskilte tiltak mv. Samtidig viser utviklingen fra 2023 til 2025 at Altas merutgifter til grunnskole har økt sammenlignet med landsgjennomsnittet.. Dette indikerer et behov for å vurdere hvordan ressursbruken kan tilpasses elevtallsutviklingen og fremtidig kapasitetsbehov.

For å realisere det økonomiske handlingsrommet er det også behov for strukturelle tilpasninger. Strukturen setter rammer for bedre kapasitetsutnyttelse, med større elevgrupper og mer effektiv bruk av bemanning og skolebygg.

3.1 Utgiftsnivået må tilpasses demografiendringer

Befolkningsutviklingen har direkte konsekvenser for kommunens inntekter. Antall barn i barnehage- og grunnskolealder inngår i beregningen av rammetilskuddet fra staten. Når barnetallet går ned, reduseres rammetilskuddet, og når barnetallet øker, øker også rammetilskuddet.

Hvis strukturen og driften ikke tilpasses når barnetallet synker, blir hver elev og hvert barnehagebarn dyrere, og forskjellen må dekkes av andre tjenester. Med et begrenset økonomisk handlingsrom er det derfor viktig at kommunen tilpasser antall skoler og barnehager, kapasitet og bemanning til utviklingen i barnetallet og til hvor barna bor.

Tabellen nedenfor viser forventede endringer i Alta kommunes rammetilskudd knyttet til grunnskole og barnehage, i 1000 kroner. Framskrivningene er basert på SSBs hovedalternativ.

Endring i utgiftsbehov per 1.1	Grunnskole	Barnehage	Sum skole og bhg
2027	-6 575	10 595	4 020
2028	-2 984	-1 394	-4 378
2029	-6 316	5 298	-1 019
2030	-7 788	5 019	-2 769
2031	4 518	-5 298	-780
2032	6 499	-7 249	-750
2033	-2 206	-1 673	-3 879
2034	134	-1 673	-1 539
2035	4 671	-558	4 113
2036	3 646	836	4 482
Sum 2027-2036	**-6 402**	**3 903**	**-2 499**
Sum økonomiplan 2027 - 2030	**-23 664**	**19 517**	**-4 146**

Kommunens frie inntekter består i hovedsak av skatteinntekter og statens rammetilskudd. Gjennom rammetilskuddet omfordeles inntektene til kommunene basert på et beregnet utgiftsbehov innenfor ulike sektorer. I økonomiplanperioden vil rammetilskuddet Alta mottar knyttet til grunnskole være 24 millioner kroner lavere i 2030 enn det kommunen mottar i 2026. Reduksjonen skyldes at det forventes færre barn i grunnskolealder i årene framover. Samtidig forventes rammetilskuddet knyttet til barnehage å være 19,5 millioner kroner høyere i 2030 enn i 2026. Dette har sammenheng med en forventet økning i antall barn i barnehagealder.

På lenger sikt mot 2036 vil rammetilskuddet knyttet til grunnskole igjen øke noe, mens det vil bli redusert for barnehage.

Rammetilskuddet påvirkes ikke av kommunens strukturvalg eller faktiske utgiftsnivå. Overkapasitet på bygg vil gi et høyere driftsnivå enn en skolestruktur med større skoler som har bedre forutsetninger for kostnadseffektiv drift (jf. kap. 6.1). Isolert sett er dette ressurser som ellers vil kunne benyttes til å forbedre kvaliteten i skole- og oppvekstsektoren, som for eksempel å styrke det forebyggende arbeidet.

4. FREMTIDENS BARNEHAGE- OG SKOLETILBUD

4.1 Hva påvirker befolkningsutviklingen?

Alta kommune har over mange år hatt en stabil vekst i folketallet, som har sammenheng med at kommunen er et regionalt senter med betydelig innflytting. Dette gjelder imidlertid ikke for yngre aldersgrupper. Antall barn i grunnskolealder har blitt redusert siden 2010 mens landet samlet har hatt en svak vekst. Antall barn i barnehagealder er om lag på samme nivå som i 2010 mens landet har hatt en moderat nedgang. Hovedårsaken er svingninger i fødselsratene over tid og en gradvis nedgang i fødselsratene de siste tiårene.

Strukturvalgene man gjør i dag skal stå seg fram i tid, og utviklingen i aldersgruppene for barnehager (1-5 år) og grunnskoler (6-15 år) er av stor betydning for valg av barnehage- og skolestruktur. Man må sikre at strukturvalgene gir tilstrekkelig kapasitet i fremtiden. Samtidig er det en betydelig risiko knyttet til både økonomi og kvalitet om barnetallene blir mindre enn man planlegger for.

Når kommunen skal planlegge for strukturvalg er det avgjørende å legge troverdige framskrivninger til grunn. Vi mener det beste grunnlaget er SSBs hovedalternativ for kommunen som helhet. Framskrivningene bygger på kommunens utvikling de siste 3 – 10 årene, og det mest sannsynlige scenario knyttet til fødselstall (3 år), dødelighet (5 år), flytting og innvandring (10 år).[1] Under viser vi framskrivninger for Alta med hovedalternativet og høyvekstalternativet. Høy vekst er tatt med som en referansebane.

4.1.1 Barn i barnehagealder

Figuren under viser SSBs framskrivninger av antall barn i barnehagealder fram mot 2040.[2] Hovedalternativet viser en moderat vekst på om lag 70 barn i alderen 1-5 år fram mot 2030, før barnetallet reduseres noe mot 2035 og holder seg relativt stabilt fram mot 2040. Alternativet med høy vekst viser en betydelig sterkere økning, med om lag 140 flere barn i 2030, 275 flere i 2035 og 300 flere i 2040.

[1] SSB (Rapport 2026/22) Befolkningsframskrivinger for kommunene 2026
[2] Befolkningsframskrivingene i denne rapporten er basert på SSBs framskrivninger publisert 12.juni 2026. Tabellreferanse 11476.

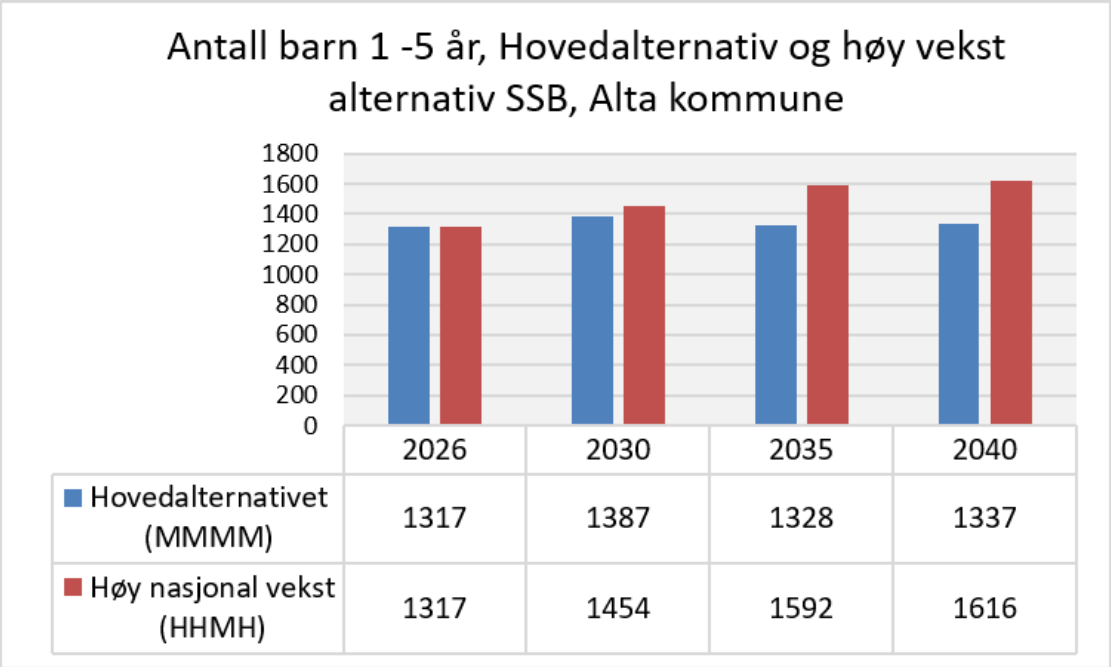

	2026	2030	2035	2040
Hovedalternativet (MMMM)	1317	1387	1328	1337
Høy nasjonal vekst (HHMH)	1317	1454	1592	1616

4.1.2 Barn i grunnskolealder

Figuren under viser antall barn i grunnskolealder fra 2026 fram mot 2040 med henholdsvis SSBs hovedalternativ og høyvekstalternativ.

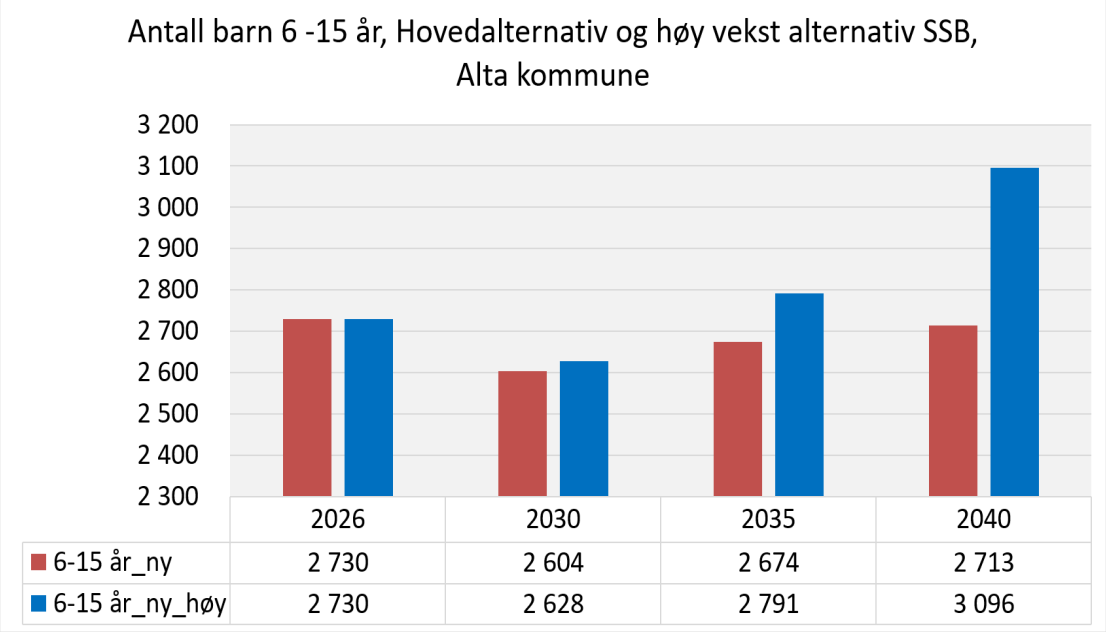

	2026	2030	2035	2040
6-15 år_ny	2 730	2 604	2 674	2 713
6-15 år_ny_høy	2 730	2 628	2 791	3 096

Hovedalternativet viser en moderat nedgang på om lag 125 barn fram mot 2030, før elevtallet gradvis øker igjen mot 2035 og 2040. Samlet forventes et relativt stabilt elevtall i perioden 2026–2040. Høyvekstalternativet viser også en nedgang fram mot 2030, men

deretter en betydelig vekst, med om lag 60 flere barn i 2035 og 365 flere i 2040 sammenlignet med 2026.

4.1.3 Ulik befolkningsutvikling mellom trinn

Selv om framskrivningene med hovedalternativet viser en nedgang mot 2030 og deretter en moderat vekst, er det betydelige forskjeller mellom barnetrinnet og ungdomstrinnet. Figuren under viser prosent endring i Alta kommune etter alderstrinn med SSBs hovedalternativ.

Figuren viser endringen fra 2026 for aldersgruppene 6–12 år, som tilsvarer 1.–7. trinn, og 13–15 år, som tilsvarer 8.–10. trinn.

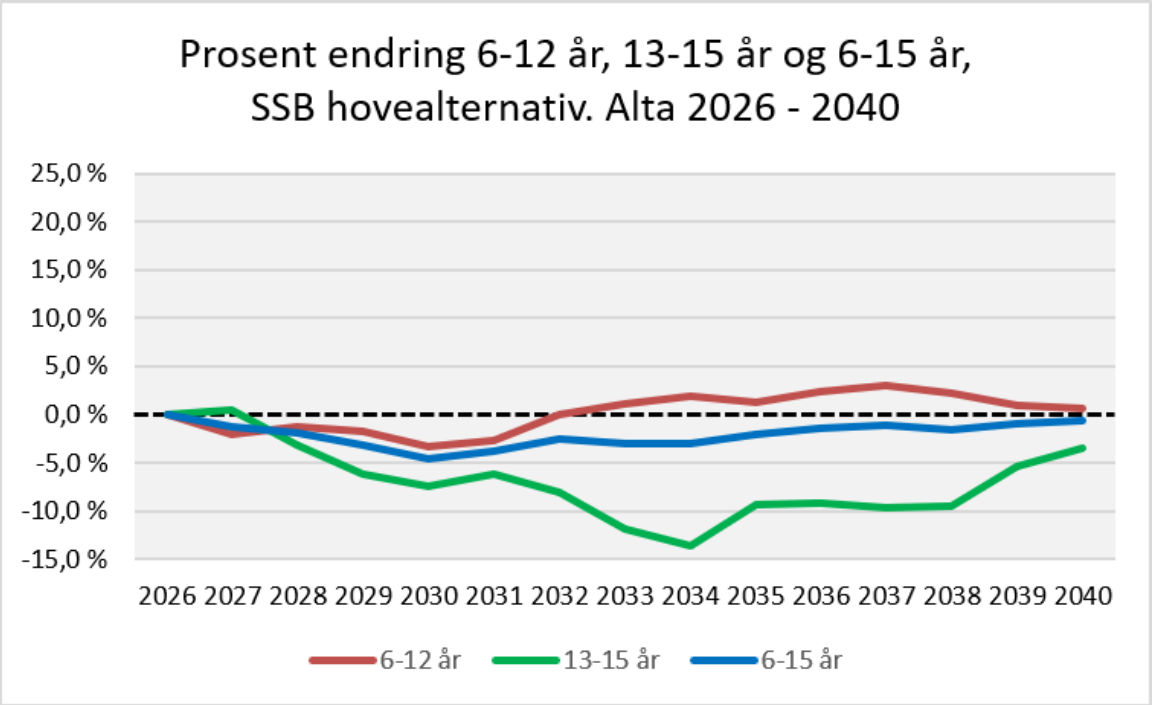

Figur: Prosentvis endring i antall barn 6–12 år, 13–15 år og 6–15 år i Alta fra 2026, SSBs hovedalternativ. Kilde: SSB tabell 14746.

I hovedalternativet går antallet barn i aldersgruppen 6-12 år (1-7. trinn) ned med 3 prosent fram mot 2030. Deretter øker det igjen og ligger litt over dagens nivå fra 2033, med en topp på 3 prosent over i 2037. Ungdomstrinnet (8-10 trinn) får en større og mer langvarig nedgang. Framskrivningene viser at i 2034 er antallet 13–15-åringer 14 prosent lavere enn i dag, og i 2040 vil det fortsatt være 4 prosent lavere enn i dag.

I høyvekstalternativet er utviklingen på ungdomstrinnet nesten lik hovedalternativet fram til midten av 2030-årene. Barnetrinnet øker derimot fra 2032 og ligger 19 prosent over dagens nivå i 2040.

I framskrivningene og kapasitetsvurderingene i denne rapporten framskrives barnetrinnet (1-7. trinn.) og ungdomstrinnet (8-10. trinn) hver for seg.

4.1.4 Hva forklarer utviklingen?

Forskjellen mellom alternativene skyldes først og fremst at høyvekstalternativet forutsetter høyere fruktbarhet og høyere innvandring. Det slår først ut blant de yngste barna og deretter i alderskullene oppover.

Elevene som skal gå på ungdomstrinnet de neste tolv årene, er allerede født. Fødselskullene i Alta ble mindre gjennom 2010-tallet. Antallet 0–5-åringer falt fra rundt 1 640 i 2013–2014 til rundt 1 500 i 2020–2021. De store kullene fra begynnelsen av 2010-tallet går nå på ungdomstrinnet og blir gradvis erstattet av mindre kull. Derfor er nedgangen på ungdomstrinnet størst rundt 2033–2034, da kullene fra slutten av 2010-tallet er 13–15 år.

De siste årene har igjen fødselstallene økt noe. Samtidig har det fra 2022 vært en økning i antall kvinner i alderen 20-44 år. Det gir flere barn i barnehagealder de nærmeste årene, og disse barna når skolealder fra begynnelsen av 2030-årene.

Tabellen under viser inn- og utflytting for barn 0-17 år i Alta. I perioden 2015–2025 har det samlet vært en netto utflytting på 134 barn og unge fra Alta. Også i årene 2023–2025, med stor innflytting fra Ukraina, var det flere som flyttet ut enn inn i Alta i denne aldersgruppen.

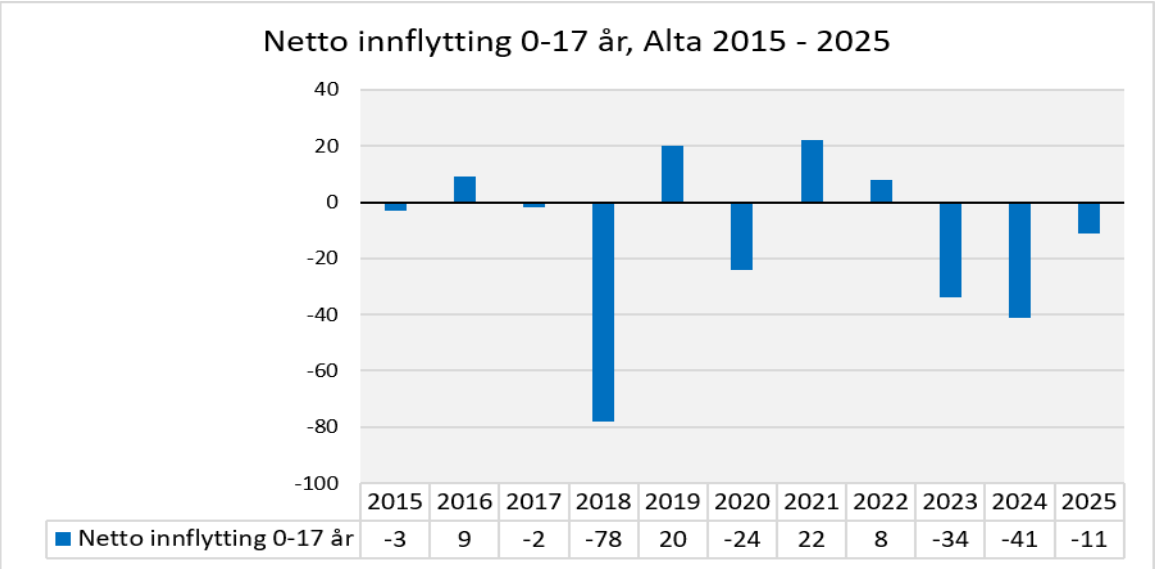

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Netto innflytting 0-17 år	-3	9	-2	-78	20	-24	22	8	-34	-41	-11

Kilde: SSB tabell 11820.

Når vi ser fødselstall og netto innflytting i sammenheng, er det tydelig at dersom veksten skal bli sterkere enn hovedalternativet må den negative flyttestrømmen snus. Per nå fremstår det som lite sannsynlig at veksten i barnetall vil være sterkere enn hovedalternativet. Det største usikkerhetsmomentet er antagelig forsvarets satsing i Finnmark, men hvilke ringvirkninger denne satsingen får i Alta kommune er per i dag usikkert. Hovedalternativet bør derfor legges til grunn i den langsiktige planleggingen av barnehage- og skolestrukturen i Alta kommune.

Oppsummert

Med SSBs hovedalternativ blir det noe flere barn i barnehagealder og noe færre i grunnskolealder de neste ti årene. Nedgangen er størst på ungdomstrinnet og moderat i barnetrinnet.

Hvis Alta kommune planlegger med en høyere utviklingsbane enn hovedalternativet er det høy risiko for stor overkapasitet, særlig i skolene hvor det allerede i dag er plass til mange flere elever.

4.2 Planlagt boligbygging og framskrivning per opptaksområde

Kapittel 4.1 viser at hovedalternativet bør legges til grunn i den langsiktige planleggingen av skole- og barnehagestruktur for Alta kommune samlet. Utviklingen blir imidlertid mest sannsynlig forskjellig i ulike deler av kommunen.

I årene framover er det planlagt omfattende boligbygging i Alta. Ut fra anslagene i tabellen under blir det bygd om lag 900–1 050 boliger de neste ti årene, altså rundt 90–105 i året fram mot 2035–2036. Det er noe lavere enn de siste åtte årene, men anslagene tar ikke med leilighetsprosjekter i Alta sentrum og fortetting i eksisterende boligområder.

Planavdelingen mener at SSBs hovedalternativ er et realistisk anslag for Alta, men anbefaler å bruke et mer offensivt vekstalternativ som referanse både for grunnskoler og barnehager. KSK har derfor i tillegg til hovedalternativet beregnet fremtidig kapasitet basert på SSBs høyvekstalternativ.

4.2.1 **Planlagt** boligbygging

Tabellen under viser planlagt boligbygging de neste 10 årene og på lenger sikt. Tallgrunnlaget bygger på møte med kommunens arealplanlegger i september 2026, boligbyggeprogram revidert i 2023 og kommunens kommentarer til tabellen i november 2026. Planavdelingen har også oppgitt hvor mange boenheter som er etablert i hvert område de siste åtte årene.

KSK anbefaler å bruke SSBs høyvekstalternativ som referanse i områdene med høy og moderat boligbygging. Dette gjelder opptaksområdene Sentrum vest, Sentrum øst, Tverrelvdalen og Øvre Alta. For skolene i sentrum gjelder dette Saga, Aronnes, Komsa og Gakori. Utenfor sentrum gjelder det Tverrelvdalen og Øvre Alta. Det understrekes at KSK anbefaler at hovedalternativet også i disse opptaksområdene legges til grunn i planleggingen, da dette per nå er den mest sannsynlige utviklingen.

Med hovedalternativet vil alle skoler og opptaksområder ha tilstrekkelig kapasitet. Med høyvekstalternativet vil det være liten restkapasitet med dagens skolestruktur og Tverrelevdalen vil ha noe underkapasitet.

Tabell: Planlagt boligbygging etter opptaksområde

Opptaksområde	Forventet utvikling	Boenheter under ferdigstilling	Boenheter neste 10 år	Skoler	Kommentar fra kommunen
Rognsund	Stabil utvikling	–	–	• Leirbotn oppvekstsenter (1.–7. trinn), fra 2027 • Rafsbotn skole (8.–10. trinn) • Kvalfjord skole legges ned	Tilnærmet ingen ny boligbygging.
Leirbotn	–	–	–	• Leirbotn oppvekstsenter (1.–7. trinn) • Rafsbotn skole (8.–10. trinn)	Lite ny boligbygging. Det bygges en og annen ny bolig i Kviby.
Rafsbotn	Stabil utvikling (liten vekst)	–	10–20 + 10–20 på lengre sikt	Rafsbotn skole (1.–10. trinn)	Relativt stabil utvikling. Det er etablert 27 boenheter de siste 8 årene, men det er for tiden få ledige, byggeklare tomter.
Talvik	Stabil utvikling	–	10–20	• Talvik oppvekstsenter (1.–10. trinn) • (Gakori)	Relativt stabil utvikling. Det er etablert 9 boenheter de siste 8 årene, men det er for tiden få ledige, byggeklare tomter.
Tverrelvdalen	Moderat vekst	–	20–40 (10–15 år)	• Tverrelvdalen skole (1.–10. trinn) • Noen elever går på Saga skole	Relativt jevn vekst. Det er etablert 45 boenheter de siste 8 årene, men det er for tiden få ledige, byggeklare tomter.
Øvre Alta	Moderat vekst	10–15	20–40 (10–15 år)	• Øvre Alta skole (1.–7. trinn) • Ungdomstrinn: Sandfallet eller Alta ungdomsskole	Relativt jevn vekst. Det er etablert 52 boenheter de siste 8 årene, men det er for tiden få ledige, byggeklare tomter.
Sentrum øst	Høy vekst	–	200	• Saga skole (1.–7. trinn) • Kaiskuru skole (1.–7. trinn) • Elvebakken skole (1.–7. trinn) • Ungdomstrinn: Sandfallet eller Alta ungdomsskole	Etablerte boenheter siste 8 år: – Saga–Nerskogen: 195 – Kaiskuru: 4 – Elvebakken–Kronstad: 130
Sentrum vest	Høy vekst	100 (Aronnes)	Aronnes: 200–300 Komsa: ca. 270 Gakori: ca. 150 (1. byggetrinn) Gakori: ca. 250 i senere byggetrinn	• Bossekop skole (1.–7. trinn) • Gakori skole (1.–7. trinn) • Komsa skole (1.–7. trinn) • Aronnes skole (1.–4. trinn) • Ungdomstrinn: Sandfallet eller Alta ungdomsskole	Etablerte boenheter siste 8 år: – Aronnes: 177 – Gakori: 125 – Alta sentrum: 140 – Komsa–Midtbakken–Tollevika: 71
Ungdomsskolene	–	–	–	Alta ungdomsskole og Sandfallet ungdomsskole tar imot elever fra alle barneskolene unntatt Rafsbotn, Talvik og Tverrelvdalen	–

Kilde: Møte med arealplanlegger i Alta kommune 30.09.2026 og boligbyggeprogrammet (vedlegg 12 til kommuneplanens arealdel 2021–2040, sist oppdatert 29.09.2023). Tallene er anslag for forventet boligbygging, ikke vedtatt utbyggingsomfang.

4.3 Skolekapasitet fram mot 2040

Under vurderes kapasiteten på skolene i Alta fram mot 2040. Vi sammenligner dagens elevtall og forventet utvikling med kapasiteten i hvert opptaksområde.

Elevtallene er tall fra kommunen for skoleåret 2026/27 og framskrivningene bygger på SSBs regionale befolkningsframskrivinger fra juni 2026 (tabell 14746). SSB lager ikke framskrivninger for deler av en kommune. Vi har derfor lagt utviklingen for hele kommunen til grunn i hvert opptaksområde. Barnetrinnet er framskrevet med utviklingen for 6–12 år, og ungdomstrinnet med utviklingen for 13–15 år.

Kapasiteten er KSKs vurdering av hvor mange elever hver skole kan ta imot. Den bygger på tilsynsrapporter, arealnormen og befaringer. Vi har beregnet restkapasiteten for tre alternativer:

- dagens skolestruktur
- nye Komsa er bygd
- nye Komsa og nye Gakori er bygd, og Bossekop er lagt ned

Lom kompetansesenter, Kvalfjord og de private skolene er ikke med i beregningene.

Tabellen under viser antall elever, kapasitet og restkapasitet for alle skoler som er inkludert i denne utredningen. Tabellen viser at det for de aller fleste skoler er betydelig kapasitet. Unntaket er Kaiskuru og Tverrelvdalen skoler og Sandfallet ungdomsskole. Komsa har i dag flere elever enn det er kapasitet for, men skolen er besluttet nedlagt når nye Komsa er ferdigstilt.

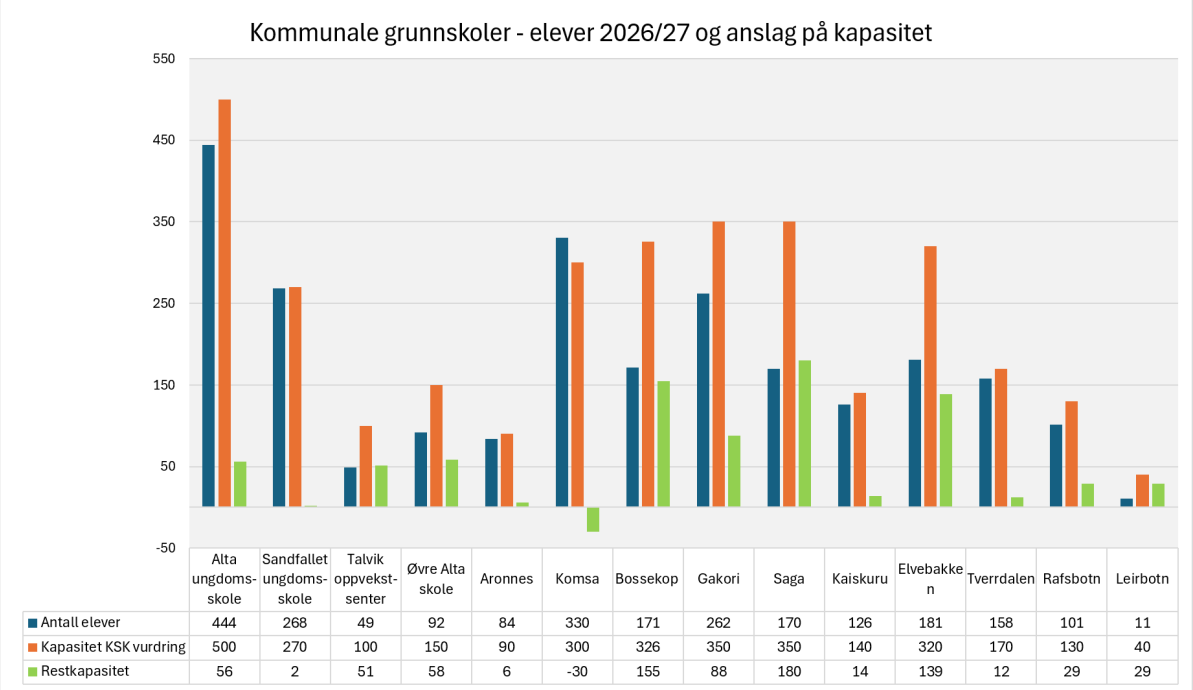

	Alta ungdoms-skole	Sandfallet ungdoms-skole	Talvik oppvekst-senter	Øvre Alta skole	Aronnes	Komsa	Bossekop	Gakori	Saga	Kaiskuru	Elvebakken	Tverrdalen	Rafsbotn	Leirbotn
Antall elever	444	268	49	92	84	330	171	262	170	126	181	158	101	11
Kapasitet KSK vurdring	500	270	100	150	90	300	326	350	350	140	320	170	130	40
Restkapasitet	56	2	51	58	6	-30	155	88	180	14	139	12	29	29

I framskrivningene under er elevtall og kapasitet vurdert samlet for hvert opptaksområde.

4.3.1 Alternativ 1: Antall elever, kapasitet og restkapasitet med dagens skolestruktur

Figuren under viser antall elever, kapasitet og restkapasitet i de kommunale skolene, fordelt på opptaksområder. Kommunen har god ledig kapasitet samlet, men den ledige kapasiteten ligger hovedsakelig i sentrum. Skolene som er med i figuren, har 2 447 elever i skoleåret 2026/27 og plass til 3 236 elever. Det gir en restkapasitet på 789 plasser, og skolene er dermed fylt opp til omtrent 76 prosent av total kapasitet. Det er 219 ledige plasser i sentrum vest og over 330 ledige plasser i sentrum øst.

Ungdomsskolene i sentrum har i dag 58 ledige plasser og er fylt opp til 92 prosent. Også i distriktene er det betydelig restkapasitet, målt i forhold til elevtallet per skole. Med høyvekstalternativet vil Tverrelvdalen mangle om lag 10 plasser. Tverrelvdalen er dermed den skolen med minst kapasitet for vekst.

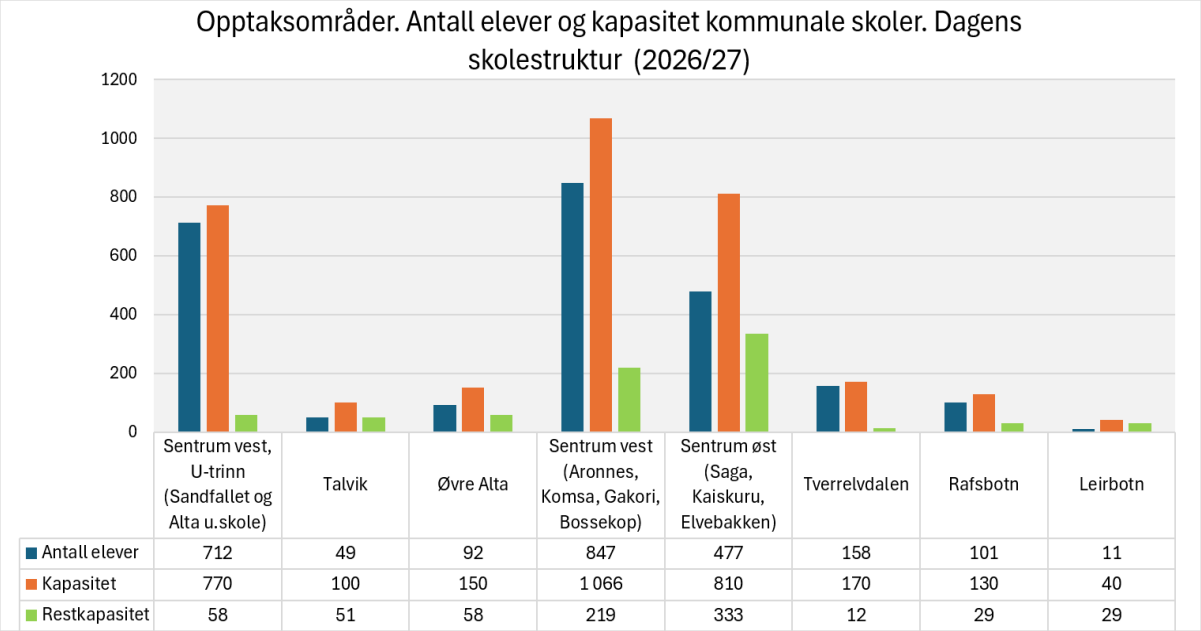

	Sentrum vest, U-trinn (Sandfallet og Alta u.skole)	Talvik	Øvre Alta	Sentrum vest (Aronnes, Komsa, Gakori, Bossekop)	Sentrum øst (Saga, Kaiskuru, Elvebakken)	Tverrelvdalen	Rafsbotn	Leirbotn
Antall elever	712	49	92	847	477	158	101	11
Kapasitet	770	100	150	1 066	810	170	130	40
Restkapasitet	58	51	58	219	333	12	29	29

Tabellen under viser dagens kapasitet og framskrivninger av elevtall for hvert opptaksområde fram mot 2040, samt anslag på restkapasitet i 2040. Tabellen viser at det både med hovedalternativet og høyvekstalternativet vil være betydelig samlet overkapasitet i 2040.

Med hovedalternativet vil alle dagens skoler ha tilstrekkelig kapasitet. Med høyvekstalternativet vil alle skoler unntatt Tverrelvdalen skole ha god kapasitet. Tverrelvdalen vil da ikke ha tilstrekkelig kapasitet uten en utbygging.

Dagens skolestruktur. Framskrevet kapasitet og elevtall per opptaksområde 2026–2040

Opptaksområde	*Kapasitet 2026/27*	Framskrivning av elevtall				Restkapasitet 2040
		2026	2030	2035	2040	
Hovedalternativ						
Sentrum vest ungdomstrinn	*770*	712	659	646	687	83
Talvik	*100*	49	46	47	48	52
Øvre Alta	*150*	92	89	93	93	57
Sentrum vest (Aronnes, Komsa, Gakori, Bossekop)	*1 066*	847	819	858	853	213
Sentrum øst (Saga, Kaiskuru, Elvebakken)	*810*	477	461	483	480	330
Tverrelvdalen	*170*	158	151	155	157	13
Rafsbotn	*130*	101	96	99	100	30
Leirbotn	*40*	11	11	11	11	29
Sum	***3 236***	**2 447**	**2 333**	**2 393**	**2 430**	**806**
Høy nasjonal vekst						
Sentrum vest ungdomstrinn	*770*	712	665	660	723	47
Talvik	*100*	49	47	49	54	46
Øvre Alta	*150*	92	90	98	109	41
Sentrum vest (Aronnes, Komsa, Gakori, Bossekop)	*1 066*	847	827	904	1 007	59
Sentrum øst (Saga, Kaiskuru, Elvebakken)	*810*	477	466	509	567	243
Tverrelvdalen	*170*	158	152	162	180	**−10**
Rafsbotn	*130*	101	97	103	115	15
Leirbotn	*40*	11	11	12	13	27
Sum	***3 236***	**2 447**	**2 354**	**2 497**	**2 768**	**468**

Kilde: SSB tabell 14746 (2026), elevtall 2026/27 og KSKs kapasitetsvurdering. I begge alternativene er elever på 1.–7. trinn framskrevet med SSBs utvikling for 6–12 år og elever på 8.–10. trinn med utviklingen for 13–15 år. Lom kompetansesenter, Kvalfjord og private skoler er ikke med. Negativ restkapasitet betyr flere elever enn kapasitet.

4.3.2 Alternativ 2: Antall elever, kapasitet og restkapasitet med nye Komsa skole

Dette alternativet viser restkapasitet når nye Komsa skole er ferdigstilt. Med nye Komsa skole øker kapasiteten i Sentrum vest fra 1 066 til 1 451 plasser. Samlet kapasitet blir da 3 621 plasser. Elevtallet er det samme som i dagens struktur, så hele økningen kommer som ledig kapasitet.

- **Hovedalternativet:** I 2040 er det 1 191 ledige plasser, og skolene er fylt opp til omtrent 67 prosent av full kapasitet. Sentrum vest står for litt over halvparten av de ledige plassene (598), og der er skolene bare fylt opp til 59 prosent i forhold til skolenes faktiske kapasitet. I sentrum vest ungdomstrinn er det i 2040 en restkapasitet på 83 ledige plasser, mot 58 i dag.
- **Høyvekstalternativet:** Med høyvekstalternativet er anslag på restkapasiteten 853 plasser. I sentrum vest er restkapasiteten anslått til 444 elever, og kapasiteten er utnyttet 69 prosent. Også i dette alternativet vil Tverrelvdalen mangle om lag 10 plasser i 2040. I sentrum vest ungdomstrinn er det i 2040 en restkapasitet på 47 ledige plasser, marginalt lavere enn i dag.

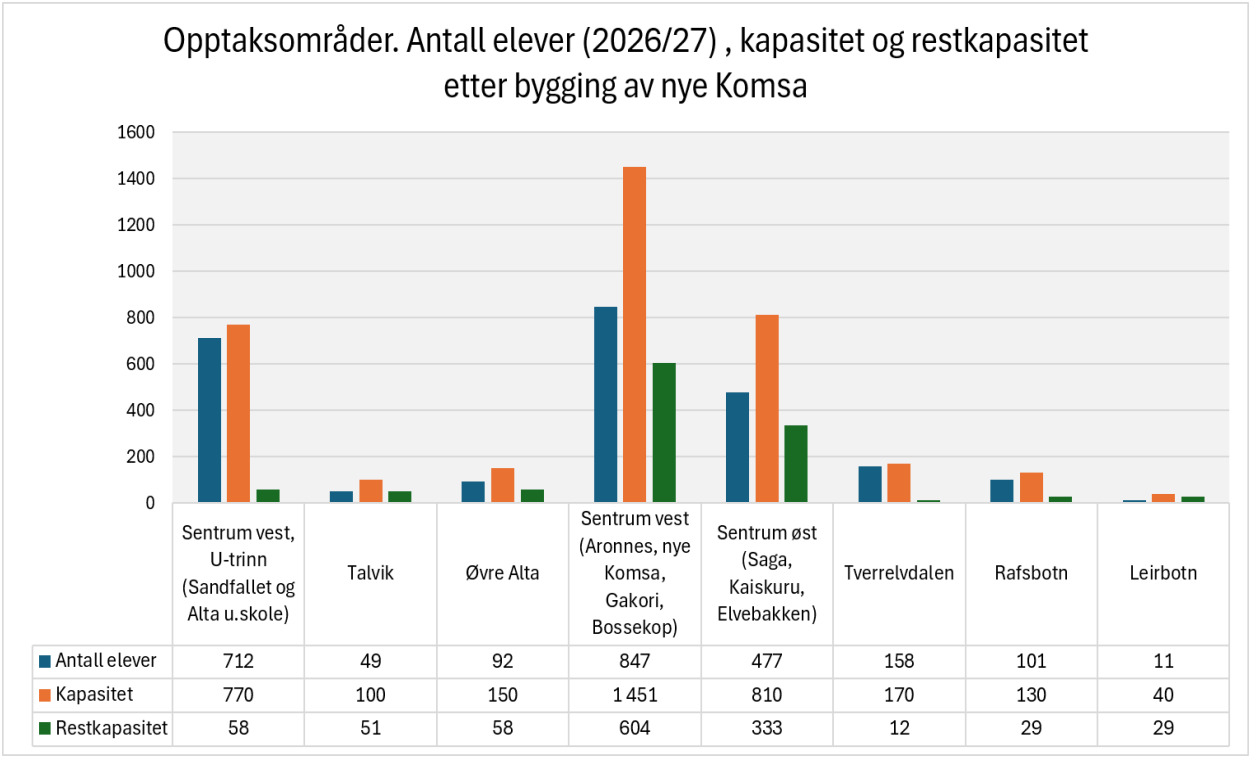

	Sentrum vest, U-trinn (Sandfallet og Alta u.skole)	Talvik	Øvre Alta	Sentrum vest (Aronnes, nye Komsa, Gakori, Bossekop)	Sentrum øst (Saga, Kaiskuru, Elvebakken)	Tverrelvdalen	Rafsbotn	Leirbotn
Antall elever	712	49	92	847	477	158	101	11
Kapasitet	770	100	150	1 451	810	170	130	40
Restkapasitet	58	51	58	604	333	12	29	29

Alternativ nye Komsa. Framskrevet elevtall per opptaksområde 2026–2040

Opptaksområde	*Kapasitet 2026/27*	Framskrivning av elevtall				Restkapasitet 2040
		2026	2030	2035	2040	
Hovedalternativ						
Sentrum vest ungdomstrinn	*770*	712	659	646	687	83
Talvik	*100*	49	46	47	48	52
Øvre Alta	*150*	92	89	93	93	57
Sentrum vest (Aronnes, nye Komsa, Gakori, Bossekop)	*1 451*	847	819	858	853	598
Sentrum øst (Saga, Kaiskuru, Elvebakken)	*810*	477	461	483	480	330
Tverrelvdalen	*170*	158	151	155	157	13
Rafsbotn	*130*	101	96	99	100	30
Leirbotn	*40*	11	11	11	11	29
Sum	***3 621***	**2 447**	**2 333**	**2 393**	**2 430**	**1 191**
Høy nasjonal vekst						
Sentrum vest ungdomstrinn	*770*	712	665	660	723	47
Talvik	*100*	49	47	49	54	46
Øvre Alta	*150*	92	90	98	109	41
Sentrum vest (Aronnes, nye Komsa, Gakori, Bossekop)	*1 451*	847	827	904	1 007	444
Sentrum øst (Saga, Kaiskuru, Elvebakken)	*810*	477	466	509	567	243
Tverrelvdalen	*170*	158	152	162	180	**−10**
Rafsbotn	*130*	101	97	103	115	15
Leirbotn	*40*	11	11	12	13	27
Sum	***3 621***	**2 447**	**2 354**	**2 497**	**2 768**	**853**

Kilde: SSB tabell 14746 (2026), elevtall 2026/27 og KSKs kapasitetsvurdering. I begge alternativene er elever på 1.–7. trinn framskrevet med SSBs utvikling for 6–12 år og elever på 8.–10. trinn med utviklingen for 13–15 år. Lom kompetansesenter, Kvalfjord og private skoler er ikke med. Kapasiteten i Sentrum vest er Aronnes (90), nye Komsa (685), Gakori (350) og Bossekop (326). Negativ restkapasitet betyr flere elever enn kapasitet.

4.3.3 Alternativ 3: Antall elever kapasitet og restkapasitet med nye Komsa og nye Gakori skoler

Dette alternativet viser restkapasitet når nye Komsa og nye Gakori skoler er ferdig utbygd, og Bossekop nedlagt. Elevene på Bossekop vil da flyttes til nye Gakori skole.

Tabellen under viser at når Bossekop legges ned og elevene flyttes til nye Gakori, får Sentrum vest 1 325 plasser. Det er 259 flere enn i dag og 126 færre enn i alternativ 2. Samlet kapasitet blir 3 495 plasser.

- **Hovedalternativet:** Med hovedalternativet vil det i 2040 være 1 065 ledige plasser, og skolene er fylt opp til omtrent 70 prosent. Sentrum vest vil få 472 ledige plasser, og ha 64 prosent utnyttet kapasitet.
- **Høyvekstalternativet:** Med høyvekstalternativet vil restkapasiteten være 727 plasser. Sentrum vest har med dette anslaget fortsatt 318 ledige plasser og er fylt opp til 76 prosent. Tverrelvdalen mangler 10 plasser, i likhet med høy vekst scenario i alternativ 1 og 2.

Alternativ 3 gir dermed bedre utnyttelse av byggene enn alternativ 2, og har likevel betydelig overkapasitet i sentrum selv ved høy vekst.

Opptaksområder. Antall elever (2026/27) , kapasitet og restkapasitet etter bygging av nye Komsa, nye Gakori og Bossekop nedlagt

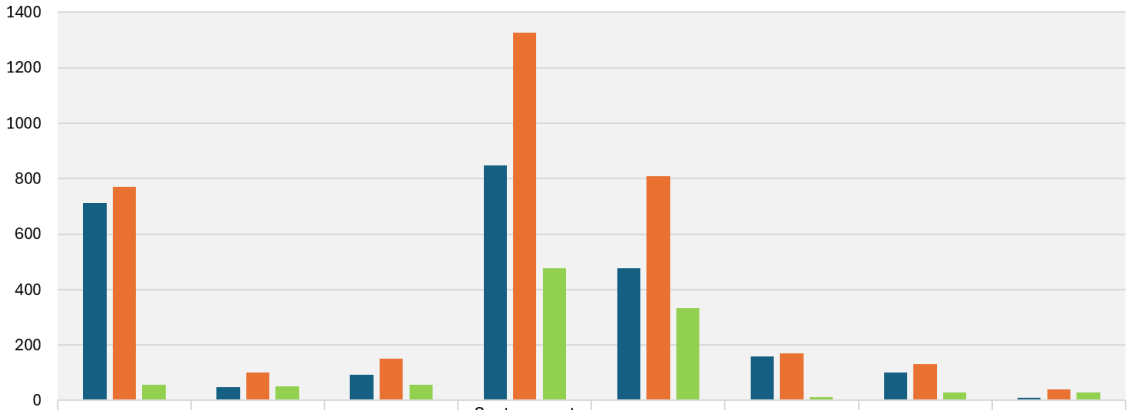

	Sentrum vest, U-trinn (Sandfallet og Alta u.skole)	Talvik	Øvre Alta	Sentrum vest (Aronnes, nye Komsa og nye Gakori, Bossekop nedlagt)	Sentrum øst (Saga, Kaiskuru, Elvebakken)	Tverrelvdalen	Rafsbotn	Leirbotn
Antall elever	712	49	92	847	477	158	101	11
Kapasitet	770	100	150	1 325	810	170	130	40
Restkapasitet	58	51	58	478	333	12	29	29

Alternativ nye Komsa og nye Gakori ferdigstilt, og Bossekop nedlagt. Framskrevet elevtall per opptaksområde 2026–2040

Opptaksområde	*Kapasitet 2026/27*	Framskrivning av elevtall				Restkapasitet 2040
		2026	2030	2035	2040	
Hovedalternativ						
Sentrum vest ungdomstrinn	*770*	712	659	646	687	83
Talvik	*100*	49	46	47	48	52
Øvre Alta	*150*	92	89	93	93	57
Sentrum vest (Aronnes, nye Komsa, nye Gakori; Bossekop nedlagt)	*1 325*	847	819	858	853	472
Sentrum øst (Saga, Kaiskuru, Elvebakken)	*810*	477	461	483	480	330
Tverrelvdalen	*170*	158	151	155	157	13
Rafsbotn	*130*	101	96	99	100	30
Leirbotn	*40*	11	11	11	11	29
Sum	***3 495***	**2 447**	**2 333**	**2 393**	**2 430**	**1 065**
Høy nasjonal vekst						
Sentrum vest ungdomstrinn	*770*	712	665	660	723	47
Talvik	*100*	49	47	49	54	46
Øvre Alta	*150*	92	90	98	109	41
Sentrum vest (Aronnes, nye Komsa, nye Gakori; Bossekop nedlagt)	*1 325*	847	827	904	1 007	318
Sentrum øst (Saga, Kaiskuru, Elvebakken)	*810*	477	466	509	567	243
Tverrelvdalen	*170*	158	152	162	180	**−10**
Rafsbotn	*130*	101	97	103	115	15
Leirbotn	*40*	11	11	12	13	27
Sum	***3 495***	**2 447**	**2 354**	**2 497**	**2 768**	**727**

Kilde: SSB tabell 14746 (2026), elevtall 2026/27 og KSKs kapasitetsvurdering. I begge alternativene er elever på 1.–7. trinn framskrevet med SSBs utvikling for 6–12 år og elever på 8.–10. trinn med utviklingen for 13–15 år. Lom kompetansesenter, Kvalfjord og private skoler er ikke med. Kapasiteten i Sentrum vest er Aronnes (90), nye Komsa (685) og nye Gakori (550). Negativ restkapasitet betyr flere elever enn kapasitet.

4.4 Barnehagekapasitet fram mot 2040

Kommunen er barnehagemyndighet etter barnehageloven (§ 10) og skal tilpasse barnehagetilbudet gjennom utbyggingsmønster og driftsformer til lokale forhold. Kommunen har også et særlig ansvar for det samiske tilbudet.

I kartet under vises geografisk plassering av Alta kommunes 26 ordinære barnehager i dag, 12 kommunale (røde prikker) og 14 private (blå prikker). 8 av de 14 private barnehagene er enkeltstående private barnehager og 6 av barnehagene er del av et foretak med to eller flere barnehager. Læringsverkstedet er Norges største private barnehageaktør og eier tre barnehager i Alta.

Pr. 15.12.25 gikk det 1 205 barn i barnehage, med 539 (45 %) i kommunale og 666 (55 %) i private. De kommunale barnehagene har til sammen 41 avdelinger, de private 45. Kommunen har to samiske barnehager: Guovddáš mánáidgárdi (kommunal) og Álttá Siida (privat).

Kilde: https://alta-kommune.maps.arcgis.com/apps/instant/basic/index.html?appid=b921962679f14b81b9312ebbb5dc6bb8

Barnehagetilbudet generelt i Alta er preget av mange og små enheter, særlig i distriktene. Det er et stort søknadspress, særlig i de østlige bydelene. De kommunale barnehagene er små. Den største, Saga, har 71 barn, og gjennomsnittet er 45 barn. Tre av barnehagene har under 20 barn: Leirbotn (11), Talvik (17) og Rafsbotn (19). Til sammenligning er landsgjennomsnittet 53 barn per kommunale barnehage.

4.4.1 Kapasitet barnehager

Alta kommune har gjennom vedtekter for kommunale barnehager slått fast at barns leke areal inne settes til minimum 4 kvm netto per barn på tre år og oppover, og 5,3 kvm per barn under tre år. Leke- og oppholdsareal defineres som areal der barn kan leke gjennom hele dagen. Garderober kan f.eks. defineres som lekeareal dersom de er lagt til rette for dette formålet.

Leke- og oppholdsareal i barnehagene er kartlagt gjennom kommunens egne romoversikter der barnehagene selv har presisert hvilke areal som benyttes til hva. Samlet har de kommunale barnehagene 3200 m² leke- og oppholdsareal. Med dagens barnegruppe gir normen et arealbehov på rundt 2400 m², og arealet er dermed utnyttet om lag 75 %. Det gir en teoretisk ledig kapasitet på rundt 800 m², tilsvarende om lag 150 barn under tre år eller 200 barn over tre år. Den ledige kapasiteten som fremkommer i kartleggingen er ujevnt fordelt. Oterfaret, Aronnes, Saga og Rafsbotn har mest ledig areal, mens Kronstad, Guovddáš, Kaiskuru og Leirbotn er fulle eller over normen.

Kronstad utvides med to småbarnsavdelinger (18 barn) i leide lokaler fra august 2026, og den private barnehagen Åsen utvides med én avdeling. Det er ikke tatt med i tabellen.

Kommunestyret har også nylig vedtatt at kommunen skal kjøpe Holmen gårds- og naturbarnehage for 10 mill. kr. Barnehagen er i dag privat, har 28 plasser og ligger på Holmen, noen kilometer fra Alta sentrum. Bygget sto ferdig i 2010. Etter kjøpet har kommunen 13 kommunale og 13 private barnehager. Kjøpet gir ikke flere barnehageplasser totalt, men gir kommunen større mulighet til å styre kapasiteten selv. Barnehagen er ikke tatt med i tabellen.

Tabell 7.1 – Leke- og oppholdsareal og arealkapasitet i de kommunale barnehagene, per 15.12.2025

Barnehage	Avd.	Barn under 3 år	Barn over 3 år	Leke- og oppholds areal (m²)	m² per barn	Areal-behov etter norm (m²)	Utnyttelse (%)	Ledig areal (m²)
Aronnes	4	18	32	335	6,7	223	67	112
Breidablikk	5	29	31	367	6,1	278	76	89
Guovddáš	2	10	25	168	4,8	153	91	15
Kaiskuru	5	23	42	338	5,2	290	86	48
Kronstad	3	11	32	191	4,4	186	97	5
Leirbotn	1	4	7	55	5,0	49	89	6

Barnehage	Avd.	Barn under 3 år	Barn over 3 år	Leke- og oppholds areal (m²)	m² per barn	Areal-behov etter norm (m²)	Utnyttelse (%)	Ledig areal (m²)
Oterfaret	4	21	33	388	7,2	243	63	145
Rafsbotn	2	5	14	152	8,0	83	54	70
Saga	5	26	45	437	6,1	318	73	119
Sentrum	5	25	42	392	5,8	301	77	91
Talvik	2	5	12	113	6,6	75	66	39
Tverrelvdalen	3	10	37	265	5,6	201	76	64
Sum	41	187	352	3200	5,9	2399	75	801

Kilde: BASIL 15.12.2025 og Alta Leke og oppholdsareal barnehage pr. juni 2026.xlsx; arealbehov og ledig areal er KSKs beregning.

I drøftinger med representanter for barnehagefeltet i kommunen understrekes det likevel at denne kapasiteten ikke er reell og at barnehagene i praksis er fulle. Dette kan forklares med flere faktorer:

- Mange barnehager ble i sin tid ikke bygget med egne personalrom. Derfor har en del areal som i forbindelse med godkjenning var beregnet til barn blitt tatt i bruk av personalet.
- Flere barn betyr også flere ansatte – arealene til ansatte er i flere tilfeller svært knappe eller lite funksjonelle.
- Flere barnehager har utvidet fra 9 til 12 barn på småbarnsavdelingene.
- Barn med nedsatt funksjonsevne eller behov for spesialpedagogisk hjelp vil kunne ha bruk for egne areal.
- Antall toaletter, bad og skifterom legger reelle begrensninger på hvor mange barn en kan ta inn.
- Arealmålingen sier ingenting om arealet er egnet til pedagogisk virksomhet eller ikke.
- Det holdes ledige plasser i løpet av barnehageåret for å håndtere tilflytting og barn som fyller ett år på høsten.
- Kartleggingen er basert på selv-rapportering og tallene er derfor noe usikre.

Etter en samlet vurdering, basert på kjennskap til barnehagene og dialog med styrerne, sier kommunen at det ikke er realistisk å få inn flere barn i dagens struktur. KSK støtter denne vurderingen og har derfor valgt å ikke gå videre med arealberegninger i detalj for hver barnehage, men å legge til grunn at evt. økt behov må løses med ekstra kapasitet.

4.4.2 Framskrivning for barnehage

Også for barnehage mener KSK at det er grunnlag for å supplere hovedalternativet med et utviklingsscenario som viser en større etterspørsel. Dette har sammenheng med at dagens dekningsgrad er vesentlig lavere enn landsgjennomsnittet. Med gratis barnehagedekning ser kommunen en trend at flere familier med mange barn velger barnehageplass. Dette, i kombinasjon med at mange barnefamilier er under økonomisk press, innebærer at det er grunn til å anta at veksten i barn som søker om barnehageplass vil ligge nærmere høyvekstalternativet enn hovedalternativet, i hvert fall de nærmeste årene.

Figuren under viser prosentvis endring i antall barn 1–5 år i Alta fra 2026 med SSBs hovedalternativ og alternativet med høy nasjonal vekst. I hovedalternativet øker antallet med om lag 5 prosent fram mot 2030, eller om lag 70 barn. Deretter går det ned igjen og ligger om lag 1–2 prosent over dagens nivå fram mot 2040. I høyalternativet fortsetter veksten etter 2030. Antallet barn 1–5 år ligger om lag 21 prosent over dagens nivå i 2035 og 23 prosent over i 2040, det vil si om lag 300 flere barn. De to alternativene følger hverandre fram til 2028 og skiller lag etter det. Usikkerheten om fremtidig barnehagebehov er derfor størst etter 2030.

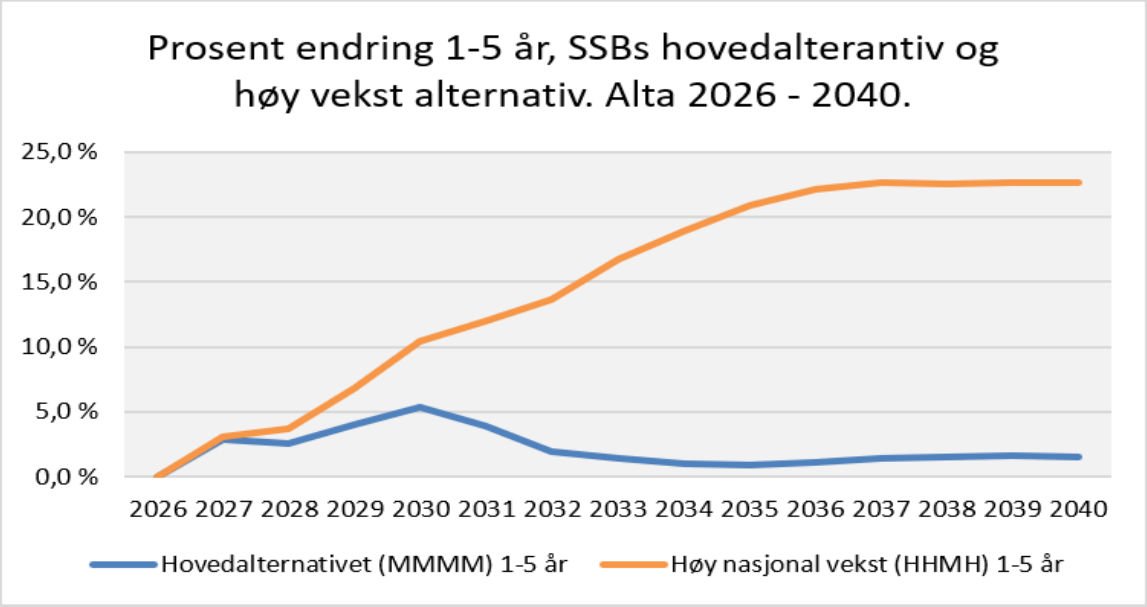

Kilde: SSB tabell 14746

4.4.3 Barnehagedekning

Etterspørselen etter barnehageplass har økt de siste fem årene. Per 15.12.2025 gikk 1205 barn i barnehage i Alta, 74 flere enn i 2020. Økningen gjelder særlig de yngste: antallet ettåringer i barnehage har gått fra 166 i 2020 til 222 i 2025.

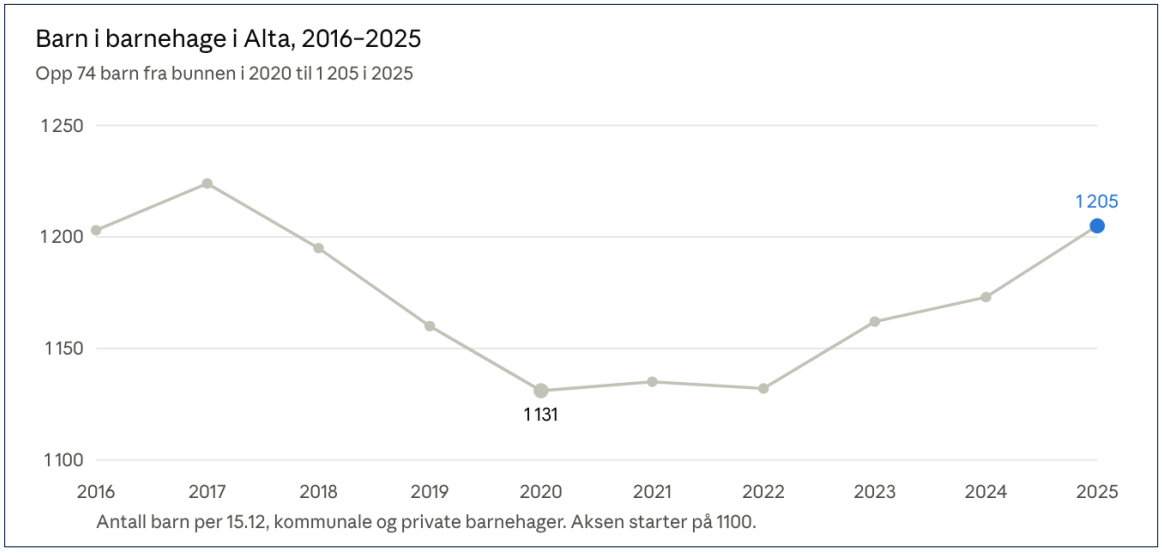

Kilde: Oversikt antall barn 2016 til 2025 (BASIL per 15.12)

Alta har likevel lavere dekningsgrad enn sammenlignbare kommuner. I 2024 gikk 90 % av barna i barnehage, mot 96 % i KOSTRA-gruppe 9 og 95 % i landet. For barn i alderen 1–2 år er andelen 86 %, en økning på 7 prosentpoeng siden 2022, mot 91 % i KOSTRA-gruppe 9. Dersom dekningsgraden nærmer seg landsnivået, vil det alene gi behov for i størrelsesorden 60–70 flere plasser.

Søkertallet ved hovedopptaket bekrefter bildet. I 2026 sto 373 barn på søkerlista, mot 238 i 2020. 191 av dem hadde en kommunal barnehage som første ønske, og 182 en privat. Saga (38), Aronnes (28) og Kronstad (24) var de mest søkte kommunale barnehagene. Hele 90,8 % av barna født januar–november 2025 søkte plass.

Kapasiteten er i praksis fullt utnyttet ved opptaket. Fra 2024 er alle ledige plasser tildelt i hovedopptaket, og det settes ikke lenger av klageplasser. Etter hovedopptaket 2026 var det ingen ledige plasser for barn under tre år og 17 for barn over tre år. De samiske barnehagene, Guovddáš og Álttá Siida, er fulle etter utvidelsen i 2022. Av 33 søkere med samisk barnehage som første ønske fikk 18 tilbud.

Fødselstallet var 285 både i 2021 og 2025, og 280 i 2024. Det er høyere enn nivået på rundt 265 som prognosen stabiliserer seg på. Antallet minoritetsspråklige barn i barnehage har økt fra 82 i 2015 til 108 i 2025.

4.4.4 Behov for økt kapasitet

KSKs vurdering er at det er best faglig grunnlag for å legge hovedalternativet til grunn i planlegging av kapasiteten framover, men at det bør tas inn i planleggingen at etterspørselen etter barnehageplass vil øke.

Figuren under viser anslag på antall barn i barnehage med økt barnehagedekning. Framskrivingen her er gjort med utgangspunkt i SSBs hovedalternativ og en forutsetning gradvis om økt barnehagedekning opp mot 97 prosent av alle barn 1-5 år.

Figuren viser at antallet barn i barnehage, med SSBs hovedalternativ og gradvis økt dekningsgrad, øker fra 1 205 i dag til om lag 1 300 i 2030. Etter en liten nedgang fram mot 2033 øker antallet igjen og ligger på om lag 1 300 fram mot 2040. Siden barnehagene i praksis er fulle i dag, må dette dekkes med ny kapasitet.

Det er imidlertid betydelig usikkerhet knyttet til om dekningsgraden vil øke til 97 prosent som lagt til grunn i dette anslaget. Uten økt dekningsgrad vil antallet barn i barnehage holde seg rundt 1 220 etter 2032. Økt dekningsgrad står dermed for det meste av økningen etter 2030, om lag 75 barn i 2040.

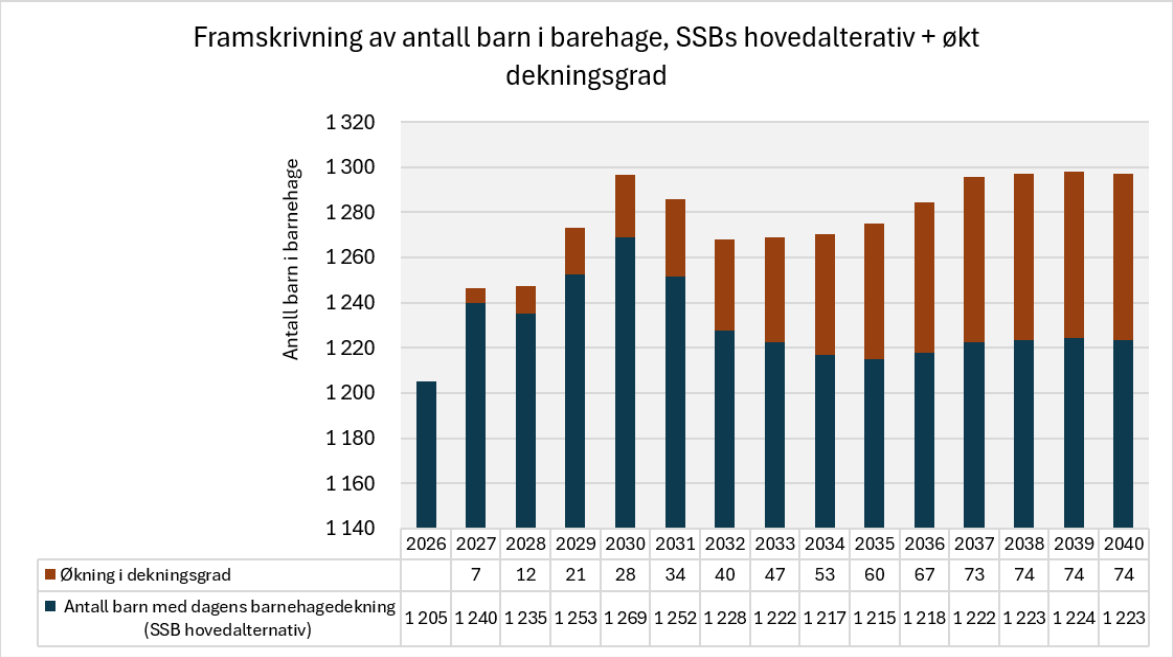

	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040
Økning i dekningsgrad		7	12	21	28	34	40	47	53	60	67	73	74	74	74
Antall barn med dagens barnehagedekning (SSB hovedalternativ)	1 205	1 240	1 235	1 253	1 269	1 252	1 228	1 222	1 217	1 215	1 218	1 222	1 223	1 224	1 223

5. NASJONALE FØRINGER

Et fremtidsrettet barnehage- og skoletilbud må balansere lokale hensyn og forutsetninger med krav og føringer fra statlige myndigheter. Staten uttrykker en rekke forventninger til kommunene på oppvekstområdet. I det følgende vil vi bruke to sentrale dokument, ett på barnehage og ett på grunnskole, som bakteppe for vurderingene av fremtidig barnehage- og skolestruktur i Alta.

5.1 Barnehage i fremtiden

Kunnskapsdepartementet la i januar 2023 fram Barnehagen for en ny tid – Nasjonal barnehagestrategi mot 2030. Her konkretiseres regjeringens ambisjoner for barnehagesektoren og hvordan sektoren kan utvikles i en felles retning fram mot 2030. Det overordnede målet er at barn i hele landet skal ha tilgang til et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet.

Fra utbygging til kvalitet

Barnehageforliket i 2003 ga lovfestet rett til barnehageplass og full barnehagedekning, og i dag går rundt 270 000 barn i barnehage. Strategien markerer overgangen til en ny fase der hovedoppgaven ikke lenger er å bygge ut plasser, men å styrke kvaliteten på tilbudet. Barnehagetiden har stor betydning for barnas muligheter på skolen og videre i livet, og et godt barnehagetilbud bidrar til å utjevne sosiale forskjeller. Strategien er bygget opp rundt tre hovedområder: et tilgjengelig og likeverdig barnehagetilbud for alle barn, kompetanse og kvalitetsutvikling, og god demokratisk styring og kontroll med sektoren.

Kompetanse og bemanning

Regjeringen har som mål at minst 60 prosent av de ansatte i barnehagen skal være barnehagelærere og minst 25 prosent fagarbeidere innen 2030. I 2021 utgjorde barnehagelærerne 44 prosent av grunnbemanningen og barne- og ungdomsarbeiderne 22,3 prosent. Samtidig manglet 30 prosent av de ansatte i private og 21 prosent i kommunale barnehager formell og relevant barnefaglig eller barnehagefaglig kompetanse. Regjeringen vil også at flere barnehagelærere skal ha mastergrad, og har styrket etter- og videreutdanningstilbudet. Strategien slår fast at det viktigste regjeringen kan gjøre for å heve kvaliteten, er å prioritere at barnehagene har nok ansatte med god og relevant kompetanse. Regjeringen vil i tillegg styrke ledelsen og profesjonsfellesskapet i barnehagen, og har som mål at styrere skal ha lederkompetanse.

Målene innebærer et betydelig rekrutteringsbehov. Samtidig vil konkurransen om kvalifisert arbeidskraft øke i årene framover, særlig i mindre sentrale kommuner, slik også Fellesskoleutvalget peker på (se under). For kommunen blir det avgjørende å kunne tilby arbeidsplasser med et faglig fellesskap som gjør det attraktivt for barnehagelærere og fagarbeidere å søke seg til barnehagene og bli værende der.

Likeverdig tilbud og styring

Strategien legger vekt på at barn skal få et likeverdig tilbud uavhengig av hvor barnehagen ligger og hvem som driver den. Regjeringen vil holde foreldrebetalingen lav, styrke innsatsen i områder med levekårsutfordringer og gi kommunene større mulighet til å styre finansiering av og krav til barnehagene. Strategien varslet at kommunene også skulle få styringsrett når det gjelder godkjenning, opptak, dimensjonering og kapasitet. Strategien peker på at kommunen i dag bare kan endre dimensjoneringen gjennom sitt eget kommunale tilbud, og at dette er særlig relevant i kommuner med nedgang i fødselstall. Dette ble fulgt opp med endringer i barnehageloven om styring og finansiering av barnehagesektoren, vedtatt av Stortinget i juni 2025, og en ny forskrift om finansiering av private barnehager som trådte i kraft 1. august 2026, med virkning fra tilskuddsåret 2027.

Når kommunen godkjenner etablering av private barnehager, skal den nå legge vekt på behovet for nye plasser og barnehagestrukturen i kommunen. De private barnehagene skal også rapportere planlagte endringer i kapasitet til kommunen. Kommunen har likevel ikke adgang til å redusere antall plasser i private barnehager. Det samlede tilbudet skal dimensjoneres i samarbeid med de private barnehagene, og endringer i kapasitet må dermed i praksis fortsatt tas i de kommunale barnehagene. Kommunen har som barnehagemyndighet og barnehageeier et tydelig ansvar for at det samlede tilbudet er tilpasset lokale behov, og for at ressursene kommer barna til gode.

Betydning for Alta

For Alta betyr dette at barnehagestrukturen bør vurderes ut fra om den gir et tilbud som kan innfri de nasjonale kvalitetsmålene over tid. Strategien slår fast at en desentralisert barnehagestruktur er en forutsetning for et likeverdig tilbud av høyere kvalitet, og at et godt tjenestetilbud nært folk er viktig for at folk kan bo der de vil. Nærhet må derfor veies tungt, særlig i distriktene.

Samtidig peker strategien på at høyt sykefravær og mangel på vikarer gir perioder med uforutsigbar og lav bemanning, og at kvalitetsutvikling krever kompetanse, god ledelse og profesjonelle læringsfellesskap. Små barnehager med få ansatte er mer sårbare ved sykefravær og ledige stillinger, har mindre rom for faglig utviklingsarbeid og kollegial veiledning, og har mindre fleksibilitet til å oppfylle pedagog- og bemanningsnormen når barnetallet varierer. Større enheter, enten samlokalisert eller organisert under felles ledelse, gir bedre forutsetninger for å bygge sterke fagmiljøer, rekruttere og beholde barnehagelærere og fagarbeidere, og bruke ressursene der de gir størst effekt for barna. Kartleggingen av barnehagene i kap. 7.1 bør leses i lys av dette.

5.2 Grunnskole i fremtiden

Fellesskoleutvalget la 11. august 2026 fram NOU 2026: 10 Fellesskolen – Bærebjelken i fremtidens samfunn. Utredningen er det mest oppdaterte nasjonale kunnskapsgrunnlaget om tilstanden i norsk skole, og den beskriver hvordan skolen bør utvikles i et 20-årsperspektiv.

Tilstanden i norsk skole

Utvalget tegner et alvorlig bilde av utviklingen. Etter en periode med framgang har læringsresultatene i de internasjonale undersøkelsene PISA, TIMSS og PIRLS pekt nedover

siden 2016, og det samme gjelder elevenes kunnskap om demokrati. Samtidig har elevenes trivsel gått ned, og bekymringsfullt skolefravær øker. Utvalget mener at dette ikke skyldes at skolen gjør en dårligere jobb, men at forutsetningene for å løse samfunnsoppdraget har endret seg raskt. Skolen har fått stadig flere oppgaver uten at ressursene har fulgt med.

Utviklingstrekk som vil prege skolen framover

Utvalget peker på fem utviklingstrekk som i økende grad vil påvirke skolen: akselererende teknologiutvikling, demokrati under press og relativisering av kunnskap, demografiske endringer og offentlig sektor under press, økt individualisering og svekkelse av fellesskap, og økt ulikhet og større mangfold. For kommunens skolestruktur er det tredje utviklingstrekket det viktigste.

Antallet eldre vil øke kraftig fram mot 2060, mens befolkningen i yrkesaktiv alder ventes å gå ned fra rundt 2035, mest i mindre sentrale kommuner. SSB venter at det i 2031 for første gang blir flere personer over 65 år enn under 20 år, og det neste tiåret ventes en nedgang i antallet barn i skolealder. Dette gir økt press på kommuneøkonomien og større konkurranse om arbeidskraften. Utvalget understreker at færre elever ikke automatisk gir lavere kostnader. Så lenge antallet klasser på en skole er det samme, trengs omtrent like mange lærere. I praksis betyr det at små skoler med synkende elevtall blir stadig dyrere å drive per elev.

Rekruttering og kompetanse

Utvalget venter at det blir mer krevende å rekruttere lærere, særlig i mindre sentrale kommuner. Lærerdekningen varierer mye mellom fylkene, med særlig underdekning i Nord-Norge og Oslo. Samtidig foreslår utvalget strengere kompetansekrav, slik at det ikke lenger skal være mulig å ansette personer uten lærerutdanning i lærerstillinger, med en overgangsordning. Sammen med at nyutdannede lærere har færre fag i fagkretsen, gjør dette det vanskeligere for små skoler å dekke alle fag og trinn med kvalifiserte lærere.

Utvalget foreslår også at alle nyutdannede lærere skal få veiledning, at kontaktlærerrollen styrkes, og at skolelederne får bedre vilkår for å lede det pedagogiske arbeidet. Utvalget legger stor vekt på gode lærere, sterke profesjonsfellesskap og profesjonell ledelse som forutsetninger for elevenes læring. Slike tiltak er lettere å gjennomføre på skoler med et visst omfang på personalet.

Skolestruktur

Utvalget viser til at mange kommuner har lagt ned små skoler og samlet elevene i større enheter for å opprettholde et forsvarlig skoletilbud. En studie fra Telemarksforskning og Nordlandsforskning, gjort på oppdrag fra utvalget, bekrefter at behovet for strukturendringer henger sammen med den demografiske utviklingen (Storm mfl., 2026).

Utvalget anerkjenner at skolen er en viktig møteplass i lokalsamfunnet, men slår fast at dette hensynet må veies opp mot målet om likeverdig opplæring. Strukturendringer kan være nødvendige for at alle elever skal få et tilbud i tråd med opplæringsloven. Utvalget påpeker også at større skoler ikke nødvendigvis betyr flere elever i klasserommet, og at det å bevare en skolestruktur i noen tilfeller kan føre til færre lærere og andre ansatte, noe som på sikt kan gå ut over læring og skolemiljø. Skolens samlende funksjon i lokalsamfunnet er lettere å ivareta der avstanden mellom hjem og skole er kort.

I ett av utvalgets fremtidsscenarioer har det blitt færre, men større skoler. Lærerne har fått større profesjonsfellesskap og elevene et større skolemiljø, og det er bedre tilgang på lærere ved de større skolene enn ved de minste skolene i distriktene.

Betydning for Alta

For Alta betyr dette at skolestrukturen bør vurderes ut fra hvor robust tilbudet er over tid, ikke bare ut fra dagens elevtall og bygg. Kartleggingen i kap. 7.2 viser at kommunen har flere små og fådelte skoler, blant annet Leirbotn med 11 elever og 2,5 lærerstillinger, og at distriktsskolene har etablert nettverk for å kompensere for små profesjonsfellesskap. Samtidig har flere av de større skolene, som Saga, Gakori og Øvre Alta, ledig kapasitet.

Kunnskapsgrunnlaget fra Fellesskoleutvalget taler for å samle flere grunnskoler i større enheter. Det gir bedre forutsetninger for å dekke alle fag med kvalifiserte lærere, bygge fagmiljø som er attraktive for rekruttering, gi god tilpasset opplæring og spesialpedagogisk støtte, og bruke ressursene der de gir størst effekt for elevene. Slik blir tilbudet mer robust og bærekraftig, også når elevtallet og kommuneøkonomien endrer seg.

5.3 Krav til kompetanse og kvalitetsarbeid

Når det gjelder krav til kompetanse, så er det ulike føringer for barnehage og skole. Barnehager skal ha et visst antall pedagoger, det vil si personer som enten har barnehagelærerutdanning eller annen treårig pedagogisk utdanning med videreutdanning i pedagogikk. For andre ansatte i barnehagen er det ingen formelle krav til utdanning, men det anbefales at man f.eks. har fagbrev som barne- og ungdomsarbeider.

Ellers har barnehageeier et tydelig ansvar for at det skal drives pedagogisk utviklingsarbeid i alle barnehager, og det er samme krav til eiere av private og offentlige barnehager.

For skole er kompetansekravet til lærere delt etter aldersnivå på elevene. Her er det ulike typer utdanning, blant annet kan man utdanne seg for lærer i grunnskolen, både gjennom GLU 1 – 7 og GLU 5 – 10. Man kan også undervise i ungdomsskolen dersom man tar lektorutdanning rettet mot 8 – 13. Felles for alle disse er at det er en masterutdanning. Kompetansekravene i ulike fag og på ulike alderstrinn er oppsummert i figuren nedenfor:

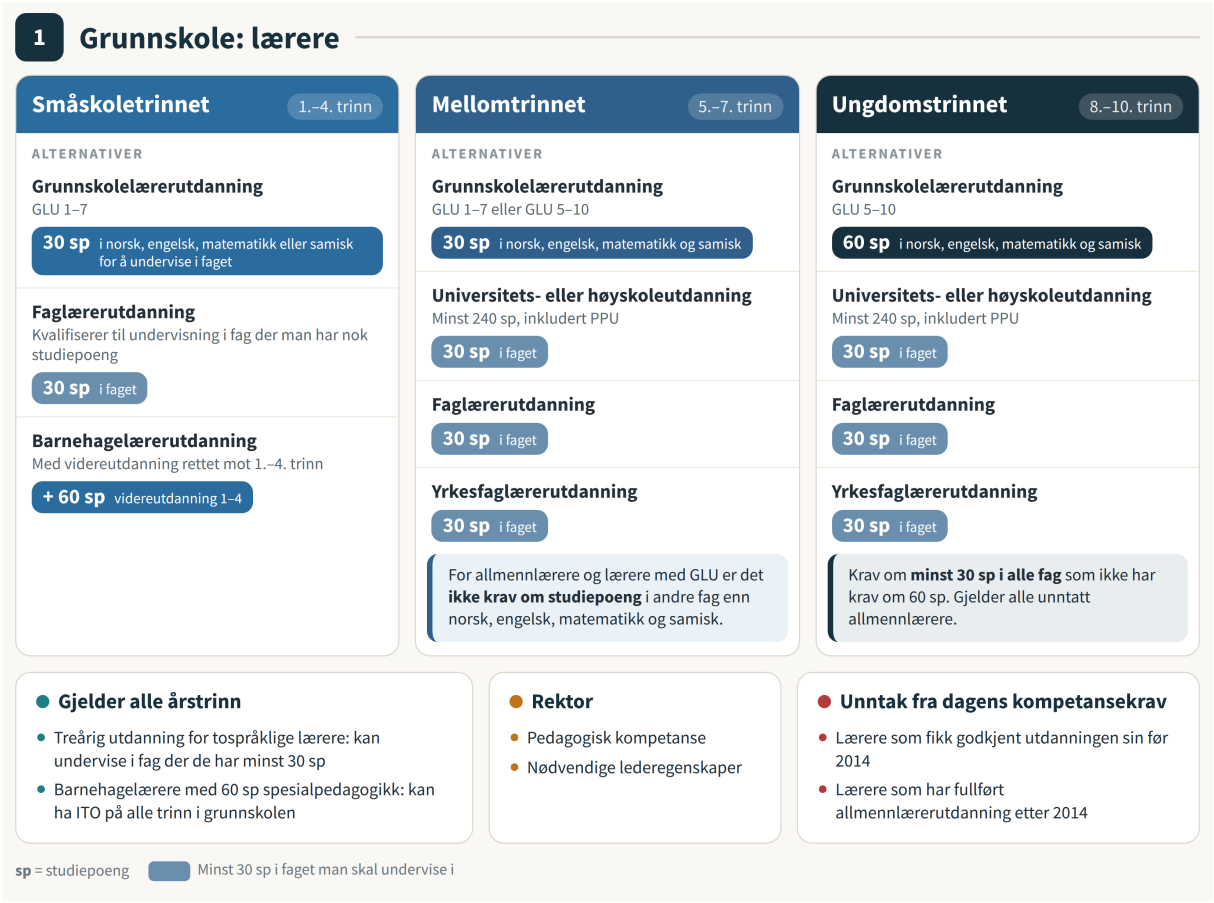

Kilde: Utdanningsdirektoratet

En utfordring er at den nye lærerutdanningen som ble innført i 2017, utdanner lærere med svært få fag. De fleste nyutdanna lærerne har bare to eller tre fag i fagkretsen, og dermed blir det vanskelig å få lærerkabalen til å gå opp. Det blir spesielt vanskelig på små skoler. Samtidig med dette har man også redusert mulighetene for lærere til å ta videreutdanning slik at man får flere fag i fagkretsen. Selv om det er varslet noen endringer på dette, vil det være en periode på 15 år hvor vi har lærere med master, men svært få fag. I realiteten vil det si at de fleste skoler i Norge må operere med ufaglærte lærere i enkelte fag.

Opplæringsloven har tydelig krav til at skolene skal drive kvalitetsutvikling, og at det skal være en dialog med skoleeier om både resultater og hvilket utviklingsarbeid som drives på bakgrunn av resultatene. Ifølge overordnet del av læreplanen, kapittel 3.5 «skal skolen være et profesjonsfaglig fellesskap der lærere, ledere og andre ansatte reflekterer over felles verdier, og vurderer og videreutvikler sin praksis.» Begrepet profesjonsfaglig fellesskap brukes ikke i dagens barnehagelov, men prinsippene er tydelig forankret i rammeplanen gjennom krav til barnehagen om å være en lærende organisasjon, drive kollektiv kompetanseutvikling og drive pedagogisk ledelse. For både barnehager og skoler vil størrelse påvirke vilkårene for å drive dette arbeidet.

6. EFFEKTIV RESSURSUTNYTTELSE

Effektiv ressursutnyttelse handler om hva kommunen får igjen for sin ressursbruk. Lave kostnader er ikke det samme som effektivitet dersom kvaliteten går ned. Som vi viste i kapittel 3 driver Alta over sitt inntektsnivå, kommunen har nesten ingen reserver og merutgiftene i grunnskolen har økt fra 2023 til 2025. Barnehagekostnadene er nær landsgjennomsnittet, mens utgiftsnivået på grunnskole er betydelig over landsgjennomsnittet.

I grunnskole er de største kostnadene lønn, som i hovedsak styres av:

- antall skoler og hvor store disse er (små skoler har høyere kostnad pr. elev)
- hvor fulle klassene er, sett opp mot hvor mange lærere det er pr. elev
- hvor mye som går til individuelt tilrettelagt opplæring (ITO)
- ledelse og administrasjon

I tillegg kommer kostnader til bygg (areal pr. elev, drift og vedlikehold) og skoleskyss. I barnehagene er bemanningen i stor grad bestemt av bemanningsnormene, men hvis ikke kommunen har høyere bemanningsnorm enn normkravet, øker bemanningen og utgiftsnivået. Handlingsrommet styres i stor grad av strukturen, altså størrelsen på enhetene og avdelingene og hvordan arealet brukes. Strukturen på tilbudet kan endre antall enheter, hvor godt ledig plass utnyttes og hvor mye bygningsmasse kommunen har. Ledige plasser og areal som ikke er i bruk koster penger i drift og vedlikehold.

Effektiv ressursutnyttelse handler også om hvordan strukturen kan bidra til å styrke vilkårene for rekruttering og bærekraftige fagmiljø, jf. kap. 2 og legge til rette for et godt og rasjonelt samarbeid med andre kommunale tjenester, som PPT og helsestasjon/skolehelsetjeneste.

Strukturalternativene i kapittel 11 skal vurderes etter følgende kriterier:

- Økonomisk bærekraft (investering og drift)
- Kvalitet i lærings- og oppvekstmiljø
- Effektiv og fleksibel arealbruk
- Tilgjengelighet, trafikksikkerhet og nærmiljø
- Samfunns- og stedsutvikling
- Langsiktig robusthet og tilpasningsevne

I det følgende presenteres ressursbruk i barnehage og skole på en rekke sentrale indikatorer som er relevant for senere vurdering. Vi har, i samråd med kommunen, valgt ut Rana, Harstad og Narvik som relevante sammenligningskommuner. Disse er regionsentra i Nord-Norge med lignende størrelse og rolle som Alta. Alle figurer og tabeller er sammenstilt på bakgrunn av data som er offentlig tilgjengelig i SSBs statistikkbank Dataene er rapportert av kommunene til SSB som en del av KOSTRA rapporteringen.

Selv om både Rana, Harstad og Narvik har høyere frie inntekter per innbygger enn landsgjennomsnittet, har disse kommunene har et betydelig lavere inntektsnivå enn Alta kommune. Ettersom inntektsnivået systematisk påvirker kommunenes utgiftsnivå, er det viktig å ta med i tolkingen av dataene. Når det gjelder andre forhold som størrelse og utgiftsbehov mener vi kommunene er godt egnet for systematiske sammenligninger.

For å gjøre kommunene sammenlignbare er det i analysene gjort korreksjoner som gjør at det er mulig å sammenligne ressursbruken. KOSTRA-sammenligningen viser netto driftsutgifter per innbygger korrigert for beregnet utgiftsbehov. Dette innebærer at det er korrigert for om kommunen har en høy eller lav andel barn i målgruppen, at det er hensyntatt hvor lange reiseavstander det er i kommunene, og om det er sosiale forhold som systematisk påvirker utgiftsbehovet. Videre er det korrigert for differensiert arbeidsgiveravgift, det vi si at kommuner som ikke betaler arbeidsgiveravgift får korrigert opp utgiftsnivået. Alle korreksjoner bygger på beregninger gjennomført av Kommunal- og regionaldepartementet og SSB.

Alta kommune har en forholdsvis høy andel barn i private skoler og private barnehager. I analysene er det også korrigert for elever i private skoler og barn i private barnehager slik at utgiftsnivået er sammenlignbart.

Et forhold som påvirker utgiftsnivået, er opplæring i samisk. Dette finansieres i hovedsak som opplæringen for øvrig, gjennom kommunens frie inntekter. Det er også et øremerket tilskudd med en sats på 1325 kroner per årstime (sats for 2026). Det er ikke korrigert for dette i analysen, og dette må hensyntas i tolkingen av tallene.

Generelt er det god kvalitet på KOSTRA rapporteringen fra kommunene, særlig på regskapsdata. Eventuelle feilføringer vil påvirke tallgrunnlaget og kan påvirke vurderinger. KSK har imidlertid ikke sett forhold som kan indikere feilføringer.

6.1 Ressursbruk i barnehage sammenlignet med andre kommuner

Alta har 26 barnehager, 12 kommunale med til sammen 539 barn og 14 private med 666 barn (2025). De private barnehagene blir finansiert på bakgrunn av regnskapet i de kommunale barnehagene to år tidligere. For tilskuddsåret 2027 er finansieringssystemet for private barnehager endret. I tillegg til flere endringer gis nå kommunen anledning til å holde visse utgifter utenfor tilskuddsberegningen. I prinsippet vil en kommune kunne holde utgifter til små og dyre kommunale barnehager utenfor slik at grunntilskuddet til private barnehager blir lavere. Samtidig er retningslinjene slik at private barnehager med tilsvarende forhold må få ekstra grunntilskudd. KSK anbefaler Alta å vurdere dette nærmere i forbindelse med tilskuddsberegning.

I barnehage er det mindre forskjell mellom kommunene enn det er på skole. Mange kommuner har en tildelingsmodell med tilskudd per barn, og barnehagene har tilpasset seg den måten å få tilført midler på. Hovedforskjellen mellom skole og barnehage er at gruppene er mindre i barnehagen, og dermed blir det mindre utgifter i å opprette en ny gruppe. Barnehagesektoren har også hatt bemanningsnormer i lengre tid, slik at man kontinuerlig tilpasser antall ansatte med antall barn.

Alta kommune har høyere inntektsnivå enn sammenligningskommunene. Figuren under viser andel av kommunens netto driftsutgifter som brukes på barnehager. Det er mer enn Narvik som har et vesentlig lavere inntektsnivå, men noe lavere andel enn Rana, Harstad og landsgjennomsnittet.

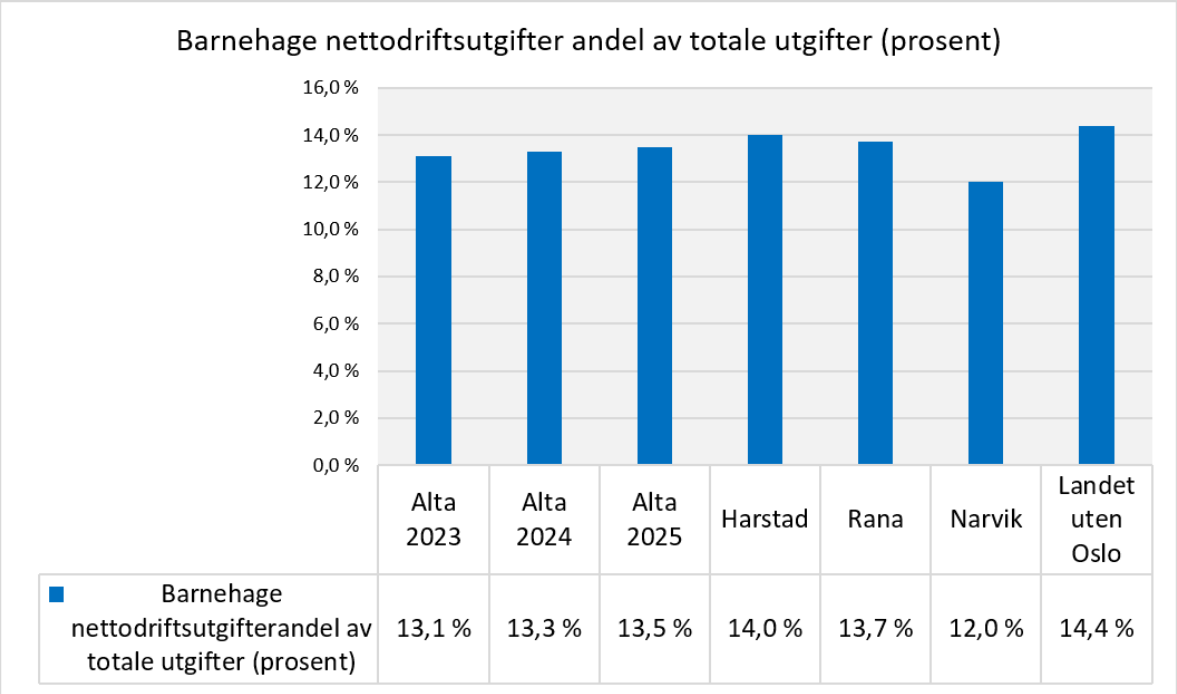

De samlede utgiftene til barnehage ser vi i tabellen nedenfor. Dette er utgifter til lønn, spesialpedagogisk hjelp, driftsutgifter i barnehagen og til drift av bygg. Utgiftene til Alta var noe over landsgjennomsnittet, men noe lavere enn de andre kommunene. Utgiftsnivået er korrigert for utgiftsbehov og differensiert arbeidsgiveravgift. Tilskuddene til private barnehager er inkludert.

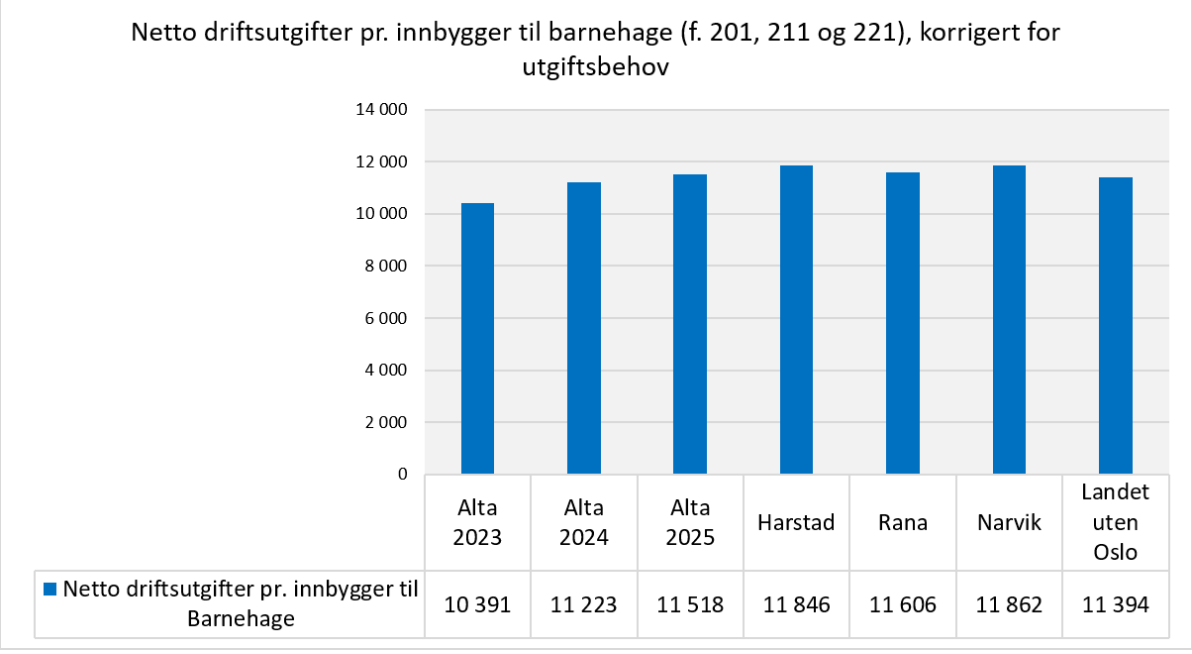

Selv om Alta har et høyere utgiftsnivå enn landsgjennomsnittet så er utgiftene per barn i målgruppen 1-5 år lavere. Forklaringen på dette er at Alta har lave dekningsgrader. Den lave dekningsgraden trekker utgiftsnivået betydelig ned.

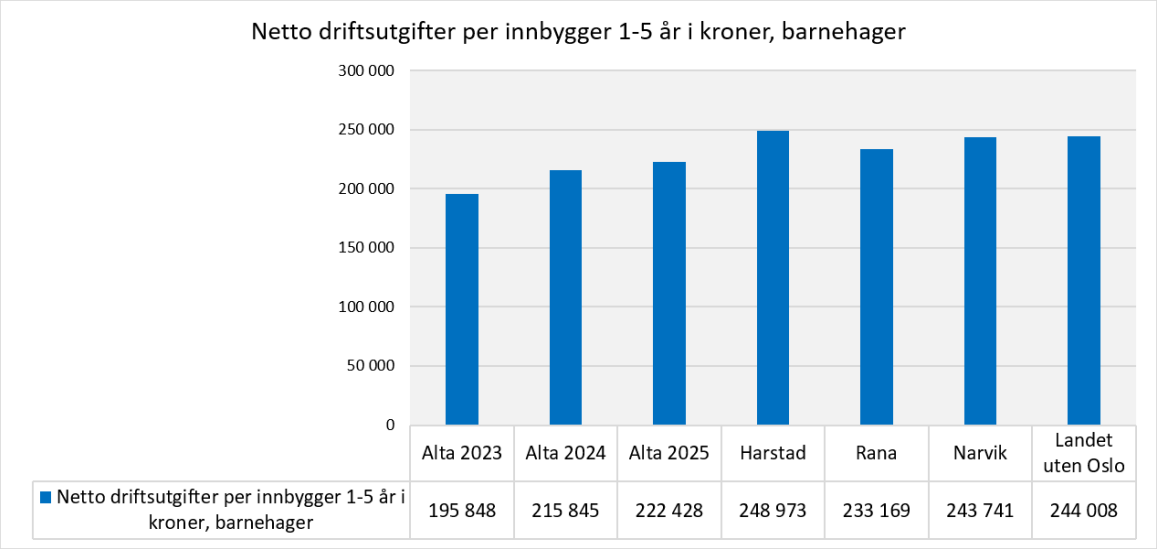

	Alta 2023	Alta 2024	Alta 2025	Harstad	Rana	Narvik	Landet uten Oslo
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager	195 848	215 845	222 428	248 973	233 169	243 741	244 008

Når man går nærmere inn på ulike deler av utgiftene ser vi først på funksjon 201, lønns og driftsutgifter i barnehager. Driftsutgifter i denne sammenhengen er utgifter til materiell, inventar og mat. Netto driftsutgifter til Alta var om lag 600 kroner over landsgjennomsnittet og Harstad. Dette er forskjell i kroner per innbygger i Alta, og utgjør om lag 13 millioner kroner. I forhold til Rana er merforbruket om lag 300 kroner per innbygger, som tilsvarer om lag 6,5 millioner kroner. Narvik har imidlertid høyere netto driftsutgifter enn Alta. Det er her også viktig å være klar over at tallene er korrigert for utgiftsbehov. Ettersom Alta har et indeksberegnet utgiftsbehov som er 16 prosent over landsgjennomsnittet, trekker korrigereringen utgiftsnivået betydelig ned.

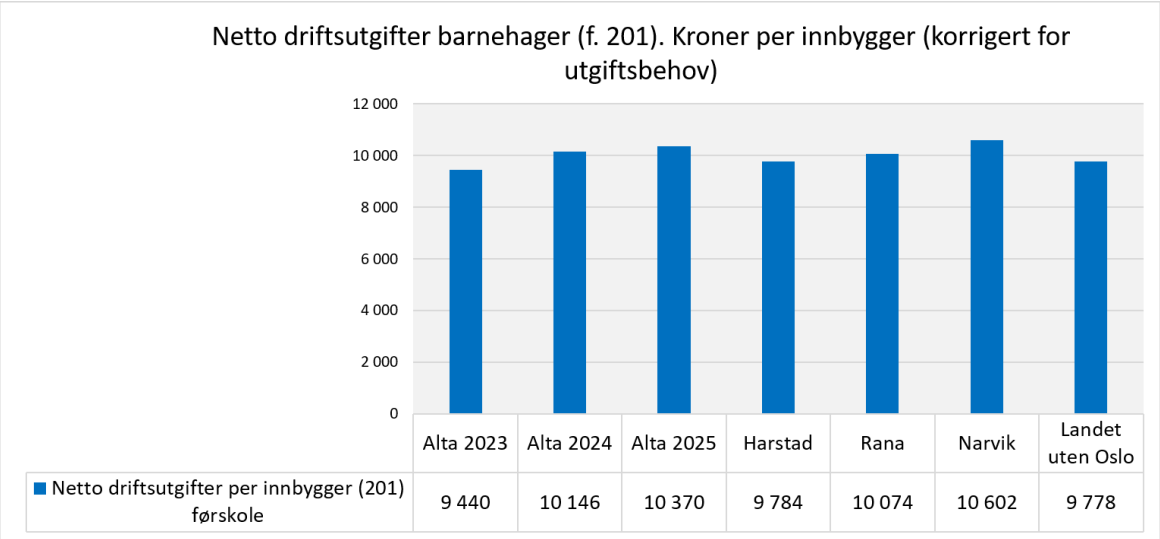

	Alta 2023	Alta 2024	Alta 2025	Harstad	Rana	Narvik	Landet uten Oslo
Netto driftsutgifter per innbygger (201) førskole	9 440	10 146	10 370	9 784	10 074	10 602	9 778

Den største utgiften innen barnehagedrift er bemanning. Tabellen under viser grunnbemanning korrigert for små og store barn, for kommunale og private barnehager. For å fullt utnytte bemanningsnormen må grunnbemanningen være 6 barn per årsverk. Alta har høyere grunnbemanning og ligger lenger unna å utnytte bemanningsnormen enn både Harstad, Rana, Narvik og landet uten Oslo. Dette forklarer også det høye utgiftsnivået. Figuren viser at private barnehager er nærmere å utnytte handlingsrommet i bemanningsnormen.

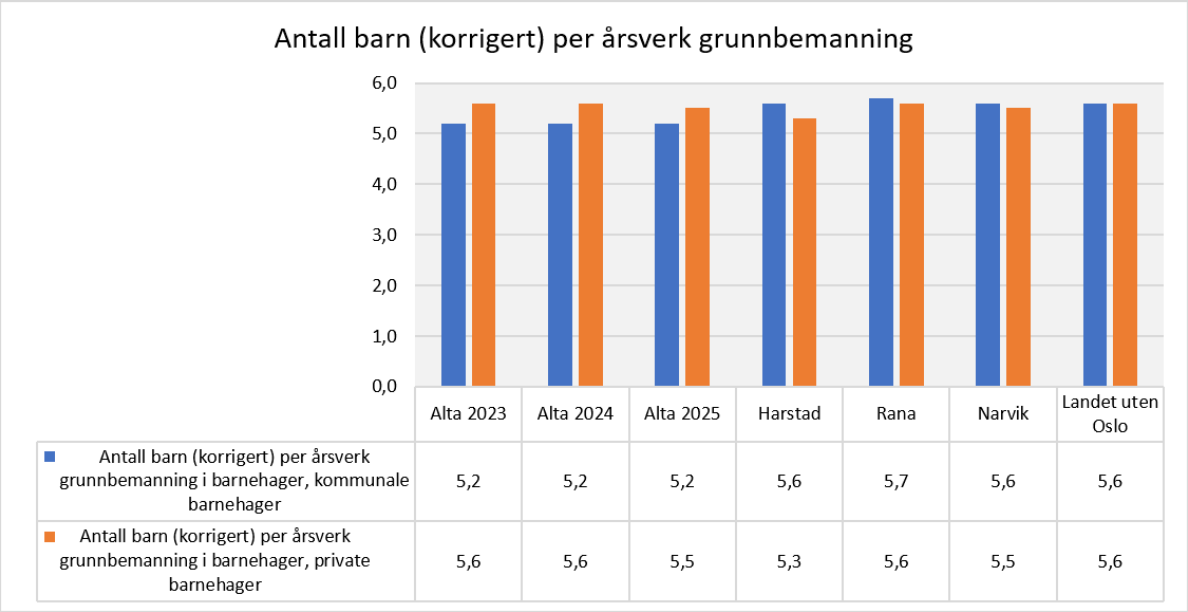

	Alta 2023	Alta 2024	Alta 2025	Harstad	Rana	Narvik	Landet uten Oslo
Antall barn (korrigert) per årsverk grunnbemanning i barnehager, kommunale barnehager	5,2	5,2	5,2	5,6	5,7	5,6	5,6
Antall barn (korrigert) per årsverk grunnbemanning i barnehager, private barnehager	5,6	5,6	5,5	5,3	5,6	5,5	5,6

Når det gjelder funksjon 211, styrket tilbud til førskolebarn, har dette økt noe de siste tre årene. Tabellen under viser netto driftsutgifter per innbygger i kommunen. Utgiftsnivået er betydelig lavere enn både i Harstad og Rana, og noe lavere enn landsgjennomsnittet. Alta ligger litt over Narvik i ressursbruk i 2025.

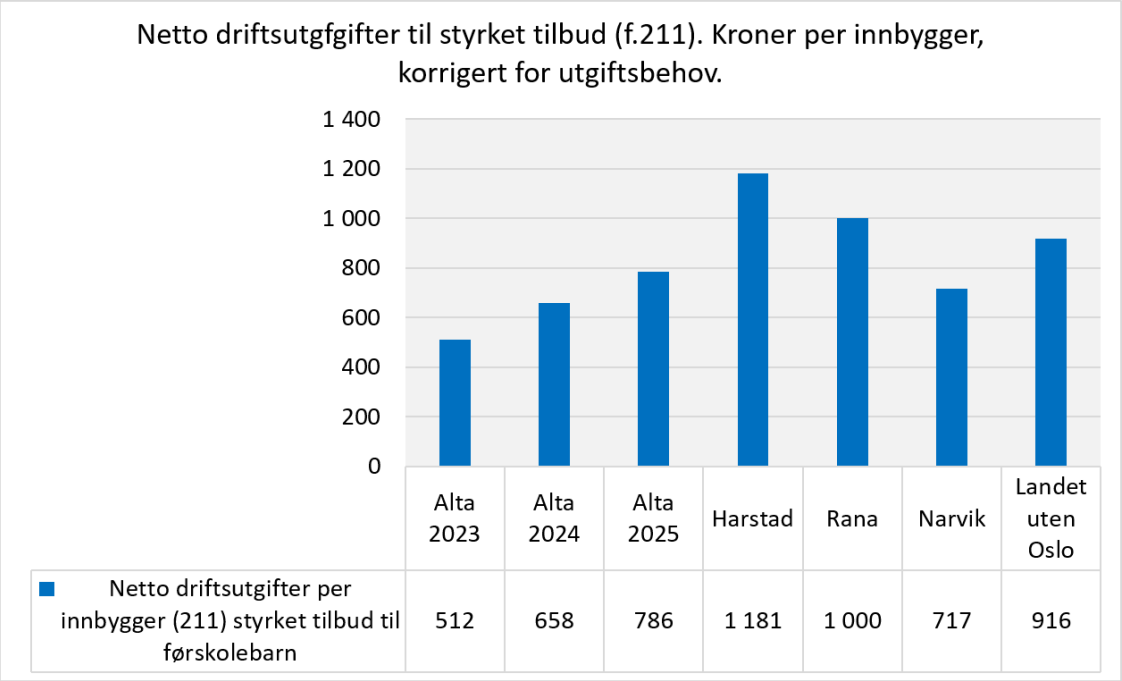

Tabellen nedenfor viser samlede utgifter per barn med styrket tilbud. Alta har noe høyere utgifter per barn enn Harstad og Rana, men lavere enn både landsgjennomsnittet og Narvik. Økningen i utgift per barn forklarer også økningen i samlede utgifter på funksjon 211.

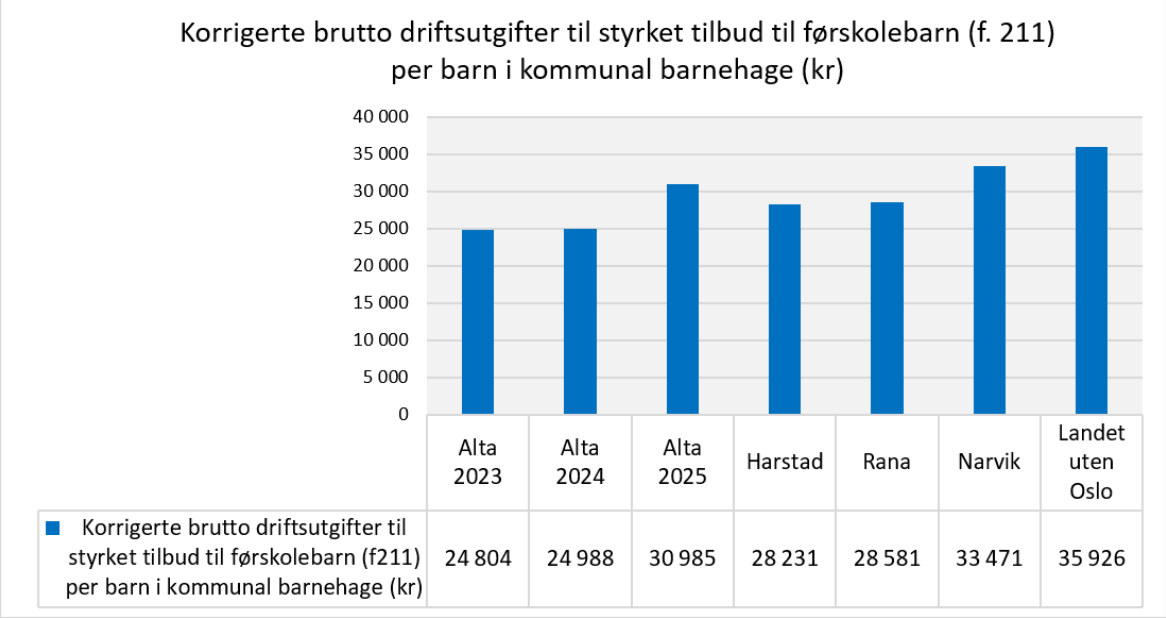

Når man deler opp det styrkede tilbudet, har det i hovedsak to deler, det er spseialpedagogisk hjelp og det er annen type hjelp som f.eks. hjelp til helserelaterte problemer. Utgfiter til spesialpedagogisk hjelp føres på funksjon 201 mens utgifter til styrket tilbud føres på funksjon 211. I tabellen nedenfor vises andelen barn som får denne hjelpen. Det spesialpedagogiske arbeidet definert i den blå søylen, mens annen type hjelp er i den

røde. Det er ganske store forskjeller mellom kommunene her, men det er en viss risiko for at det er ulike måter å føre dette på.

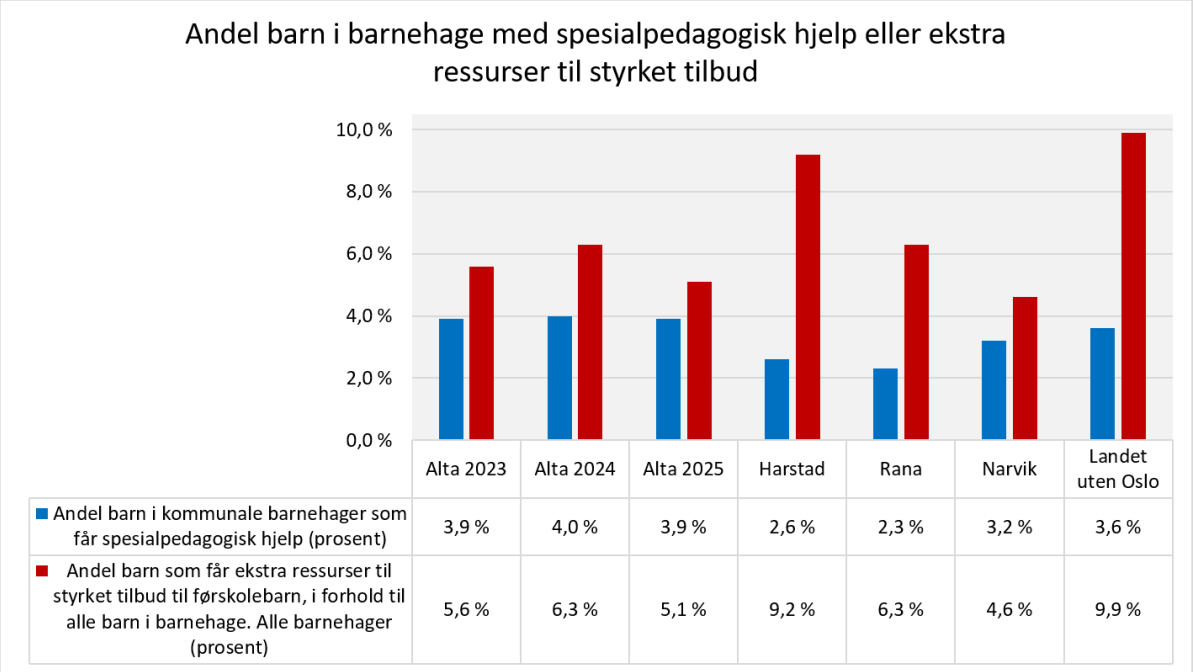

	Alta 2023	Alta 2024	Alta 2025	Harstad	Rana	Narvik	Landet uten Oslo
Andel barn i kommunale barnehager som får spesialpedagogisk hjelp (prosent)	3,9 %	4,0 %	3,9 %	2,6 %	2,3 %	3,2 %	3,6 %
Andel barn som får ekstra ressurser til styrket tilbud til førskolebarn, i forhold til alle barn i barnehage. Alle barnehager (prosent)	5,6 %	6,3 %	5,1 %	9,2 %	6,3 %	4,6 %	9,9 %

Utgifter til drift av lokaler, har det samme bildet som for grunnskole; Her driftes det billigere enn sammenlignbare kommuner. Den viktigste årsaken til dette er at det brukes forholdsvis lite til vedlikehold.

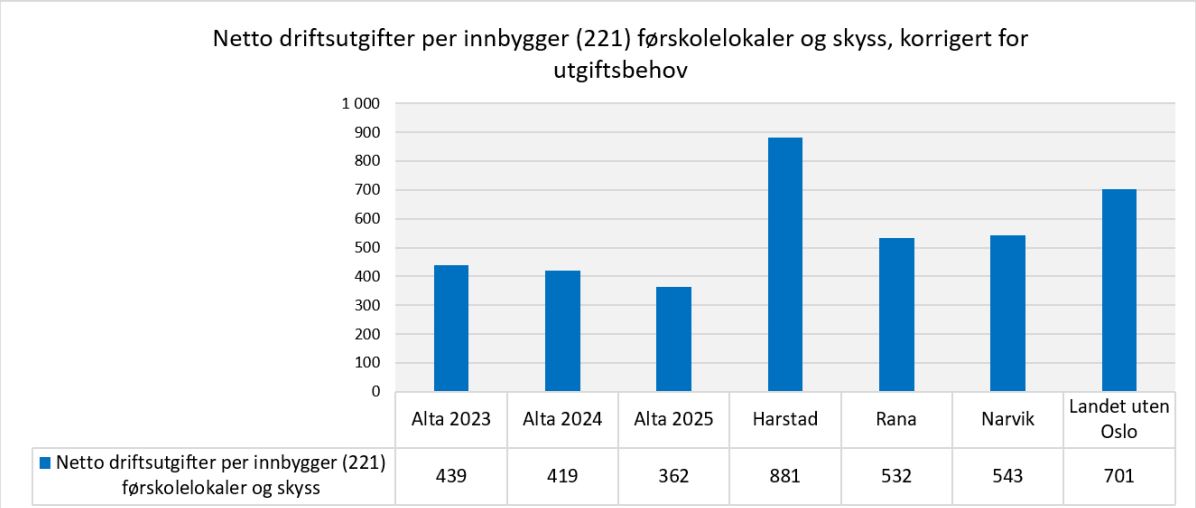

	Alta 2023	Alta 2024	Alta 2025	Harstad	Rana	Narvik	Landet uten Oslo
Netto driftsutgifter per innbygger (221) førskolelokaler og skyss	439	419	362	881	532	543	701

6.1.1 Oppsummert om ressursbruk i barnehage

Oppsummert kan vi si at Alta har høyere samlet ressursbruk til barnehage enn landsgjennomsnittet, men noe lavere enn Harstad, Rana og Narvik. Med om lag 22 000 innbyggere tilsvarer det rundt 2,7 millioner kroner i året i forhold til landsgjennomsnittet.

At Alta har et forholdsvis lavt utgiftsnivå sammenlignet med Rana, Harstad og Narvik må sees i sammenheng med den lave dekningsgraden i Alta. Barnehagen har i prinsippet ingen direkte utgifter knyttet til disse barna. Tatt i betraktning at Alta har lave dekningsgrader så er KSKs vurdering at det er et betydelig handlingsrom til å redusere driftsutgiftene i de kommunale barnehagene, og derved også redusere driftstilskuddet til private barnehager.

Merutgiftene i Alta ligger i driften av barnehagene (funksjon 201), som omfatter lønn, materiell, inventar og mat. Alta bruker 10 370 kroner per innbygger. Det er 592 kroner mer enn landet uten Oslo, eller om lag 13 millioner kroner i året. Alta ligger også over Harstad (9 784) og Rana (10 074), men under Narvik (10 602).

Utgiftene til lokaler (funksjon 221) trekker i motsatt retning. Alta bruker 362 kroner per innbygger, mot 543 i Narvik, 532 i Rana og 881 i Harstad. Det er om lag halvparten av landet uten Oslo (701), eller rundt 7,5 millioner kroner mindre i året. Lave utgifter til lokaler har sammenheng med høy andel private barnehager med kan også tyde på lite vedlikehold, og bør ses i sammenheng med tilstandsvurderingene i kapittel 8.

Utgiftene til styrket tilbud til førskolebarn (funksjon 211) har økt fra 512 kroner per innbygger i 2023 til 786 kroner i 2025. Alta ligger likevel under landet uten Oslo (916), Rana (1 000) og Harstad (1 181), men over Narvik (717). Det er færre barn får styrket tilbud i Alta enn i landet (5,1 mot 9,9 prosent). Forholdsvis høye utgifter per barn indikerer at de som får hjelp har forholdsvis omfattende vedtak.

De kommunale barnehagene i Alta har flere ansatte per barn enn sammenligningskommunene: 5,2 barn per årsverk, mot 5,6 i Harstad og Narvik, 5,7 i Rana og 5,6 i landet uten Oslo. Den høyere bemanningen i Alta er den viktigste kostnadsdriveren på drift av barnehage.

Netto driftsutgifter per innbygger 1–5 år var 222 428 kroner, også det lavest i sammenligningen. Tallet viser ikke hva et barnehagebarn koster, fordi utgiftene deles på alle barn i alderen. Alta har lavest barnehagedekning av kommunene i sammenligningen (90,3 prosent, mot 94,6 prosent i landet), og det trekker tallet ned.

6.2 Ressursbruk i grunnskole sammenlignet med andre kommuner

Når man ser på hele ressursbruken i skole og deler det per innbygger, så ligger Alta omtrent på landsgjennomsnittet. Utgiftene nedenfor viser de totale utgiftene, det vil si utgifter til drift, bygg og undervisning. I tillegg er voksenopplæringen inkludert i grunnskolesektoren. Det er imidlertid stor forskjell på skolene, Alta har noen store og kostnadseffektive skoler som er med på å dra snittet ned.

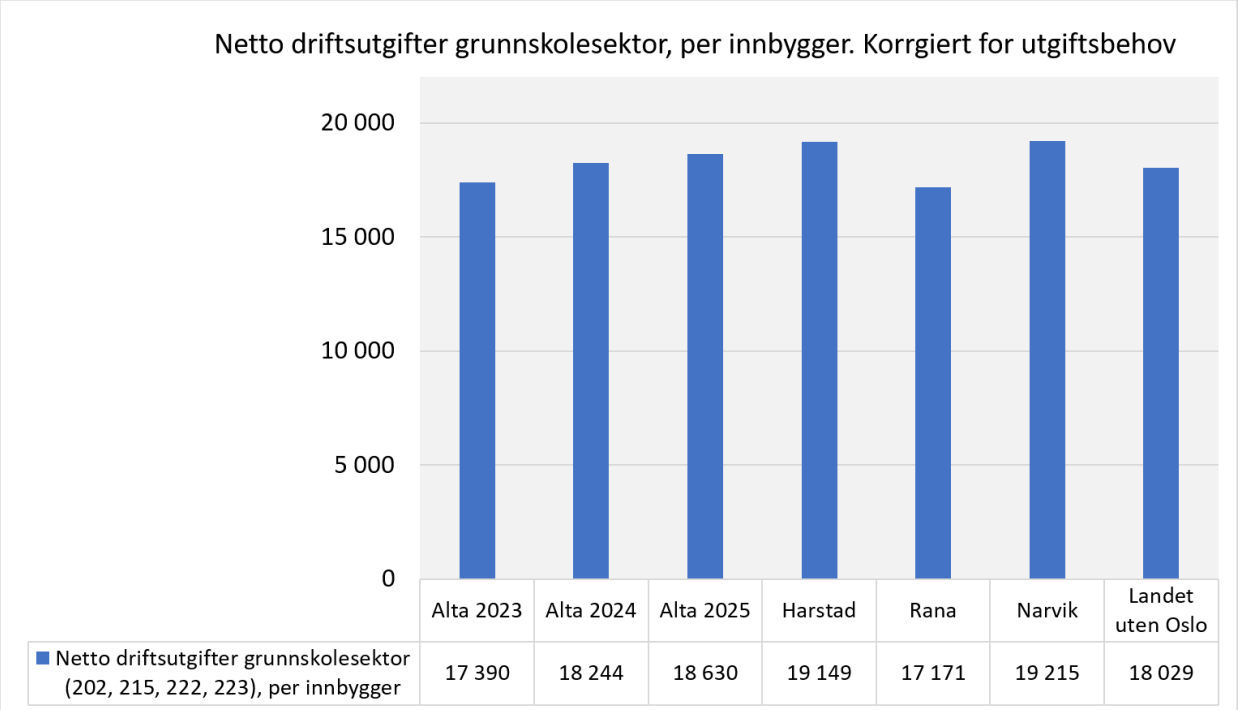

	Alta 2023	Alta 2024	Alta 2025	Harstad	Rana	Narvik	Landet uten Oslo
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger	17 390	18 244	18 630	19 149	17 171	19 215	18 029

Neste tabell viser at kommunen prioriterer grunnskolesektoren litt høyere en Harstad og Rana, men litt lavere enn landsgjennomsnittet. Dette må sees i sammenheng med at Alta har inntektsnivå som er om lag 13 prosent over landsgjennomsnittet, og betydelig over Harstad, Rana og Narvik.

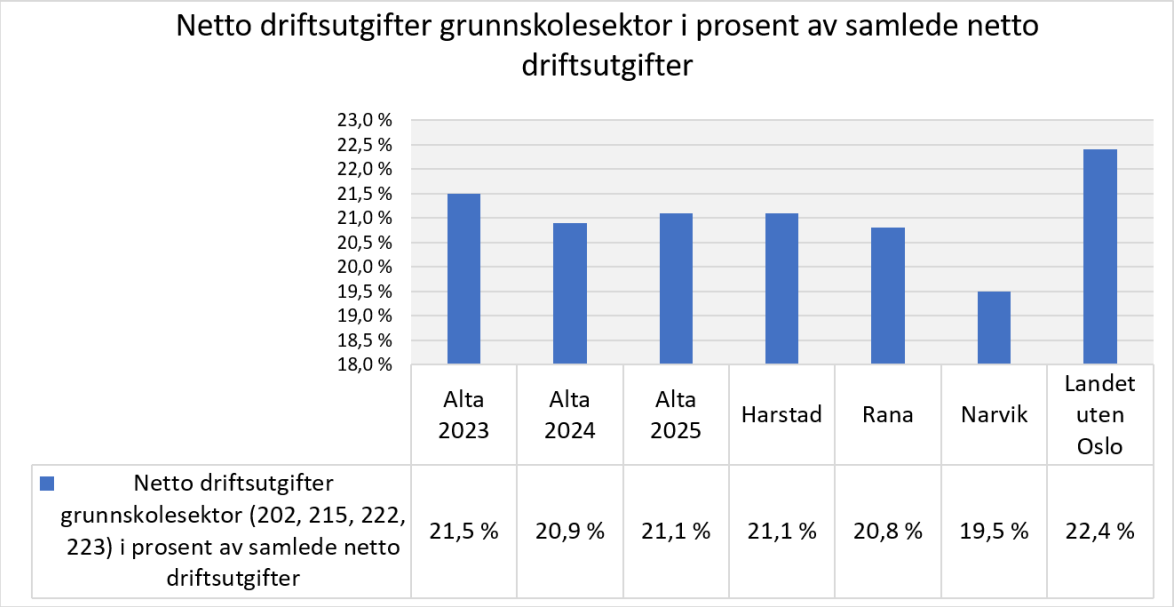

Under ser vi nærmere på driften av grunnskolene, altså ikke hele grunnskolesektoren slik den er kategorisert i KOSTRA, men det som er knyttet til grunnskoledrift uten voksenopplæring.

I Alta er det stor forskjell på antall elever per skole. Det er to store ungdomsskoler, mens noen av de andre skolene er svært små. Tabellen viser at gjennomsnittet derfor blir lavt, spesielt siden Alta er en bykommune. Men bykjernen er stor i utstrekning og det er også kommunen. Av de 16 skolene er det bare 4 som har over 200 elever.

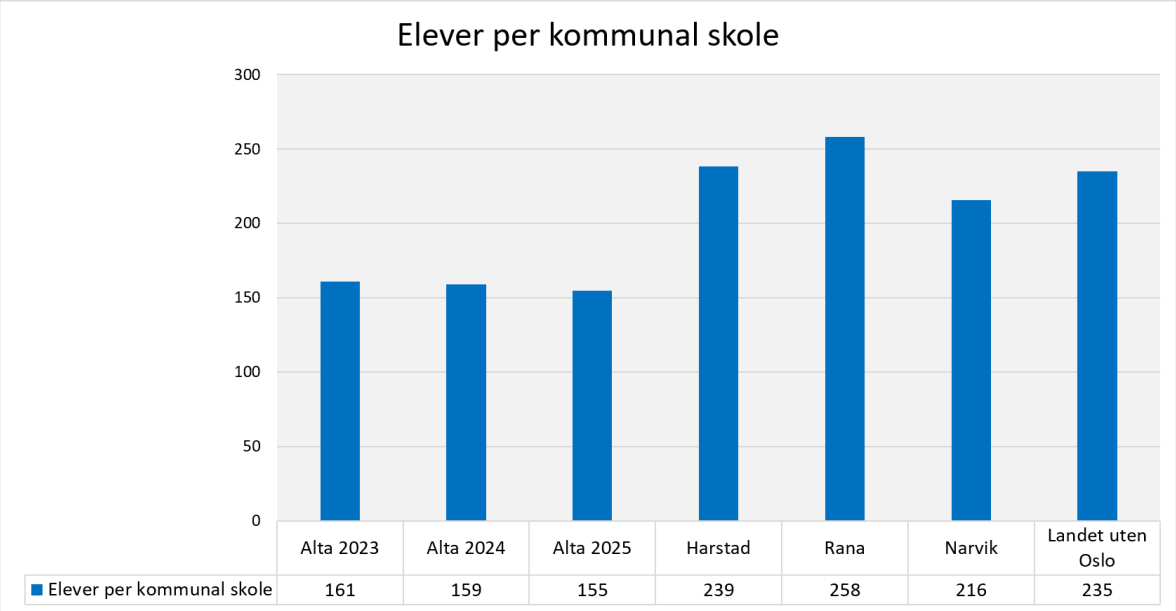

Hver elev i skolen i Alta koster mer enn det de gjør i sammenlignbare kommuner. Tabellen under viser gjennomsnittlig kostnad for grunnskolen (KOSTRA funksjon 202) delt på alle

innbyggere i grunnskolealder. Hver elev i Alta koster 24 tusen kroner mer i året enn i Rana og 20 tusen mer enn landsgjennomsnittet uten Oslo. Det er flere grunner til, noe som vi utdyper videre i dette kapitlet

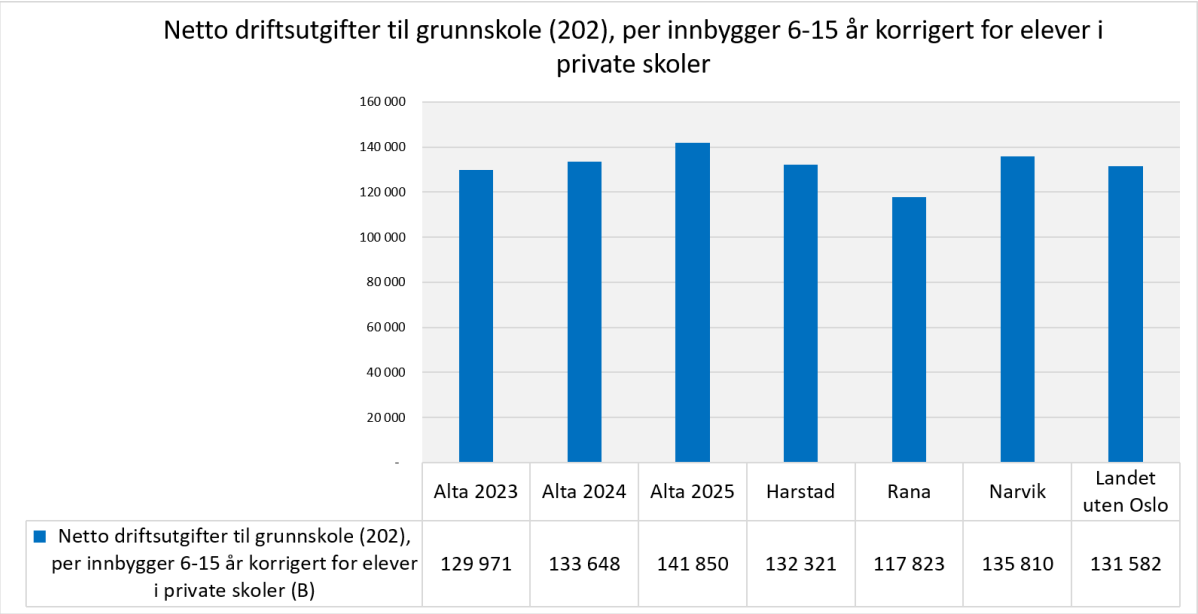

	Alta 2023	Alta 2024	Alta 2025	Harstad	Rana	Narvik	Landet uten Oslo
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbygger 6-15 år korrigert for elever i private skoler (B)	129 971	133 648	141 850	132 321	117 823	135 810	131 582

Hvis vi ser på utgiftene per elev i de kommunale skolene så bekrefter den bildet med et høyt utgiftsnivå. Utgift per elev (korrigerte brutto driftsutgifter til undervisning (funksjon 202) er betydelig høyere enn i både Harstad, Narvik, Rana og landet uten Oslo. I forhold til Rana var merutgiften i Alta om lag 34 tusen kroner mer per elev.

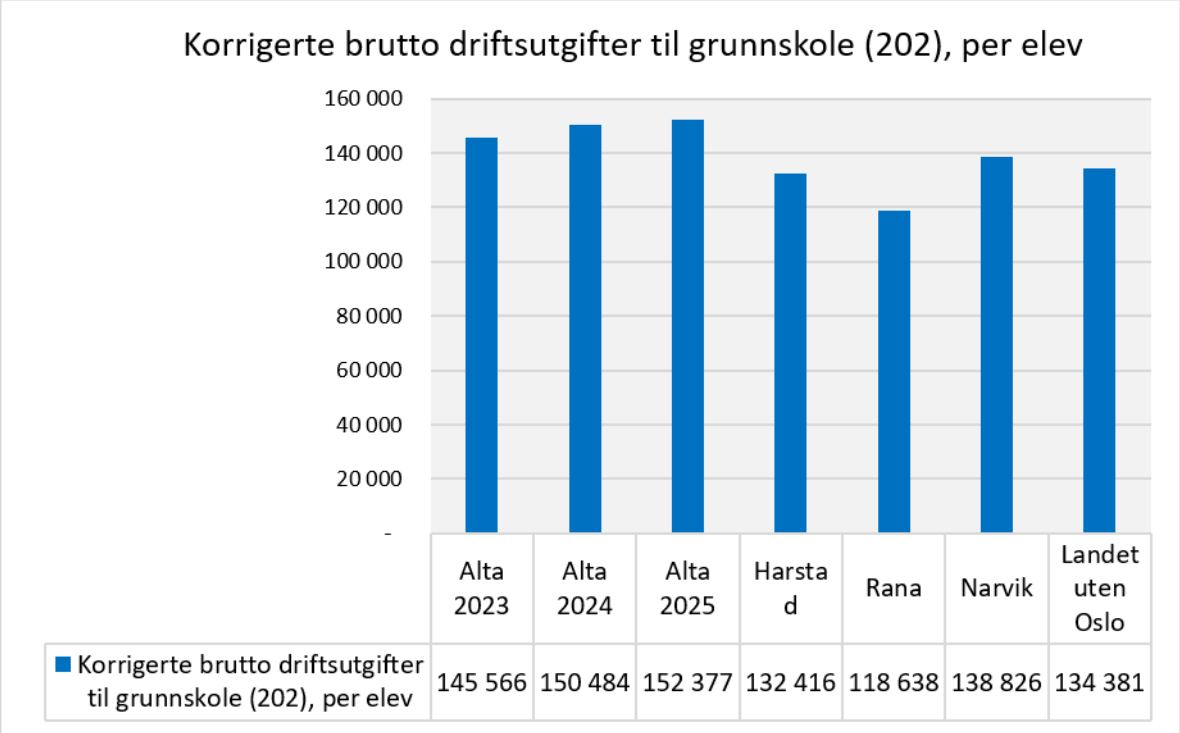

	Alta 2023	Alta 2024	Alta 2025	Harstad	Rana	Narvik	Landet uten Oslo
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole (202), per elev	145 566	150 484	152 377	132 416	118 638	138 826	134 381

Den viktigste forklaringen på det høye utgiftsnivået er lærertetthet. Høy lærertetthet trekker utgiftene opp. Tabellen nedenfor viser lærertetthet inkludert ITO. Den er vesentlig høyere i Alta enn både i Harstad, Rana, Narvik og landsgjennomsnittet. Dette gjelder alle trinn.

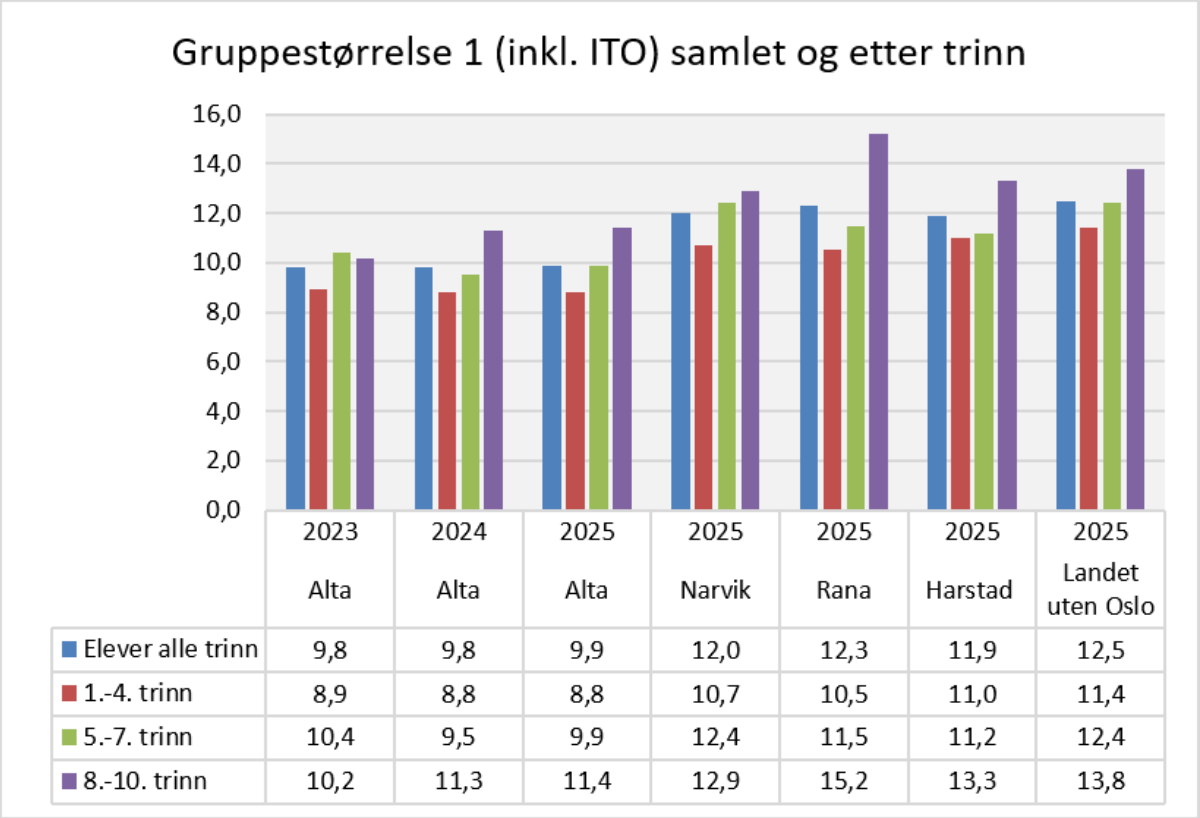

	2023 Alta	2024 Alta	2025 Alta	2025 Narvik	2025 Rana	2025 Harstad	2025 Landet uten Oslo
Elever alle trinn	9,8	9,8	9,9	12,0	12,3	11,9	12,5
1.-4. trinn	8,9	8,8	8,8	10,7	10,5	11,0	11,4
5.-7. trinn	10,4	9,5	9,9	12,4	11,5	11,2	12,4
8.-10. trinn	10,2	11,3	11,4	12,9	15,2	13,3	13,8

Når man ser på den ordinære undervisningen, ser man at Alta ligger godt over normkravene. Her er normkravene maks 15 elever per lærer på 1. – 4. trinn og 20 elever per lærer på mellomtrinnet og på ungdomstrinnet. Her er det store forskjeller skolene imellom når det gjelder antall elever per lærer. Sandfallet har f.eks. 19,9 elever per lærer. Men rundt 13,6 elever per lærer på mellomtrinnet i snitt, er uansett en høy lærertetthet.

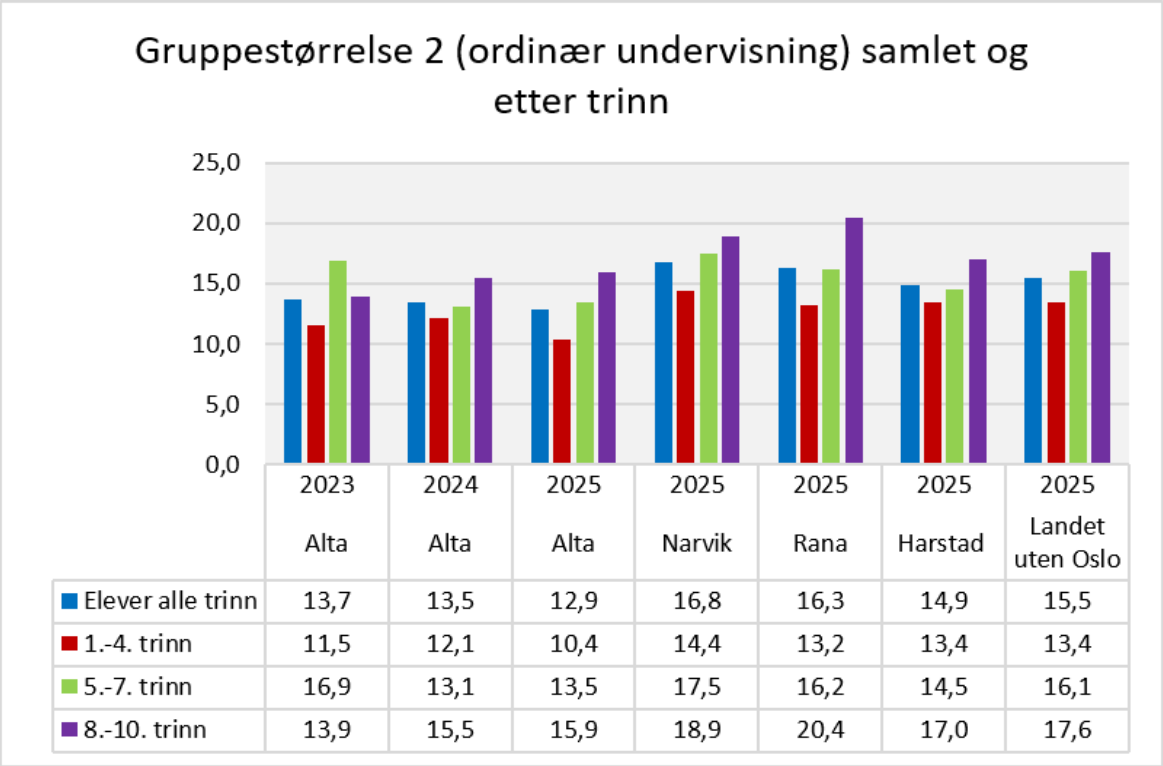

	2023 Alta	2024 Alta	2025 Alta	2025 Narvik	2025 Rana	2025 Harstad	2025 Landet uten Oslo
Elever alle trinn	13,7	13,5	12,9	16,8	16,3	14,9	15,5
1.-4. trinn	11,5	12,1	10,4	14,4	13,2	13,4	13,4
5.-7. trinn	16,9	13,1	13,5	17,5	16,2	14,5	16,1
8.-10. trinn	13,9	15,5	15,9	18,9	20,4	17,0	17,6

Forskning viser, og nasjonale myndigheter anbefaler, at man bør redusere antall elever som får ITO. Begrunnelsen for det er at effekten av ITO er liten i forhold til ressursene som brukes til dette formålet, og at mange elever har større læringsutbytte i klassen. Men det betinger samtidig kompetanseheving i å arbeide med tilpassa opplæring. Selv om Alta arbeider godt for å redusere andelen elever som har rett på ITO, ligger kommunen høyt med et snitt på 9.8 prosent av alle elever.

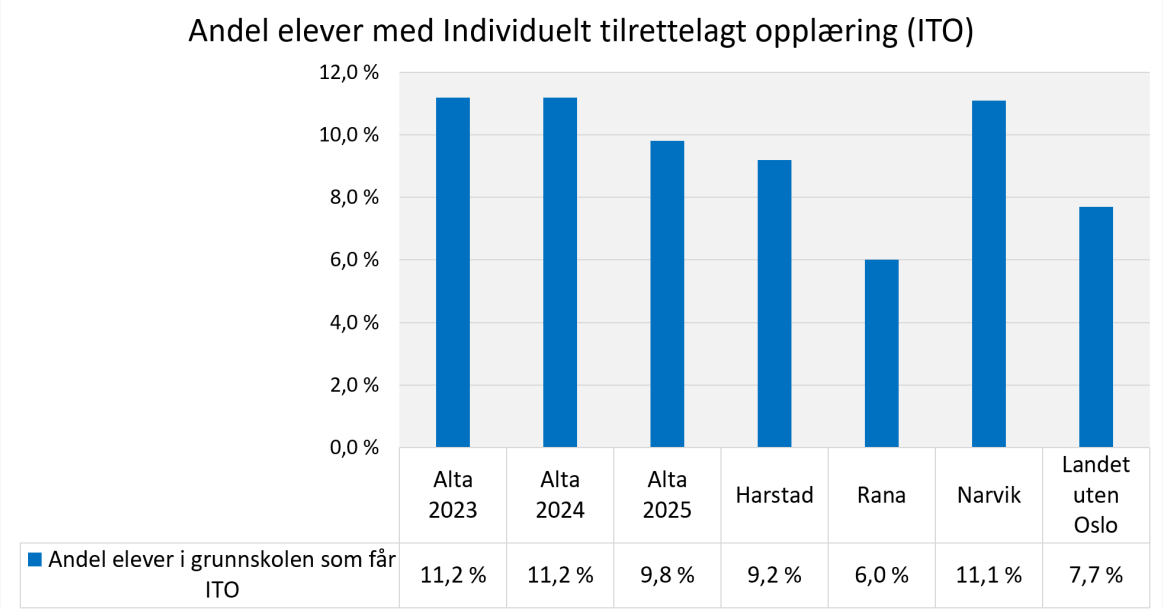

	Alta 2023	Alta 2024	Alta 2025	Harstad	Rana	Narvik	Landet uten Oslo
Andel elever i grunnskolen som får ITO	11,2 %	11,2 %	9,8 %	9,2 %	6,0 %	11,1 %	7,7 %

I Alta, som i de fleste andre kommuner, er det mest ITO i ungdomsskolen. Det står i kontrast til hva både forskning og nasjonale myndigheter anbefaler; den type innsats virker best i tidlig alder.

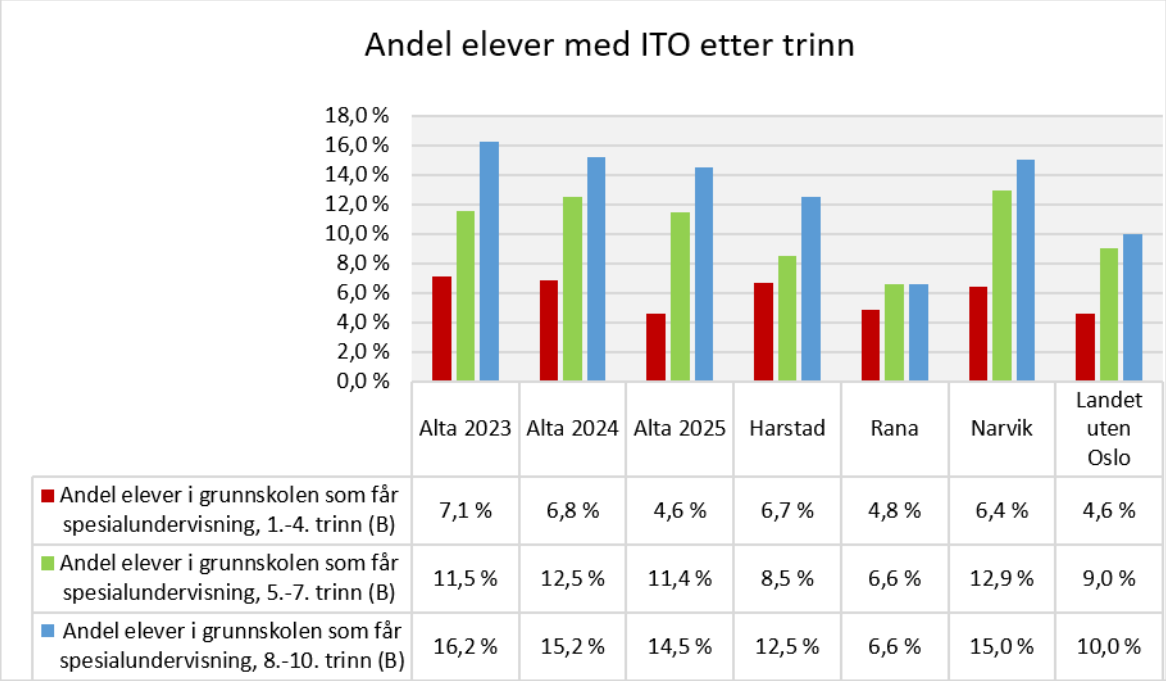

	Alta 2023	Alta 2024	Alta 2025	Harstad	Rana	Narvik	Landet uten Oslo
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, 1.-4. trinn (B)	7,1 %	6,8 %	4,6 %	6,7 %	4,8 %	6,4 %	4,6 %
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, 5.-7. trinn (B)	11,5 %	12,5 %	11,4 %	8,5 %	6,6 %	12,9 %	9,0 %
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, 8.-10. trinn (B)	16,2 %	15,2 %	14,5 %	12,5 %	6,6 %	15,0 %	10,0 %

I tillegg til at det er mange som får ITO, får også hver elev vedtak på ganske mange timer. I 2025 fikk hver elev i gjennomsnitt 172 timer individuelt tilrettelagt opplæring. Det er betydelig høyere enn landsgjennomsnittet på 156 timer per elev med vedtak. Rana har flere timer per elev men samtidig en betydelig lavere andel barn som får ITO.

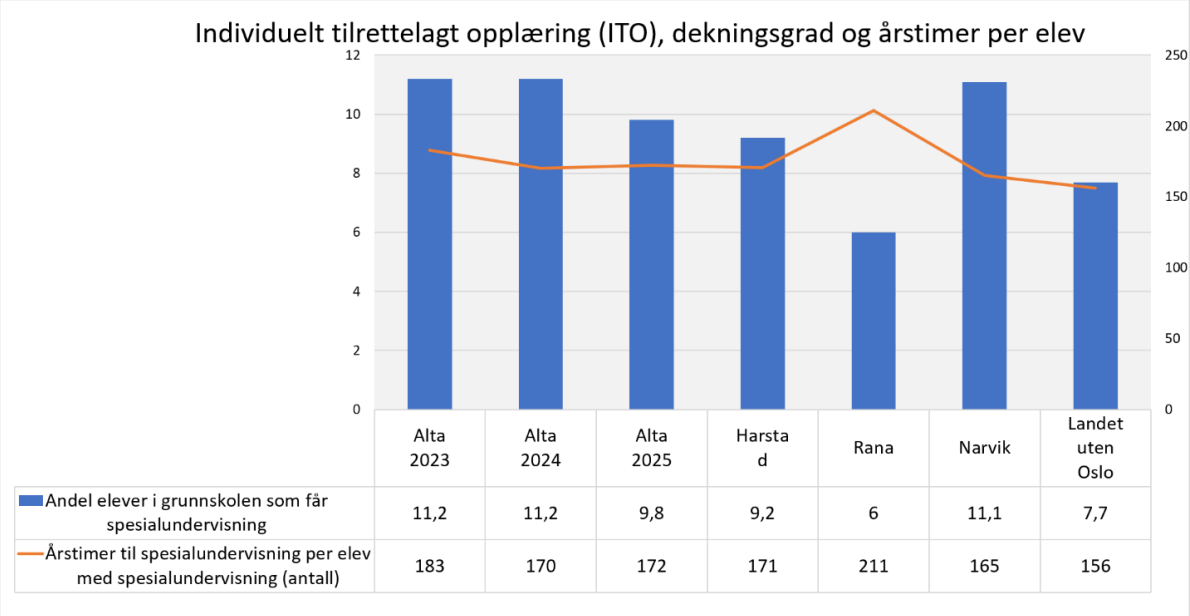

	Alta 2023	Alta 2024	Alta 2025	Harstad	Rana	Narvik	Landet uten Oslo
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	11,2	11,2	9,8	9,2	6	11,1	7,7
Årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning (antall)	183	170	172	171	211	165	156

Kombinasjonen av høy andel elever som får ITO og mange timer ITO per elev innebærer at vel 21 prosent av lærertimene i kommunen går til dette formålet.

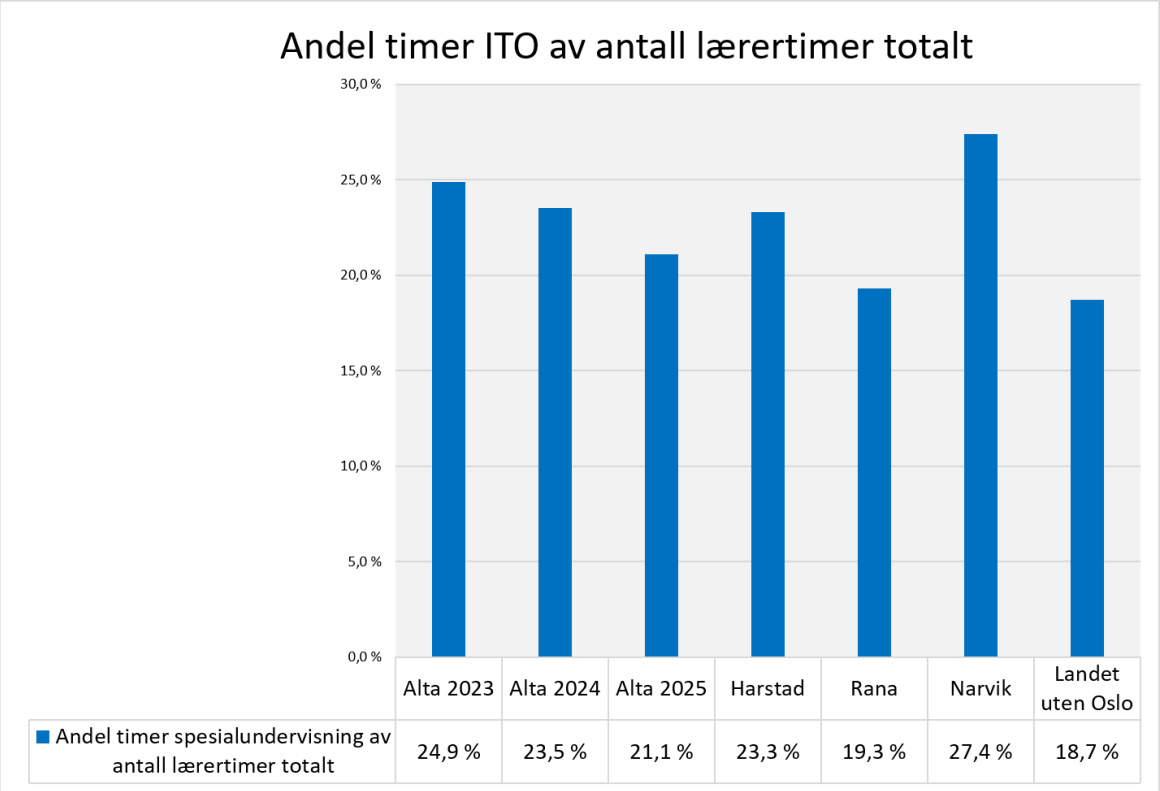

	Alta 2023	Alta 2024	Alta 2025	Harstad	Rana	Narvik	Landet uten Oslo
Andel timer spesialundervisning av antall lærertimer totalt	24,9 %	23,5 %	21,1 %	23,3 %	19,3 %	27,4 %	18,7 %

Dersom Alta greier å fortsette arbeidet med reduksjon av behovet for ITO, er det gode muligheter for å redusere ressursbruken ytterligere. Det betinger et godt samarbeid med PPT og kompetanseheving. Tabellen nedenfor viser at hvert prosentpoeng reduksjon i andel av elever som får ITO, fra 9,8 til 8,8 prosent, utgjør reduserte kostnader på om lag 3,5 mill. kroner.

Tabell 6.2 – Lønnskostnader til individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) i grunnskolen, og hva ett prosentpoeng færre elever med ITO utgjør

Andel lønnskostnader til ITO av lønnskostnad funksjon 202	Andel elever med ITO	Anslag lønnskostnad ITO	Ett prosentpoeng reduksjon elever med ITO
Prosent	*Prosent*	*Kroner*	*Kroner*
21 %	9,8 %	34 411 132	3 511 340

Andel elever med særskilt norskopplæring minker. Dette vil sannsynligvis fortsette å minke etter hvert som det blir færre flyktninger. I 2025 var andelen marginalt lavere enn

gjennomsnittet i landet, men høyere enn i Rana og Narvik.

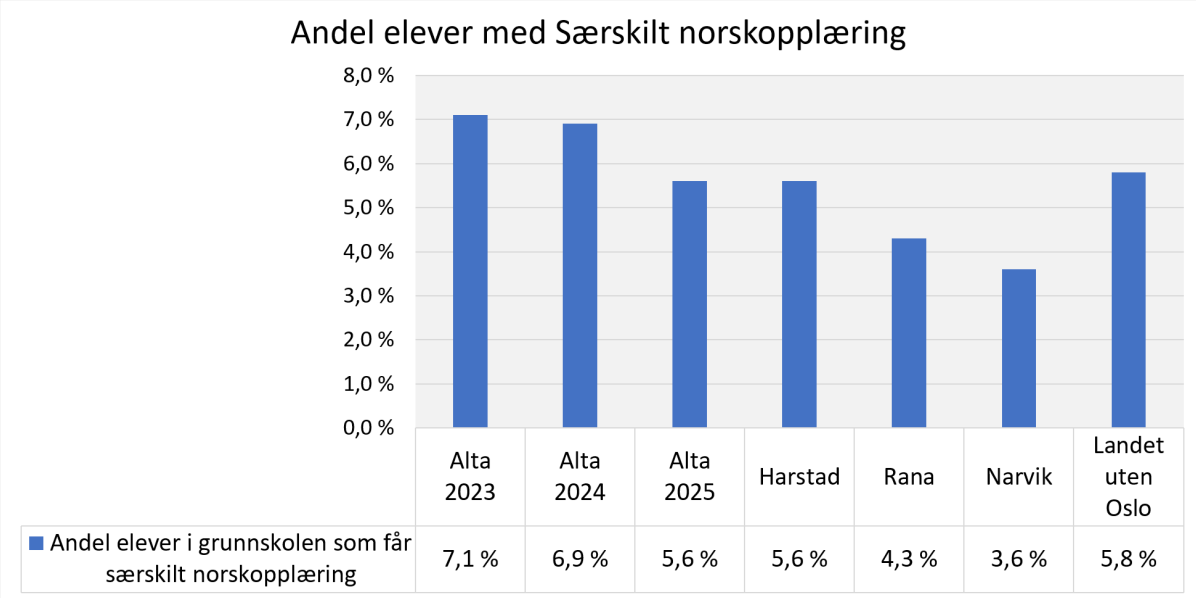

	Alta 2023	Alta 2024	Alta 2025	Harstad	Rana	Narvik	Landet uten Oslo
Andel elever i grunnskolen som får særskilt norskopplæring	7,1 %	6,9 %	5,6 %	5,6 %	4,3 %	3,6 %	5,8 %

Også utgifter til inventar, utstyr og undervisningsmateriell kostnadsføres på drift av grunnskolen, funksjon 202. Tabellen under viser at Alta samlet har forholdsvis høye utgifter til inventar, utstyr og undervisningsmateriell. Sammenlignet med Rana og Narvik er utgiftene om lag dobbelt så høye per elev.

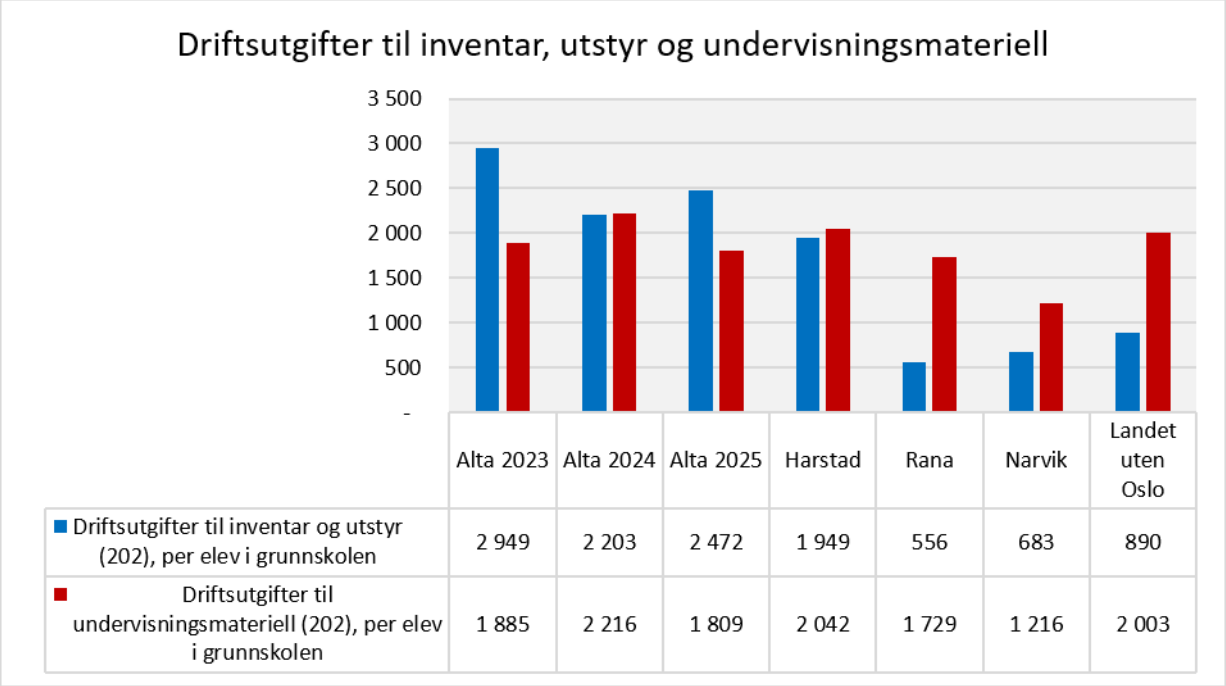

	Alta 2023	Alta 2024	Alta 2025	Harstad	Rana	Narvik	Landet uten Oslo
Driftsutgifter til inventar og utstyr (202), per elev i grunnskolen	2 949	2 203	2 472	1 949	556	683	890
Driftsutgifter til undervisningsmateriell (202), per elev i grunnskolen	1 885	2 216	1 809	2 042	1 729	1 216	2 003

Alta har forholdsvis høye utgifter til skoleskyss, som føres på KOSTRA funksjon 223. Det skyldes i hovedsak at en stor andel av elevene får skyss, samtidig som en del har lange avstander. Tabellene under viser at netto driftsutgifter er over dobbelt så høye som i Harstad og Narvik, og betydelig høyere enn Rana og landet uten Oslo. Dette har sammenheng med Alta har en høyere andel elever med skoleskyss enn både Harstad, Narvik og landet uten Oslo. Rana har imidlertid en høyere andel som får skoleskyss. Kostnaden per elev er imidlertid lavere enn i Alta. Dette kan ha sammenheng med geografiske avstander, men kan også skyldes andre forhold knyttet til særlig farlig eller vanskelig skolevei.

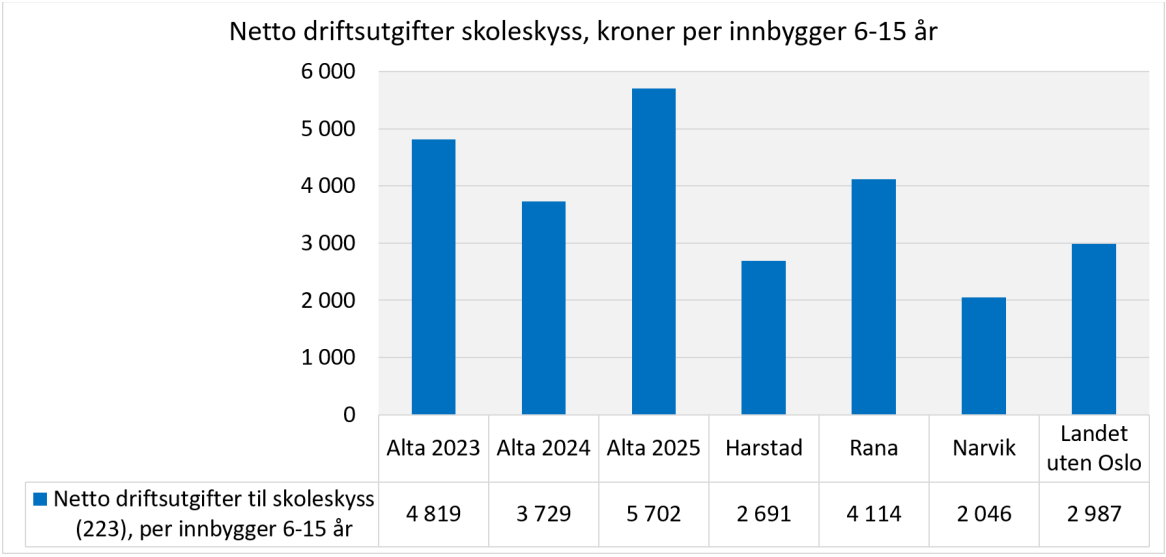

	Alta 2023	Alta 2024	Alta 2025	Harstad	Rana	Narvik	Landet uten Oslo
Netto driftsutgifter til skoleskyss (223), per innbygger 6-15 år	4 819	3 729	5 702	2 691	4 114	2 046	2 987

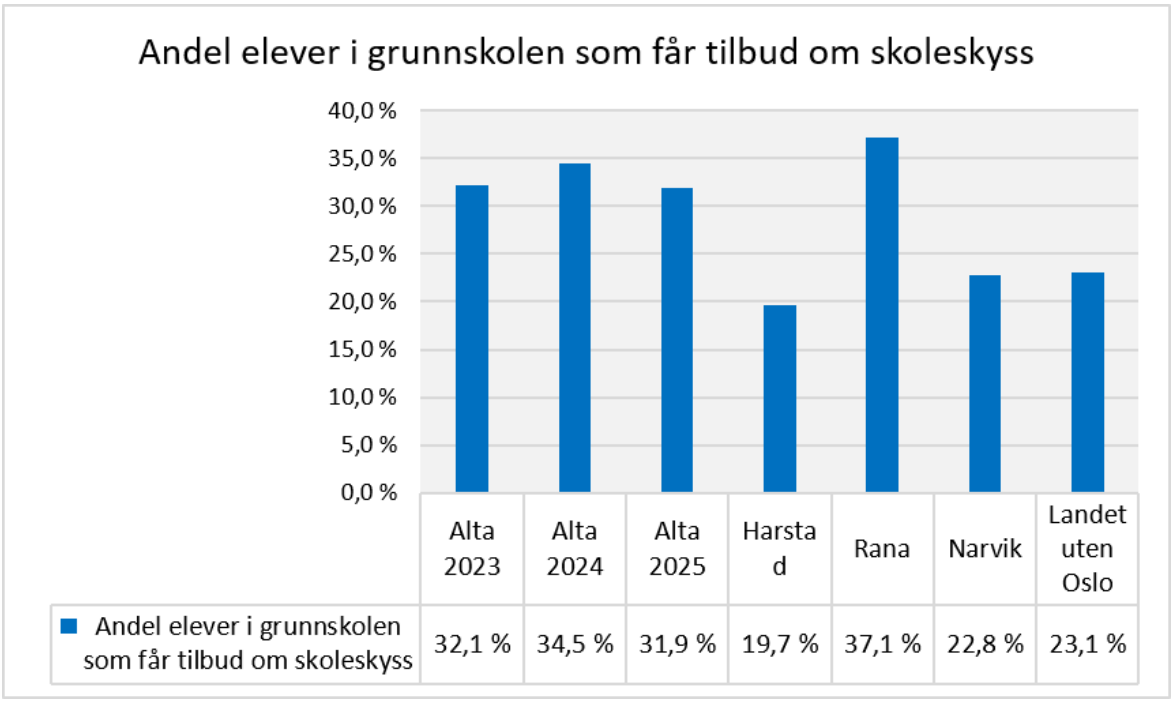

	Alta 2023	Alta 2024	Alta 2025	Harstad	Rana	Narvik	Landet uten Oslo
Andel elever i grunnskolen som får tilbud om skoleskyss	32,1 %	34,5 %	31,9 %	19,7 %	37,1 %	22,8 %	23,1 %

Når det gjelder utgifter til SFO, som føres på KOSTRA funksjon 215, ligger Alta på landsgjennomsnittet. Netto utgifter betyr at foreldrebetaling er trukket fra. Bygningsmessige

kostander til SFO føres på skole og er ikke med i dette tallet. Utgiftene per innbygger i aldersgruppen er 20 600 kroner per innbygger. Dette er høyere enn Rana, Narvik og landsgjennomsnittet som har en høyere andel av elevene som går i SFO. Dette indikerer derfor isolert sett en høy ressursbruk per elev.

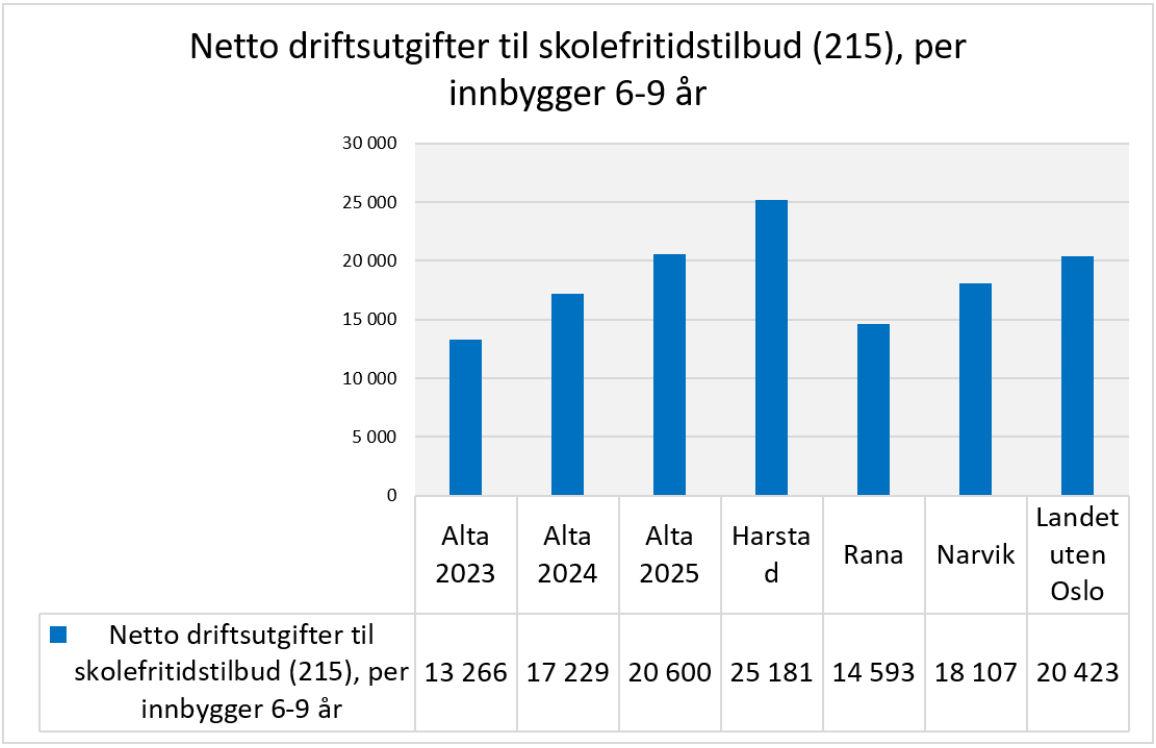

Til sammen bruker 60,5 % av elevene i småskolen SFO. Dette er betydelig lavere enn de andre kommunene, men det er stor forskjell på trinnene. På første trinn benytter nesten alle seg av dette tilbudet. På første til tredje trinn er det også gratis 12 timer i uken.

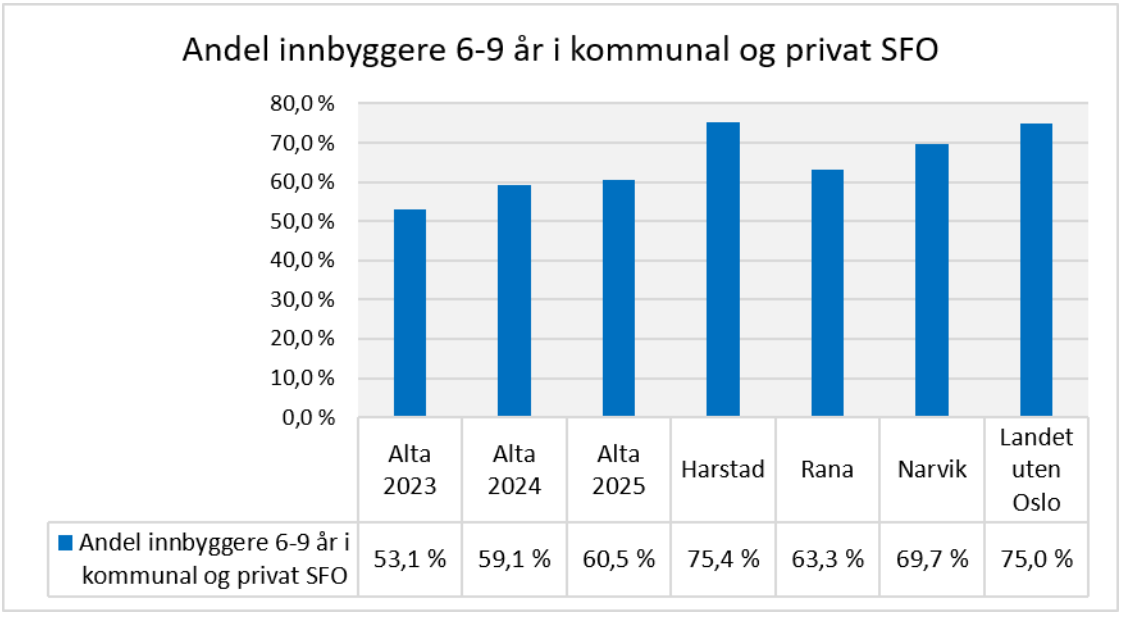

Tabellen under bekrefter at utgiftsnivået er høyt. Tabellen viser utgift per elev i kommunal SFO. I likhet med utgift per elev i undervisning (funksjon 202) er utgiftene per elev i SFO høyere enn i både Harstad, Narvik, Rana og landet uten Oslo. Sammenlignet med Rana bruker Alta over 16 tusen kroner mer per bruker i SFO.

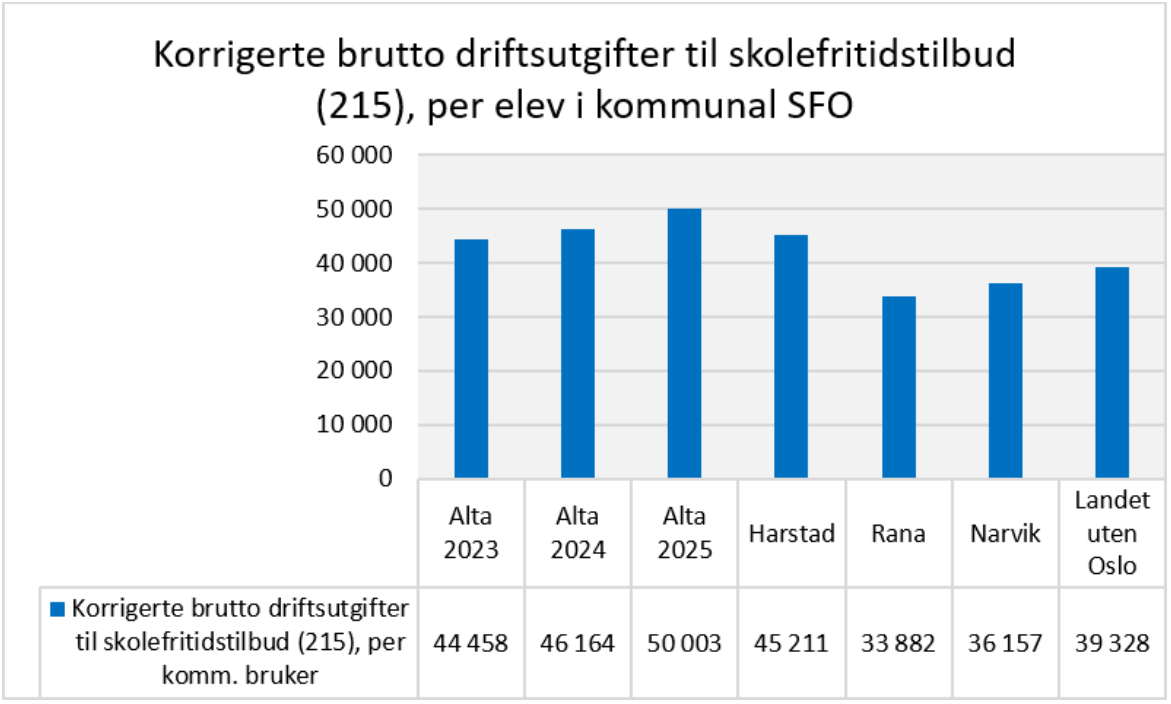

	Alta 2023	Alta 2024	Alta 2025	Harstad	Rana	Narvik	Landet uten Oslo
Korrigerte brutto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per komm. bruker	44 458	46 164	50 003	45 211	33 882	36 157	39 328

For utgifter til drift av skolelokaler er bildet annerledes. Her ligger Alta vesentlig under sammenlignbare kommuner. I dette beløpet ligger både renhold, energiutgifter, vedlikeholdsutgifter og driftsutgifter (vaktmestertjenester), i tillegg til avskrivninger på bygg.

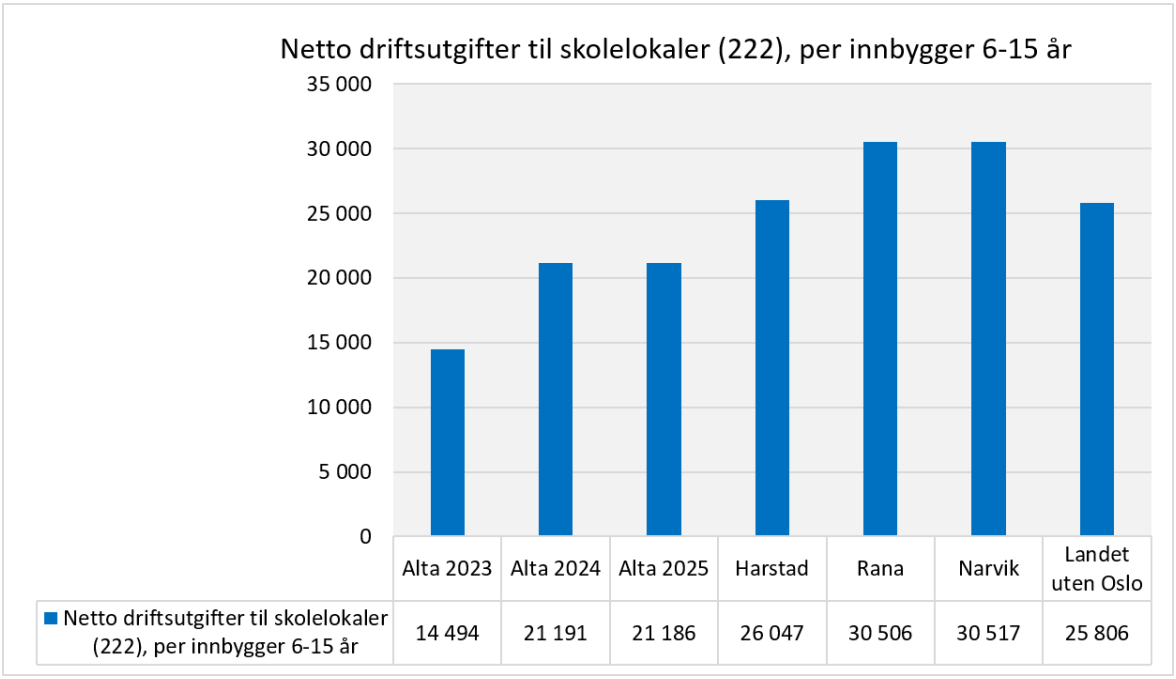

	Alta 2023	Alta 2024	Alta 2025	Harstad	Rana	Narvik	Landet uten Oslo
Netto driftsutgifter til skolelokaler (222), per innbygger 6-15 år	14 494	21 191	21 186	26 047	30 506	30 517	25 806

Voksenopplæringen ligger også høyt på utgiftssiden. Mesteparten av denne går til opplæring for flyktninger, enten ved norskopplæring eller de tar ordinær skolegang som grunnskole eller videregående skole. Det er viktig at tilbudet tilpasses og reduseres i takt med at antall flyktninger reduseres. Dagens høye kostnadsnivå kan antagelig også forklares av at kommunen har mottatt mange mindreårige flykninger i alderen 16-20 år. En annen forklaring kan være høye kostnader leiekostnader til lokaler.

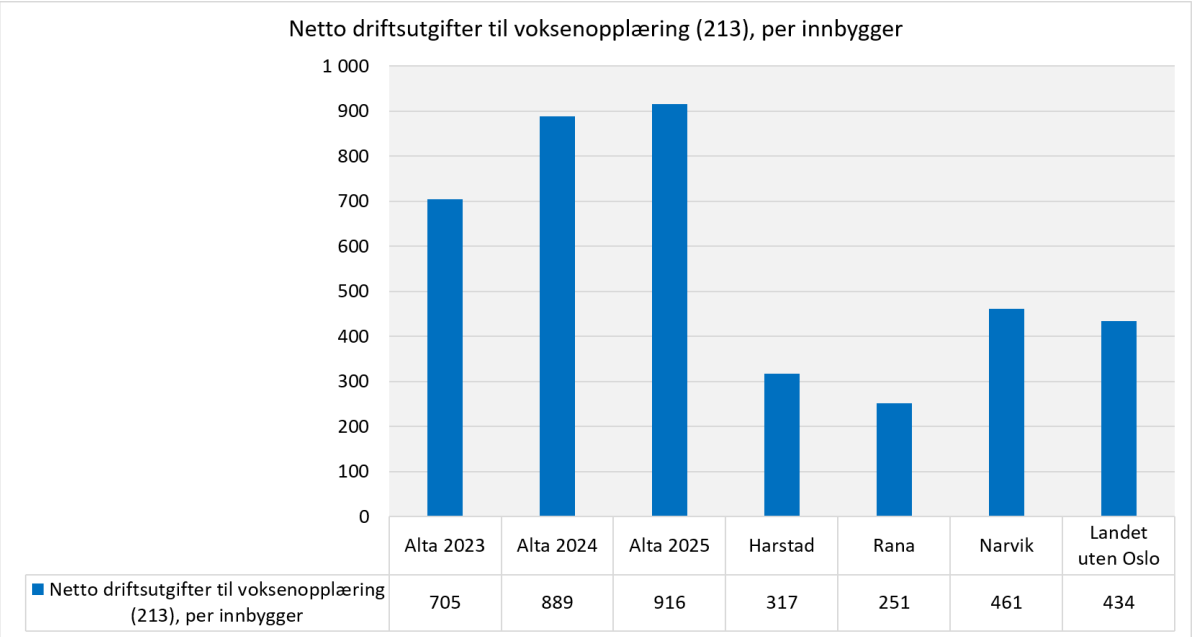

	Alta 2023	Alta 2024	Alta 2025	Harstad	Rana	Narvik	Landet uten Oslo
Netto driftsutgifter til voksenopplæring (213), per innbygger	705	889	916	317	251	461	434

6.2.1 Oppsummert om ressursbruk i skole

Oppsummert har Alta et høyere utgiftsnivå i grunnskolen enn Harstad, Rana, Narvik og landet uten Oslo. Korrigert for elever i private skoler var netto driftsutgifter til grunnskole 141 850 kroner per innbygger 6–15 år i 2025. Det er 10 268 kroner, eller 8 prosent, mer enn landet uten Oslo. For hele grunnskole, SFO, skoleskyss og skolelokaler brukte Alta om lag 21 millioner kroner mer i 2025 enn landsgjennomsnittet.

Det høye utgiftsnivået gjelder også per elev. Hver elev koster 152 376 kroner i undervisning, om lag 18 000 kroner mer enn landsgjennomsnittet og 14 000–34 000 kroner mer enn i sammenligningskommunene. SFO koster 50 003 kroner per bruker, mot 39 328 kroner nasjonalt. Utgiftene til skoleskyss er nesten dobbelt så høye som landsgjennomsnittet.

Utgiftsnivået henger sammen med skolestrukturen og lærertetthet. Alta har 16 kommunale skoler med i snitt 155 elever, mot 235 i landet uten Oslo. Små skoler gir høy lærertetthet: gruppestørrelsen er 9,9 elever per lærer, mot 12,5 nasjonalt. I tillegg får 9,8 prosent av elevene spesialundervisning, mot 7,7 prosent nasjonalt, og 21 prosent av lærertimene går til dette. Andelen har gått ned de siste årene, men er fortsatt høyere enn i Harstad, Rana og landet uten Oslo.

Det eneste området der Alta har lave utgifter, er skolelokaler, der kommunen bruker om lag 18 prosent mindre per innbygger 6–15 år enn landsgjennomsnittet.

Vi vil understreke Alta har et stort samisk opplæringstilbud, med samisk som førstespråk og andrespråk på flere trinn, og et eget samisk tilbud ved Komsa skole og Alta ungdomsskole. Opplæring i samisk krever egne lærerressurser og ofte små grupper, og det trekker sannsynligvis utgiftsnivået opp. Tilbudet er ulikt bygd opp i sammenligningskommunene, og KOSTRA-tallene skiller ikke ut hva samiskopplæringen koster.

6.3 Hva sier respondentene om ressursene?

6.3.1 Elevene

I gruppeintervjuene med elevrådene snakker elevene om egne erfaringer og ikke om ressursutnyttelse som begrep. Innspillene under er derfor sortert etter hva de sier noe om, og tolkningen er vår. Enkelte spørsmål er ikke besvart eksplisitt ved alle skolene. Forskjeller mellom skolene bør derfor leses med forsiktighet.

Utstyr og vedlikehold. Elevene ved flere skoler opplever at utstyr som går i stykker ikke blir reparert eller erstattet. Ved Elvebakken er huska borte, humpedissa tatt bort og sklia delvis ødelagt, og målnettene er slitte. Elevene sier også at de ikke får nye pulter når de går i stykker. Elevrådet ved Kaiskuru sier at sklia er ødelagt og at «skolen vår er fattig, vi får ikke reparert det som går i stykker». Ved Tverrelvdalen nevner elevene slitte stoler og pulter, mange utslitte bøker og for få husker. Dette er elevenes opplevelse, og den må ses opp mot opplysninger om vedlikehold og investeringer i den øvrige dokumentasjonen.

Ballbaner og aktivitetsflater. Ballflatene er en knapp ressurs som må fordeles, og fordelingen skaper misnøye. Ved Gakori oppleves fordelingen av skogbanen og grusbanen som litt urettferdig, og elevene opplever forskjellsbehandling mellom gutter og jenter, særlig på fotballbanen. Ved Tverrelvdalen er banen fordelt på enkeltklasser, trinn og kjønn. 1.–4. trinn bruker baksiden og 5.–10. trinn bruker framsiden, og elevene mener ordningen ikke fungerer så bra. Elevene ved Kaiskuru ønsker seg en liste som fordeler tiden på fotballbanen. Ved både Gakori og Tverrelvdalen nevner elevene knuffing og uro på fotballbanen. Elevene ved Tverrelvdalen forteller at de fleste guttene spiller fotball, mens jentene oftere er på klatrestativet. De ønsker flere og bedre lekestativ, flere husker, kunstgress og basketballstativ. Elevene ved Gakori ønsker seg også flere lekeapparater.

Uteområdet. Elevene er stort sett fornøyde med plass og variasjon ute. Ved Gakori nevner de skogen, sykkelløypa og uteplassen, og ved Elvebakken akebakke, ballbinge, sykkelløype og mulighet for å gå på ski. Elevene ved Kaiskuru savner sykkelløype og sier at de ikke får sykle. Det samme ønsket kommer fra Tverrelvdalen, der elevene også ønsker en bedre løype. Elevene ved Gakori peker på at et tørkeskap ville gjort det mulig å være mer ute, slik at klær ikke begrenser valget av aktivitet.

Spesialrom og læremidler. Elevene ved Elvebakken og Øvre Alta sier at de har det utstyret de trenger i fagene. Musikkrommet ved Elvebakken brukes av og til og har en del utstyr. Ved Tverrelvdalen har elevene gitarer, men ikke musikkrom, og de sier at de har lite kunstutstyr, men stort sett det de trenger i kunst og håndverk. Bokstandarden varierer: Elvebakken har ganske nye bøker, Gakori har fått noen nye, mens elevene ved Tverrelvdalen snakker om mange utslitte bøker. Ved Elvebakken bruker alle iPad, og det fungerer fint, men bare noen elever har tastatur. Ved Tverrelvdalen ønsker elevene tastatur og flere hjelpemidler på iPaden, og de er misfornøyde med at skolen har byttet fra Showbie til Itslearning. Elevene ved Gakori ønsker en vekselvirkning mellom iPad og lærebøker, og peker på at noen skriver bedre for hånd.

6.3.2 FAU-representanter

Spredning av ressurser. Foreldrene mener at Altas største utfordring er at ressursene blir spredt tynt utover, og at det er motstand mot å gi slipp på nærskolene. De viser til et tilbakevendende problem med for mange små skoler og for mange enheter. De ber om at kompetanse og ressurser organiseres mer fleksibelt og brukes mer på tvers, og at kompetansen kommer ut til skolene. Støttesystemene oppleves som fragmenterte og uten helhetlig arbeid. Tiltaksteamene har vært ute og jobbet, men det er ikke nok. Foreldrene er bekymret for at forebygging blir kuttet, og vil at ressursene ses mer i sammenheng. Ved Øvre Alta sier de at sammenslåing av skoler eller trinn er ekstremt ressurskrevende og komplisert.

Vikarer og fravær. Flere peker på høyt fravær i fjor, noe som gjorde det vanskelig å planlegge. De mener det trengs bedre system for vikarhåndtering i skolene – både i klasserommet og i friminuttene. Ved Tverrelvdalen er det vikarstopp, og foreldrene frykter at elever med ITO ikke får tilbudet sitt. Ved Komsa opplever de store utfordringer med å skaffe gode vikarer. Foreldrene foreslår en felles vikarpool, i alle fall i noen soner, og peker på at noen på ungdomsskolen kan gå som faste vikarer.

Undervisningsmateriell og utstyr. Ved Elvebakken opplever foreldre at det er lite undervisningsmateriell, og lærere går på Facebook for å skaffe materiell privat. Ved Gakori ønsker foreldrene lærebøker, sier at det er lite utstyr til undervisningen, og at skolen ikke har penger til blyanter og viskelær. Samiske bøker er ikke oppdatert på lenge. Foreldrene mener at det brukes for lite penger på å kjøpe nye, og at forlagene også må bruke mer ressurser på å lage og oversette nye bøker.

Vedlikehold og uteområder. Ved Elvebakken er det et stort vedlikeholdsetterslep, flisete gulv i gymsalen og dårlig inneklima. Foreldrene har selv gått i gang med å pusse opp den ene fløyen. Elvebakken har et bra og trygt uteområde, mens foreldrene ved Gakori beskriver uteområdet som dårlig: mye plass, men alt for få tilbud/apparater til elevene. De sier at for lite utstyr og for få aktiviteter skaper konflikter, og at det er stor forskjell på uteområdene mellom skolene.

Styrking og baseskole. Ved Gakori mener foreldrene at ressursene til styrking er for dårlige med tanke på baseskolekonseptet. De sier at store klasser og «skjult nivådeling» gir fordeler for tilpasset opplæring, men at det mangler ressurser for å gjøre det godt nok.

6.3.3 Alta ungdomsråd

Nok lærere. Ungdommene la vekt på at menneskene er skolens viktigste ressurs. Det må være nok ansatte til at hver elev blir sett. Lærerne må også være stabile og ha riktig kompetanse. Ungdommene mente at hyppige lærerbytter og mye bruk av vikarer går ut over læringen, fordi hver ny lærer har sine egne metoder og forventninger. De fortalte om klasser som hadde hatt mange vikarer og som lå etter faglig da elevene begynte på videregående. Noen av vikarene opplevde de som lite engasjerte i elevenes læring.

Opplæringen. Ungdommene var opptatt av hva som skjer med små fagtilbud når ressursene spres tynt utover. Finskopplæringen ble trukket fram som eksempel. Her hadde de opplevd at lærere ikke møtte opp, at det ikke ble satt inn vikar, at det var mange lærerbytter og at undervisningen måtte legges etter skoletid. De mente at tilbud som spres

for tynt, risikerer å forsvinne. Samtidig roste de Alta praktiske skole på 9.–10. trinn, som samler elever med behov for tettere oppfølging og et mer praktisk opplegg. Ungdommene mente at mange av disse elevene ellers ikke ville ha fullført ungdomsskolen.

Skolevei. Om reisevei mente ungdommene at avstand i seg selv betyr mindre, så lenge det finnes trygge voksne og venner på skolen og det går buss. De understreket likevel at busstilbudet må være godt, slik at elever ikke må vente opptil 40 minutter på bussen etter skolen. Lang reisevei tar tid fra læring, fritidsaktiviteter og hvile. Den som reiser 40 minutter hver vei, har en mye lengre skoledag enn den som bor fem minutter unna.

Skolestørrelse. Om skolestørrelse og elevgrunnlag hadde ungdommene nyanserte syn. 1–10-skolene i distriktene blir verdsatt. Små klasser gir trygghet og nærhet, og noen elever trives bedre i små miljøer. Samtidig pekte ungdommene på at et ungdomstrinn kan bli for lite. I Tverrelvdalen bytter mange elever skole underveis på ungdomstrinnet, slik at få er igjen i 10. klasse. Noen av ungdommene ville gjerne hatt større klasser, men lang reisevei er det som gjør at de ikke ønsker det.

6.3.4 Tillitsvalgte og verneombud

Ressursfordeling. Det blir sagt at ressursfordelingsmodellen favoriserer de største skolene. Ved Elvebakken mener de ansatte at modellen ikke kan bygge på antall elever alene. Ved Gakori opplever de at rammene er så reduserte at det går på bekostning av det som er lovpålagt, og de ber kommunen prioritere mer til dette. Ved Komsa har de små klasser på 10–15 elever, noe som gir lite voksenressurser til hver klasse. De peker også på at det ikke er særlig økonomisk å stykke opp fagmiljøet, fordi skolene da ikke får stordriftsfordeler.

Budsjettstyring. Flere beskriver at det ikke er særlige insentiv for god økonomistyring. Ordningen oppleves som at man bør «skynde seg å bruke opp pengene før året er omme», og de ansatte mener et eventuelt overskudd heller burde gå til et fond. Ved Gakori får de ansatte jevnlig informasjon og mulighet til å gi innspill om økonomistyringen, men de opplever at lederne følger føringene i ulik grad og prioriterer ulikt. Ved Komsa har tillitsvalgte vært med på å gi innspill til budsjettet, men sier at involveringen av hele personalet kunne vært bedre. De sier også at skolen har tilsatt utover rammen og heller tatt diskusjonen etterpå. Det blir pekt på at budsjettet sprekker når det oppstår utfordringer i løpet av året og det må bemannes opp.

Vedlikehold. Ved Tverrelvdalen er flere rom pusset opp, men de ansatte mener man må ta ting før det blir for kostbart. De viser til lukt i kjelleren og sier at det hjelper lite å male inne når drensrørene ute er tette. Elvebakken beskriver også et vedlikeholdsetterslep, med for lite rom, fasiliteter og utstyr. Vedlikehold og utstyr i klasserommene blir trukket fram som viktig for hvordan skolen oppleves, i forbindelse med rekruttering.

Bruk av arealer. Ved Kaiskuru må elever i mat og helse-faget ta bussen til Saga for å gjennomføre undervisningen der. De ansatte opplever at de ikke får støtte til å følge opp elevene der, og at det er vanskelig å vite hva som finnes på kjøkkenet når de kommer. Komsa har heller ikke eget kjøkken og bruker kjøkkenet på ungdomsskolen.

Individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) og støtte. Ved Komsa har ingen elever i den samiske delen individuelt tilrettelagt opplæring (ITO), selv om behovet er der. De tillitsvalgte i

Utdanningsforbundet peker på at utfordringene som tidligere var på ungdomstrinnet har flyttet seg ned til mellomtrinnet, og mener det bør være felles føringer for hva slags støtte skolene skal gi. Ved Øvre Alta opplever de at ressursene i barnehagene ikke blir videreført i skolen. *(KSK merknad: Dette kan ha sammenheng med at det er ulikt lovverk i barnehage og skole for elever med særskilte behov). V*ed Gakori sier de at elever med særskilte behov «opphører» når de går over i SFO, selv om behovet fortsatt er der.

6.3.5 Rektorer og skoleledere

Tildeling og fordelingsmodell. Ressursfordelingsmodellen til de ulike grunnskolene bruker en flat faktor per elev, og de minste skolene har en minstesats. Skolene får midler til tidlig innsats, grunnressurs, særskilt språkopplæring og ITO. Flere peker på at størstedelen av budsjettene går til lønn, og at det er lite handlingsrom på andre driftsposter. Skoler opplever seg som underbudsjettert. Midler til bygningsdrift ligger ikke i skolenes budsjett.

ITO. Skolelederne peker på et stort gap mellom tildelte midler til ITO og det reelle behovet. Alta ungdomsskole viser til at ressursfordelingsmodellen bare gir ITO-ressurser til elever med behov for full dekning. Flere nevner at de bruker delingstimer og styrkingsressurser til ITO fordi tildelingen ikke dekker behovet. *(KSK merknad: Dette har trolig sammenheng med at kommunen ønsker å dreie ressursbruken fra individuelle tiltak til mer fleksibel støtte uten små vedtak om ITO).* Ved Gakori opplever de at lærernormen brytes. Det sies at de kommunale skolene får finansiert ca. en tredjedel av ITO, og at private skoler tidligere har fått ITO-vedtak fullfinansiert og at dette er en urimelig ulikhet. Det er ingen ressurser til elever med særskilte behov i SFO.

Ledelsesressurs. Ledelsen sier at ledelsesressursen er for lav. Ved noen av skolene styrkes denne lokalt (eksempelvis ved Alta ungdomsskole og Elvebakken), men dette må da tas fra skolens egen ramme. Skolelederne understreker at ledelsen må ha kapasitet til å veilede personalet i det pedagogiske arbeidet og kjenne elevene.

Felles innkjøp og vedlikehold. Kommunen gjennomfører felles innkjøp av IKT-materiell som investering. Nødvendig vedlikehold har blitt utsatt ved flere skoler i påvente av vedtatte strukturendringer.

Støttefunksjoner. Kommunen hadde tidligere et ambulerende pedagogisk støtteteam, som etter hvert ble kalt læringsmiljøteam. Dette ble finansiert ved å trekke ut ressurser fra skolene. Teamet er nå lagt ned, og ressursene er ikke tilbakeført til skolene. Oppvekstkontoret spør nå i hvilken grad skolene har egen spesialpedagogisk kompetanse og er opptatt av at slik kompetanse finnes tett på elevene.

6.3.6 PPT, barnevern og helse

Antall enheter i forhold til ansatte. Helsestasjonen har 8 ansatte som jobber med barn under skolealder, fordelt på 28 barnehager. Skolehelsetjenesten har 9 ansatte og 19 skoler. Helse sier at kommunen må ha færre enheter, ellers må de ha flere ansatte. PPT stiller spørsmål ved hvordan de skal drive systemrettet arbeid i barnehagene med så mange

enheter, når barnehagene heller ikke har tid til å møte dem. Barnehagene klarer ikke skaffe vikarer, og har dermed ikke tid til å motta veiledning. Lederne kaller det et kjempedilemma.

Saksmengde. PPT-rådgiverne har i snitt omtrent 40 individsaker hver. PPT har økt tettheten av personer i barnehagene slik at rådgiverne der har fått redusert antall saker til rundt 20. Helse oppgir at hver ansatt følger opp 200–230 barn, og at de på skolene har ansvar for mellom 200 og 450 elever.

Omprioritering. PPT har styrket barnehageteamet og tatt ned ressursene på ungdomsskoleteamet, med mål om å redusere ITO over tid. Etter tilsyn fra statsforvalter er kravene til dokumentasjon og kvalitet i sakkyndighetsarbeidet store, og PPT har utviklet maler for å effektivisere arbeidet. PPT strever fortsatt med å frigjøre kapasitet til systemarbeid. Oppgaver er overført fra BUP til PPT, med økte krav til kompetanse, uten at PPT har blitt flere. Skolehelsetjenesten sier at TIBIR-satsingen (Tidlig Innsats For Barn I Risiko) har gått ut over basistjenesten uten at det er gitt mer ressurser, siden tjenesten både skal identifisere dem som trenger hjelp og tilby veiledningen. Helse peker på at depresjonskartlegging av nybakte mødre krever mye tid og ressurser, og mener at toppledelsen ikke forstår hvor kostnadskrevende dette er. Barnevernet sier at de må «kutte ut alt av forebygging».

Lokaler. Helsestasjonen har kontor ett sted og hadde tidligere flere. Ett sted er mye mer effektivt.

6.3.7 Lávgu – samisk språk- og kultursenter

Rekruttering og lønn. Lávgu sier at det er en stor utfordring å få tak i kompetente samisklærere og å gi stabil undervisning. Alta konkurrerer med Karasjok og Kautokeino om de samme lærerne, og det er dyrere å bo i Alta. Lávgu mener samisk språk og kompetanse bør lønnes bedre, slik at det blir lettere å rekruttere.

Støttetjenester. Lávgu peker på at det er for få samiskspråklige ansatte i PPT og skolehelsetjenesten.

6.3.8 Oppsummert om ressurser

Kommunens ressurser oppleves å være spredt på mange små enheter og det reduserer handlingsrommet. Dette rammer kvaliteten i tilbudet, blant annet lærerressurser, støtte til elever med særskilte behov, vikardekning, ledelse og vedlikehold. Mange argumenterer for større enheter. Flere av foreldre- og ungdomsrepresentantene legger samtidig vekt på verdien av nærhet og trygghet. Lávgu peker på at det er vanskelig å rekruttere og beholde samiske lærere, og mener bedre lønn vil gjøre det lettere.

7. KVALITET I BARNEHAGE OG SKOLE I ALTA

7.1 Kvalitet i barnehage

Det er få objektive kvalitetsindikatorer for barnehage. Fysiske indikatorer som areal og kvalitet på bygg er relevant, og i tillegg oversikt over bemanning og pedagogtetthet. Foreldreundersøkelsen gir også viktig innsikt i opplevd kvalitet i tilbudet. Kvaliteten på det pedagogiske arbeidet og barns trivsel og utvikling må likevel undersøkes på andre måter, fortrinnsvis gjennom kvalitative intervjuer og undersøkelser.

Arealnorm for barnehage ble behandlet i kapittel 4.4 om kapasitet.

Bemannings og pedagogtetthet er to forskjellige tellinger. Kravet til bemanning er at det skal være en grunnbemanning på 6 barn per ansatt og det skal være maks 14 barn per pedagogisk leder for barn 3 år og oppover og 3 barn per ansatt /maks 7 barn per pedagogisk leder for barn under 3 år. Kravet til pedagogisk leder er at vedkommende må ha barnehagelærerutdannelse. Dersom dette kravet ikke er oppfylt, må det søkes dispensasjon. Dette må gjøres hvert år, og må godkjennes av barnehagemyndighet.

Alle de kommunale barnehagene oppfyller bemanningsnormen. Antall barn per ansatt varierer fra 4,4 i Talvik til 5,7 i Rafsbotn. To barnehager oppfyller ikke pedagognormen: Leirbotn har 15,0 og Sentrum 15,3 barn per pedagogisk leder. I de kommunale barnehagene er 3,4 av 59,6 årsverk som pedagogisk leder besatt på dispensasjon, i de private 13,6 av 78,7.

Tabell 6.1 – Bemanning og pedagogtetthet i de kommunale barnehagene, per 15.12.2025
(tallene i tabellen er omregnet slik at barn under tre år teller som to)

Barnehage	Barn	Barn per ansatt (norm: maks 6)	Barn per pedagogisk leder (norm: maks 14)	Ped. leder på dispensasjon (årsverk)	Minoritetsspråklige barn
Aronnes	50	5,2	13,6	0	2
Breidablikk	60	4,9	12,7	0	5
Guovddáš	35	5,1	11,3	0	0
Kaiskuru	65	5,0	11,0	0	4
Kronstad	43	5,3	10,8	0	4
Leirbotn	11	5,1	15,0	0	1
Oterfaret	54	5,1	12,5	0	3
Rafsbotn	19	5,7	12,0	0	3
Saga	71	5,3	13,9	2,4	6
Sentrum	67	5,6	15,3	1,0	21
Talvik	17	4,4	11,0	0	0
Tverrelvdalen	47	5,2	11,4	0	0

Kilde: Korrigert BASIL-rapportering per 15.12.2025. Barn under tre år teller som to i begge normtallene.

Sentrum skiller seg ut med 21 av de 49 minoritetsspråklige barna i de kommunale barnehagene, og 7 barn med spesialpedagogisk hjelp. Det er også en av to barnehager som ikke oppfyller pedagognormen.

Barnehagene har mulighet for å gjennomføre *Foreldreundersøkelsen* hvert år. En utfordring med denne er at svarprosenten ofte varierer mye, og dermed er ikke resultatene alltid valide. I tillegg er det ikke alle kvalitative forhold rundt barnehagens drift som blir etterspurt.

Ingen av de kommunale barnehagene gjennomførte *Foreldreundersøkelsen* de to siste årene. Resultater som er registrert (Statistikkbanken, Utdanningsdirektoratet) kommer derfor fra fem av de private barnehagene (Furua, Tornerose, Komsatoppen, Holmen og Bossekop). I 2026 svarte 123 foreldre. Med tanke på at det gikk 1205 barn totalt i barnehage ved inngangen til året, må resultatene tolkes svært forsiktig. Oppsummert viser undersøkelsen at foreldre er fornøyde med barnehagen, men en del mener bemanningstettheten er for dårlig. Dette harmonerer godt med resultatene fra resten av landet.

7.2 Kvalitet i grunnskolen

På grunnskoleområdet er det en rekke indikatorer som kan fortelle oss noe om kvaliteten på tilbudet. Som i barnehage er de fysiske kvalitetene ved bygg og uteområder relevante. Disse blir omtalt under hver skole.

Kommunen sammenstiller en rekke kvalitetsindikatorer i den årlige *Kvalitetsmeldinge*n for grunnskolene i Alta. Kvalitetsmeldingen for 2025-2026 viser til resultater på den nasjonale *Elevundersøkelsen* på 7. og 10. trinn og på *nasjonale prøver* på 5. 8. og 9. trinn som primært måler *grunnleggende ferdigheter*, der man kan sammenligne seg både med andre skoler, andre kommuner og landet ellers. I tillegg vises det til utviklingen i *eksamen*- og *standpunktskarakterer*, som er et uttrykk for elevenes oppnådde kompetanse ved avslutningen av grunnopplæringen.

Positivt:

- Grunnskolepoeng øker fra forrige år, men ligger fortsatt under landsgjennomsnittet. Gutter har betydelig svakere resultater enn jentene.
- Standpunkt: Karakterene har gått opp i alle kjernefag. Alta ligger omtrent på landssnittet i matte og norsk.
- Eksamenskarakterene har blitt bedre i norsk og engelsk, mens det falt betydelig i matematikk. Alta ligger fortsatt under landssnittet.
- Flere fullfører videregående skole. Tallet er høyere enn snittet for Finnmark, men lavere sammenlignet med hele landet.

Bekymringsfullt:

- Markert nedgang i trivsel, motivasjon, elevmedvirkning og læringskultur på mellomtrinnet, der man tilbake i 2022/2023 lå på eller over landssnittet på Elevundersøkelsen.
- Fortsatt høye mobbetall på mellomtrinnet. Litt forbedring på 10. trinn.

- Alta ligger stort sett under landssnittet på nasjonale prøver. Hele 33,2 % (norsk) og 35,9 % (regning) av 5. trinnselevene ligger på laveste mestringsnivå. Dette er en nedgang fra i fjor.
- Høy andel elever med ITO, særlig på ungdomstrinnet

En annen sentral kilde til kvalitet finner vi i *Skolebidragsindikatoren* – et mål på skolens bidrag til læring når vi tar hensyn til foreldre-effekten. Det vil si foreldrenes utdanningsnivå, grad av innvandring, og ulike sosiale forhold som kan påvirke barns læring. Utdanningsdirektoratet sitt analysebrett viser at Alta kommune samlet har skolebidrag på -0,7 på 1.-4. trinn, -1,1 på 5.-7. trinn og -3,2 på 8.-10. trinn. Dette indikerer at elevene i Alta har hatt lavere progresjon enn andre elever i landet med tilsvarende forutsetninger.

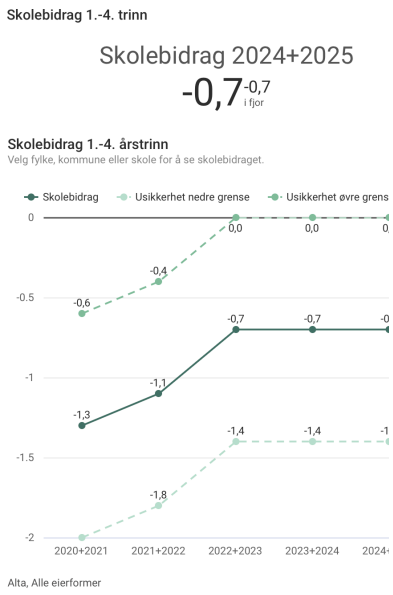

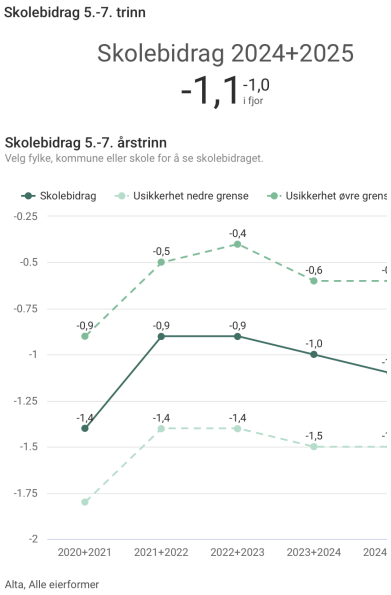

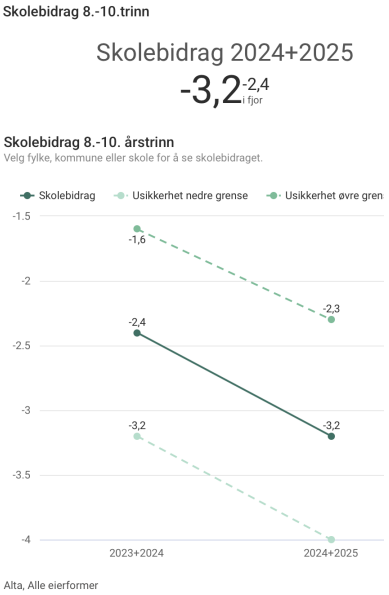

Kilde: Analysebrettet, Utdanningsdirektoratet

7.3 Hva sier respondentene om kvaliteten i barnehage og skole i Alta?

7.3.1 Elevene

Elevene beskriver skolen først og fremst som et sted for å møte venner, og de fleste opplever skolemiljøet som trygt. Kritikken gjelder i hovedsak drift og bygg: utstyr som blir ødelagt og ikke erstattet, trange og slitte spesialrom, og fordelingen av ballbaner og aktivitetsflater. Elevrådet ved Kaiskuru sier tydeligst at skolen mangler ressurser, og ønsker ny skole og større klasserom.

Trivsel og vennskap. Elevene ved alle fem skolene peker på venner som det viktigste for å ha det fint på skolen. Elevrådet ved Øvre Alta sier at det er viktigere å møte venner enn å møte lærerne, og ved Tverrelvdalen sier elevene at man må ha gode venner for at det skal være trivelig å gå på skolen.

Trygghet. De fleste opplever skolemiljøet som trygt. Elevene ved Elvebakken sier at folk stort sett er snille. Ved Gakori, Kaiskuru og Elvebakken sier elevene at klassene snakker mye om hvordan man skal være mot hverandre. For eksempel forteller 7. trinn ved Kaiskuru at de har laget klasseregler sammen. Ved Gakori trekker elevene om hvem som skal leke med hvem, og de som er alene blir spurt om de vil være med. Ved Øvre Alta spør elevene også dem som er alene. Kaiskuru sier at alle har noen å være med, men at det har hendt at noen har vært alene. Flere nevner konflikter mellom jentene: ved Øvre Alta ofte på grunn av misforståelser, og ved Tverrelvdalen mye «drama» på mellomtrinnet og mindre på ungdomstrinnet.

Skolevei. Elevene ved Kaiskuru, Elvebakken og Øvre Alta har kort skolevei, og de fleste går eller sykler. Elevene ved Tverrelvdalen sykler, tar buss eller blir kjørt, og nevner at Borrasveien mot Saga er dårlig. Ved Gakori sier elevene at det kan være skummelt å gå alene, særlig for de minste, når man går forbi området ved skolen der det oppholder seg personer som fremstår beruset. De spør hvorfor disse må bo så nær skolen. Elevrådet ved Øvre Alta framhever at ingen skal være redde for å gå på skolen eller på skoleveien.

Undervisning og læring. Elevene beskriver god undervisning som variert og aktiv. Ved Tverrelvdalen og Elvebakken sier elevene at de mister fokus når læreren snakker lenge. Elevene ved Øvre Alta liker timer med bevegelse, for eksempel matematikk ute, og sier at lærerne ofte får det til, men at mye av undervisningen også er at læreren forklarer på tavla og elevene løser oppgaver etterpå. Gakori ønsker pauseaktiviteter, variasjon og oppgaver på eget nivå, slik at verken de som strever eller de som er faglig sterke blir sittende og vente. Samtidig sier elever ved Gakori at en god time er når elevene er stille og hører på lærerne.

Elevene ser verdien av å samarbeide. Ved Elvebakken lærer de best sammen med andre, men sier at det avhenger av hvordan gruppa er satt sammen. Ved Øvre Alta liker elevene å jobbe med andre, men føler at de jobber hardere alene fordi det ofte blir tull på gruppa. Ved Gakori sier elevene at samarbeidslæring virker bra. Elevene ved Kaiskuru mener at klassemiljøet og konsentrasjonen betyr mer for læringen enn læreren, og at glade lærere som forteller historier og vitser gjør timene bedre. Ved Tverrelvdalen sier elevene at

interessen må være til stede, at de lærer mer når de får bestemme selv, og at det er forskjell på lærerne. Ved Kaiskuru og Elvebakken sier elevene at de snakker lite med lærerne om hvordan de lærer.

Lekser og skoledagens lengde. Elevene ved Kaiskuru mener at de lærer hele dagen og at de bruker mye tid på lekser de lærer lite av. De ber om leksefri skole. Ved Gakori ønsker elevene litt mindre lekser og lengre friminutt, og ved Tverrelvdalen ønsker de kortere skoledager. Fra elevrådet ved Tverrelvdalen ble det også sagt at man blir lei etter ti år på skolen fordi man gjør det samme hele tiden.

Turer og ekskursjoner. Elevene ved Øvre Alta er mye på tur og sier at de da har det veldig gøy, med for eksempel grilling og frilek. Elevene ved Gakori ønsker flere turdager og uteaktiviteter, men sier at det tar mye tid å gå i rekke og vente på andre (*KSK merknad: av hensyn til trafikksikkerheten).* Ved Tverrelvdalen går de mye på tur, men ikke alltid med læringsutbytte, og de ønsker mer variert aktivitet.

Fysisk skolemiljø. Elevene ved Øvre Alta er fornøyde med luft og temperatur i klasserommet og har gode, regulerbare stoler. Ved Elvebakken er det av og til kaldt inne, stolene er harde og knirker, og gymsalen er veldig slitt. Elevene peker på risiko knyttet til flisene i golvet. Ved Tverrelvdalen nevner elevene tung luft i kjelleren.

Fritid og oppvekst. Elevene beskriver et bredt fritidstilbud, med vekt på idrett: fotball, håndball, ski, svømming, turn, slalom og taekwondo, i tillegg til korps, teater og kulturskole. Mye av tilbudet ligger i Alta, men elevene ved Gakori sier at de fleste er med i BUL, og elevene ved Kaiskuru nevner fem håndballag. Elevene ved Elvebakken sier at busstilbudet er greit, med avganger til rundt kl. 22 for dem som bor ved Saga og E6, og at de blir kjent med unge fra andre skoler gjennom aktivitetene. Elevene ved Gakori, Kaiskuru, Elvebakken og Øvre Alta sier at det er fint å være ung i Alta, og trekker fram naturen og at det er mye å finne på.

7.3.2 Alta ungdomsråd

Læringsmiljø. Det ungdommene mente var viktigst for en god skole, var gode lærere, et trygt miljø, å ha noen de kjenner, at de faktisk lærer noe og at de blir sett. Et trygt læringsmiljø betyr for dem at de kan stille alle typer spørsmål og svare feil uten å bli latterliggjort. Det beste er når klassen fungerer som et «lite samfunn», der elevene både har nære venner og føler seg trygge i hele gruppa. Ungdommene mente at de voksne har et tydelig ansvar for å hjelpe elever som ikke finner sin plass sosialt. De mente også at skolene ikke alltid har gjort nok på dette området.

Undervisning. For ungdommene er god undervisning variert og tilpasset. Elever lærer på ulike måter, og en god lærer kjenner elevene sine og tilpasser undervisningen. Variasjonen kan komme fra én lærer som varierer mye, eller fra at elevene møter flere lærere med ulike måter å jobbe på. Ro i klassen og godt klassemiljø ble også nevnt som forutsetninger for god undervisning. Ungdommene opplever at det er ulikt hvor godt skolene følger opp elever med særskilte behov, for eksempel dysleksi.

Skolestørrelse. Ungdommene mente at store, nye skoler gir flere muligheter, men ikke nødvendigvis bedre læring. Store klasser kan gjøre det vanskeligere å komme til orde og bli

sett. Mindre skoler kan ha et tettere og tryggere miljø. Ungdommene mente samtidig at elever fra svært små miljøer kan oppleve overgangen til større miljøer, som videregående skole, som krevende og utrygg.

Overganger. Ungdommene var opptatt av gode overganger mellom skoler. De pekte på at det fungerer godt når elevene blir kjent med hverandre gjennom sosiale dager før skolestart. Når klasser settes sammen, bør det tas hensyn til at alle har noen de kjenner, uten at bestevenner automatisk plasseres sammen. Det må også sikres at elever som har blitt mobbet, ikke havner i klasse med den som har mobbet dem. Det bør skilles mellom hvem en elev jobber godt med og hvem eleven ønsker å være sammen med. Ungdommene var positive til at elever fra ulike barneskoler blandes på ungdomstrinnet. De mente det gir nye vennskap, motvirker grupperinger og forbereder elevene på videregående og arbeidslivet.

Kvalitet. Ungdomsrådet har tidligere uttrykt skuffelse over at Alta ligger under landssnittet på de fleste områdene i kvalitetsmeldingen for skolen. De ønsker at kommunen finner årsakene og setter inn varige tiltak i stedet for midlertidige løsninger. Ungdommene uttrykte også tydelig at de vil være med videre i prosessen rundt barnehage- og skolestruktur, og kunne påvirke valgene før de blir tatt – ikke bare få se sluttresultatet.

7.3.3 FAU-representanter

Hva foreldrene legger i en god skole. Foreldrene nevner mobbefri skole, nok lærere og voksne, ledelse og systemer som sikrer at alle blir sett, og at ansatte vet hva de skal gjøre. De nevner også relasjonskompetanse, traumekompetanse, handlekraft og tilpasningsdyktighet. Ved Elvebakken er beskrivelsen «nær, liten og kompetent». Ved Tverrelvdalen nevnes trivsel, mestring og læring, gode fasiliteter og begrenset bruk av iPad. Ved Gakori nevnes gode strategier for digital opplæring og lærere som legger til rette for fysisk aktivitet og friluftsliv. Ved Øvre Alta nevnes åpen dialog, og kompetanse i både teoretiske og praktisk-estetiske fag. Foreldrene der sier: «Vi har sløydsal, men er usikre på om vi har sløydlærer.»

Mobbing og trygghet. Foreldrene sier at de ikke opplever skolen som mobbefri. Et barn som står utenfor og blir gående på gangen blir ikke godt nok ivaretatt. Foreldrene nevner at det skjer mye rart i ballbingene. Ved Alta ungdomsskole fungerer det godt med sosialarbeidere, som har en annen rolle enn lærerne. Foreldrene mener lærerne må få være lærere og ikke sosialarbeidere. Høy nok voksentetthet, også i friminutt, er viktig. Flere eksempler illustrerte også variasjon innad på enkeltskoler. Det kunne være store utfordringer i enkelte klasser med mangel på kompetanse, underrapportering av utfordringer til foreldrene, stor utskifting blant lærerne og manglende struktur. I andre klasser kunne læringsmiljøet og samarbeidet med hjemmet oppleves godt.

Informasjon og innsyn. Foreldrene sier at informasjonsflyt er avgjørende, både i strukturprosesser og om elevenes læring – her er det tydelige forskjeller mellom skolene. Noen peker på at de opplever lite innsyn i det pedagogiske arbeidet, metodene og elevmedvirkningen, og noen sier at personvern brukes som argument for at de ikke får se hva barna har gjort på iPad. Andre savner lærebok eller en annen standard der de kan følge elevens læringsarbeid, og mener det er for mye opp til den enkelte lærer. Andre foreldre har mer positive erfaringer; iPaden må ligge på skolen og man jobber med bøker som foreldrene

kan orientere seg i. Noen foreldre opplever også rask inngripen fra skolen og god kommunikasjon når utfordringer oppstår.

Tidlig innsats og variasjon. Foreldrene sier at det snakkes om tidlig innsats, men at skolene har for svake systemer og for lite ressurser til å sette inn innsatsen tidlig. De mener tidlig innsats må begynne tidlig. De beskriver stor variasjon mellom skoler og fra år til år. Det nevnes eksempler på store forskjeller mellom trinnene innad på enkeltskoler, blant annet i praksis knytt til turer og uteskole, og ulik praksis for skjermbruk. Foreldrene er opptatt av at lærerne får tilstrekkelig kompetanseutvikling for å kunne yte god nok tidlig innsats. Ved en skole er foreldrene usikre på om praksis for mobilfri skole er lik.

Overganger. Ved Elvebakken beskriver foreldrene det som en «full kræsj» da elever fra Saga kom inn, og sier at det skapte stor frustrasjon. Ved Alta ungdomsskole går de samiske elevene på 8., 9. og 10. trinn sammen, og når nye elever kommer inn hvert skoleår, blir det en del bråk. Foreldrene mener at all sammenslåing/overganger må planlegges godt, og at elevene må samkjøres over tid. Ved Øvre Alta var klassemiljøet veldig godt de første årene, med mye fokus på lek, sosialisering og å være ute.

Samisk opplæring. Foreldrene ved Komsa opplever dårlig samarbeid mellom de samiske og de norske klassene, og at den samiske klassen oppleves som et tillegg. Det er et problem at en ikke klarer å skaffe gode nok vikarer. De savner også samisktalende i SFO, som skolen hadde tidligere. De ønsker høyere lønn for å bedre rekrutteringen til samiske stillinger, og viser til at Kautokeino har høyere lønnsnivå. Noen etterlyser bedre og tydeligere informasjon på kommunens nettsider om fordelene med å velge samisk klasse for sitt barn. En forelder forteller om at de tok barna ut av samiskopplæringen fordi den var uforutsigbar og av lav kvalitet. Foreldrene ønsker å samle samisktilbudet på én skole i sentrum, og stiller spørsmål om ny skole på Komsa og realisering av denne. De mener det er lite fokus på det samiske i skolene. Samefolkets dag blir lite markert, og det forekommer en del hets. Kunnskapen burde finnes på alle skoler, og en peker på at det kan søkes om midler hos Sametinget.

Skolevei og lokalisering. Foreldrene ved Komsa peker på at skolen ikke er en nærskole slik som de andre skolene, fordi barna bor over hele Alta. De samiske barna må vente omtrent en time på veien hjem, fordi bussen går rett før skoleslutt og neste går en time senere. Tidligere fikk de taxi. Noen stiller spørsmål ved om det er slik at de som «krangler mest» får innvilget skyss. Foreldrene mener skolen må være fleksibel på sluttidspunktet eller at dette tas direkte opp mot fylkeskommunen. Det blir pekt på dobbeltkommunikasjon når skolen ber foreldre unngå å kjøre barna, mens busstilbudet er dårlig. Ved Øvre Alta mangler fortau, og det er farlig vei i bakken med tungtransport langs E45. Ved Gakori må mange krysse vei uten gangfelt, og noen må krysse E6, der foreldrene ønsker redusert fartsgrense i skoletiden, alternativt bru. Komsa har satt inn en voksen som sikrer kryssing. Flere foreldre mener at man vedtar «hjertesone» rundt skolene uten å legge til rette for faktiske trafikksikringstiltak.

7.3.4 Tillitsvalgte og verneombud

Nærmiljø og eierskap. De ansatte ved Tverrelvdalen, Øvre Alta og Kaiskuru beskriver skolen som en tydelig del av et lokalmiljø med lokal identitet. Ved Tverrelvdalen opplever de støtte fra foreldre og lokalt næringsliv, og at skolen er et samlingspunkt. Ved Øvre Alta er det foreldrenes eierforhold til skolen som blir trukket fram som en av de små skolenes styrker. Ved Kaiskuru setter foreldrene pris på nærmiljøet og skolen.

Uteområder og undervisningsmiljø. Uteområdene blir omtalt som en styrke ved Kaiskuru (skilekeanlegg og skiløyper), Gakori, Øvre Alta og Alta ungdomsskole. Ved Kaiskuru nevner de også godt utdannede lærere. Ved Gakori jobber mange voksne sammen på trinnene (baseskole), og de ansatte ser det som en styrke at elevene har flere voksne å forholde seg til.

Størrelse og fagmiljø. Elvebakken beskriver småtrinnet som et lite miljø med sterke relasjoner. De ansatte mener at nærhet og trygghet følger av at elevene kjenner de voksne, og at det har verdi å lære seg å like noen når valgmulighetene er få. De ansatte ved Alta ungdomsskole ser det som en fordel å ha mange ansatte og et stort fagmiljø, og viser til høyt nærvær. De peker også på at andelen ufaglærte ofte er stor på mindre skoler, og at denne sårbarheten er liten på en stor skole.

Samisk og norsk skole. Komsa har samisk og norsk skole samlet. I år går de samiske elevene sammen med trinnene, og de ansatte opplever at elevene blir bedre kjent. Det lykkes på noen trinn, men ikke på alle. Skolen har vansker med å rekruttere samiske lærere og enda større vansker med å beholde dem. De ansatte mener skolen burde hatt språkveileder og funksjonsstillinger, for eksempel leseveileder på samisk. Det blir også sagt at mange elever hvert år ikke kan hverdagsnorsk, særlig på 1.–4. trinn, og at det trengs ekstra språkstøtte. Samisk som fremmedspråk har ikke faste rom.

Samhandling med andre tjenester. Erfaringene med PPT, helsetjeneste og andre instanser er delte. Ved Komsa er ventetiden i «laget rundt eleven» veldig lang. Helsesykepleier er til stede og rapporterer etter møter. Ved Gakori opplever de at skolen sender mye informasjon til eksterne instanser, men får lite tilbake. Noen ansatte mener at PPT skaper falske forhåpninger hos foreldrene om hvilket tilbud elevene skal få, slik at skolen stadig må forklare sakene på nytt når rammene tilsier noe annet. Ved Elvebakken har noen elever alle hjelpeinstanser inne i livet sitt, og de ansatte opplever at støttetjenester bruker møter til å samle informasjon uten å gi særlig med veiledning eller råd tilbake til skolen. De tillitsvalgte i Utdanningsforbundet ønsker at PPT kommer mer inn i skolen. Alta ungdomsskole liker tanken på å styrke laget rundt læreren, og peker på at en funksjonsstilling kan hjelpe andre med dokumentasjonen.

Kvalitetssikring. De ansatte mener kommunen har et for svakt kvalitetssikringssystem. De nevner eksempler på avvik der melder ikke får tilbakemelding og manglende forståelse for avvikssystemet som viktige utfordringer.

7.3.5 Rektorer og skoleledelse

Baseskole. Gakori er baseskole. Ledelsen sier at ingen kjenner på stigmatisering ved å være på gruppe, fordi ulike differensieringstiltak gjelder alle. Organiseringen gir samtidig mange overganger per dag, og det kan elever med særskilte behov streve med.

Usikkerhet etter utvidelse. Kaiskuru var en 1.–4.-skole og ble 1.–7.-skole i 2020, uten at det er investert i skolen. Skolen er ikke bygget for dagens drift og mangler fasiliteter til noen praktisk-estetiske fag. Ledelsen sier at personalet går rundt og lurer på hva som skal skje, og at det er mye usikkerhet.

ITO og tidlig innsats. Skolelederne stiller spørsmål ved om skolene er tett nok på elevenes behov. Flere forteller om at de jobber etter «Se meg tidlig»-modellen og med den fellesskapende didaktikken, og at de opplever en gradvis utvikling hos PPT.

Samhandling med andre tjenester. Erfaringene er blandede. Ved Gakori beskrives samarbeidet som kjempegodt, men utfordringen er hva som skjer i hverdagen. Ved Kaiskuru har tjenestene (etter at ny opplæringslov kom) kommet mer på tilbudssiden, og skolen har faste saksbehandlere fra de ulike tjenestene. Barnevernet blir savnet mest, og informasjonsflyten oppleves som svak. Ved Alta ungdomsskole er samarbeidet med PPT godt, og samarbeidet med barnevernet er for så vidt godt, men skolen undrer seg over enkelte henleggelser. Skolen har egen helsesykepleier fire dager i uka. BUP er vanskelig å få tak i og har lang ventetid, og tiltaksteam for psykisk helse har ventetid på ti måneder. Skolen har faste drøftinger hver sjette uke med helsesykepleier og PPT, basert på samtykke. Tiltaksteamet og barnevernet deltok tidligere, men gjør ikke det lenger på grunn av ressursmangel. Skolelederne opplever at PPT er blitt bedre til å gjennomføre arbeidsmøter der de også bidrar, men at BUP er mindre tilgjengelig enn før.

Kompetanse. Ved Tverrelvdalen opplever ledelsen at nyutdannede lærere med mastergrad er litt mer regelstyrte enn de som tidligere ble utdannet som allmennlærere. Ved Gakori mangler de nyutdannede kompetanse i praktisk-estetiske fag. Ledelsen peker på at universitetsskoler har et fortrinn fordi studentene kjenner skolene på grunn av det tette samarbeidet.

7.3.6 PPT, barnevern og helse

Samarbeid med skoler og barnehager. Lederne beskriver samarbeidet som ok, men sier at det varierer med personer. Det er laget rutiner internt og eksternt, og det finnes planer for overganger som brukes i varierende grad. Noen skoler fungerer helt prima, mens andre ikke får det til, noe lederne knytter til ledelse og ansatte. Etableringen av en felles Barne-, unge- og familietjeneste (BUF) beskrives som et godt grep. Alle tjenestene har faste kontaktpersoner. Barnehagene er organisert i nettverk sammen med støttetjenestene, og lederne er invitert til ledermøter med rektorer og barnehager. I drøftinger med BUF og i systemmøtene med skolene ser lederne en holdningsendring.

Tilstedeværelse. PPT opplever å være del av ett lag rundt elevene, selv om det varierer i hvilken grad en lykkes med dette på de ulike skolene. Ved fysisk tilstedeværelse på skolene har de prøvd ulike løsninger, som åpen dør eller booking på forhånd. De opplever å få henvisninger både på individ og system, og har fast tilstedeværelse på de største skolene i tillegg til individdrøftingene. PPT bruker mye tid på drøftinger fra barnehagene og ser en stor vekst i behovet. PPT viser til at den nasjonale veilederen er tydelig på at sakkyndighetsarbeid skal prioriteres, selv om tjenesten skal være tettere på barnehage og

skole. Barnevernet deltar ikke lenger i tverrfaglige drøftinger, men er tilgjengelig for anonyme drøftinger og tilbyr seg å stille på foreldremøter, noe som sjelden gjøres.

Skolehelsetjenestens rolle. Det er ganske tydelige forventninger til PPT, men lite i lovverket om skolehelsetjenesten. Hvor mye tjenesten brukes, er for mye opp til den enkelte leder eller lærer. Tjenesten plikter å bidra i undervisningen i den grad skolen ber om det. Lederne understreker at skolehelsetjenesten er en basis helsetjeneste for barn og unge, og ikke en hjelpe- eller støttetjeneste for skolene. En samarbeidsavtale eller en tydelig forventningsavklaring med kommunenivået etterspørres.

Forebygging og tidlig innsats. Lederne mener den beste forebyggingen er at det finnes kompetanse ute i barnehagene, og at god barnehage er god forebygging og tidlig innsats. Mange barn opplever brutte relasjoner, og lederne vil at de med spisskompetanse kommer tidlig inn i barnehagene. PPT og psykisk helse driver PMTO-konsultasjon (*KSK merknad: et foreldreveiledningsprogram*) i barnehagene og har PMTO-foreldregrupper, men de som burde fått tilbudet, kommer ikke. PPT opplever at foreldre ikke vil komme i drøftinger om barna sine fordi de ikke vil opprette Stafettlogg (*KSK merknad: et digitalt samhandlings- og dokumentasjonsverktøy mellom kommunens tjenester og foreldrene om barn med ekstra behov*). Helse sier at usikre foreldre kan bruke to uker på tilvenning i barnehagen og trenger foreldreveiledning, og at tjenesten burde hatt kapasitet til å gi den umiddelbart. Lederne sier også at skolene må være organisert for å motta veiledning og kompetanseutvikling.

Utviklingstrekk. Barnevernet ser flere og mer komplekse saker som er svært alvorlige, med mye rus og psykisk helse i familiene. PPT ser økning i alvorlig skolefravær og psykiske helseutfordringer. Lederne beskriver at flere står mer alene, og at foreldrerollen er blitt mer kompleks. Barnevernet sier at foreldre ofte ikke tør å regulere sine egne barn. Det fortelles om situasjoner der det er «krise» mtp bemanning i barnehagene, og at man ringer til foreldre og ber dem holde barna hjemme. PPT sier at de «skryter» av at de er laget rundt barnet, også overfor studentene ved UiT, men kjenner på at de ikke alltid får det til.

Samisk kompetanse. PPT har tilgang til samisk avdeling i Statped (SEAD). Barnevernet har to samiskspråklige saksbehandlere og en teamleder. Helse har fire ansatte som snakker samisk og sier at de skulle hatt flere i skolehelsetjenesten. Kommunen har to samiske barnehager og to skoler med tilbud om samisk som førstespråk, Komsa og Alta ungdomsskole. Samisk som 2. og 3. språk tilbys ved de fleste skolene.

Hva som er viktigst. Helse viser til at ungdommene sier at det ikke betyr noe hvor de går på skole, så lenge det er et trygt sted, de har venner og de kommer seg rundt med kollektivtilbud. PPT sier at hvis ungene ikke trives, kan man glemme læringen, og at relasjonskompetanse er en viktig nøkkel.

7.3.7 Lávgu – samisk språk- og kultursenter

Sterke språkmodeller. Lávgu viser til Sametingets rapport om sterke språkmodeller. Hovedbudskapet er at barn lærer samisk best i rene samiske språkmiljøer, der det bare snakkes og undervises på samisk. Lávgu mener Komsa gjør en god jobb med de samiske klassene, og har inntrykk av at foreldrene er godt fornøyd med tilbudet på Alta ungdomsskole.

Ledelse og fagmiljø. Lávgu ønsker en egen samisk leder ved skolen, med et samisk nettverk som gjør det lettere å skaffe vikarer og rekruttere lærere. De samiske lærerne bør ha et eget team og sitte sammen.

Synlighet og likeverd. Ifølge Lávgu faller ansvaret for å markere samiske merkedager ofte på de samiske lærerne. Det skjer ikke for den norske majoriteten. Lávgu mener skilting og utsmykking må være på samisk, slik at det samiske blir synlig og anerkjent. Lávgu minner også om at Alta historisk er et samisk bosted, og at dette handler om identitet og språk.

Samisk ved de andre skolene. Lávgu forteller at noen skoler omtaler samiskopplæringen som et «tilbud», selv om det er en lovfestet rett. Ved én skole var alle de samiske elevene samlet i én gruppe. Når skolen ikke har kvalifisert lærer, mener Lávgu det beste er fjernundervisning med en samiskspråklig voksen til stede i rommet.

Valg av skole. Norskspråklige familier har hatt barn i samisk barnehage, men velger ofte nærskolen når barna begynner på skolen.

7.3.8 Oppsummert om kvalitet

Alle respondenter legger vekt på trygghet, gode relasjoner og voksne som har kompetanse og kapasitet til å se den enkelte elev. Elev- og ungdomsråd fokuserer på venner og trygghet som det viktigste og at overganger må planlegges godt. Foreldrene er opptatt av å redusere variasjon mellom skolene og et mer likeverdig tilbud, der de involveres og informeres i skolens virksomhet på en bedre måte. Ansatte og ledere peker på at små skoler har styrker knytt til nærhet og sterke lokalmiljø, samtidig som de store skolene kan vise til større fagmiljø og mindre sårbare tilbud knytt til bemanning og fagkompetanse. PPT, barnevern og helse viser til en utvikling med flere og mer alvorlige saker og understreker at god kvalitet i barnehage (og skole) er den beste forebyggingen. De er også opptatt av å utvikle samarbeidet med barnehager og skoler, men sier det varierer for mye i dag. Lávgu mener barn lærer samisk best i rene samiske språkmiljøer, og vil at det samiske skal bli mer synlig og likeverdig i skolen.

8. TILSTAND OG FUNKSJONALITET

8.1 Barnehage

I dette kapittelet gir vi hvert bygg en kort omtale med fokus på bygningsmessig tilstand og funksjonalitet i de kommunale barnehagene. Vurderingene er basert på tilstandsrapporter (ikke tilgjengelig for alle bygg), dialog med/informasjon fra byggforvaltere og bygningsavdelingen, befaringer (ikke gjennomført for alle), dialog med styrere, dialog med barnehagesjef, barnehagemyndighet og oversendt dokumentasjon.

Lovverket er nylig endret slik at når kommunen godkjenner private barnehager, skal den nå legge vekt på behovet og strukturen i kommunen. Kommunen kan likevel ikke redusere antall plasser i private barnehager og må derfor styre kapasitet først og fremst gjennom egne barnehager. De private barnehagene omtales derfor ikke nærmere her.

8.1.1 Aronnes

Aronnes barnehage har fire avdelinger og 50 barn, 18 under og 32 over tre år. Barnehagen ligger like ved Aronnes skole, og samarbeidet mellom de to er tett. Barnehagen er mye søkt: 28 barn hadde den som første ønske i 2026, og 31 i både 2024 og 2025.

Funksjonalitet og tilstand

Bygget er fra 1986. Leke- og oppholdsarealet er 335 m², eller 6,7 m² per barn. Planløsningen har mange små rom, noe som gjør bygget lite fleksibelt. Personalgarderoben er omgjort til møterom, språkrom og lager, og personalmøter holdes på avdelingene. Store barn som ikke er bleiefrie, må til en annen avdeling for å bruke stellerom. Kjøkkenet er nytt, og uteområdet ble utbedret for om lag ti år siden.

Tilstandsrapporten fra desember 2024 beskriver tilstanden som generelt bra, men med tilstandsgrad 3 på fasader, utvendige trapper, inventar, innvendige himlinger og vegger og ventilasjon. Himlingsplater bør byttes, rundt ti rom trenger maling, og det er fuktskader på to bad.

Kombinasjonen av høy søkning og potensielt ledig areal gjør barnehagen aktuell for flere plasser, men det forutsetter vedlikehold og investeringer i bedre løsninger for stellerom og personal.

8.1.2 Breidablikk

Breidablikk barnehage har fem avdelinger og 60 barn, 29 under og 31 over tre år. Det er den kommunale barnehagen med flest småbarn. 16 barn hadde Breidablikk som første ønske i 2026, mot 25 i 2025.

Funksjonalitet og tilstand

Leke- og oppholdsarealet er 367 m², eller 6,1 m² per barn. Uteavdelingen er ikke regnet med. Det store vindfanget (56 m²) er inngangsparti og ikke egnet til lek. Ett soverom er gjort om til arbeidsrom for pedagogene. Det foreligger ikke tilstandsrapport for Breidablikk.

Uten tilstandsrapport kan vi ikke vurdere byggets tekniske standard.

8.1.3 Guovddás

Guovddáš mánáidgárdi (tidligere Midtbakken barnehage) er kommunens samiske barnehage. Den har to avdelinger og 35 barn, 10 under og 25 over tre år. Barnehagen ble utvidet med tre små og tre store plasser i 2022, og er full etter hovedopptaket 2026. 13 barn hadde Guovddáš som første ønske i 2026.

Funksjonalitet og tilstand

Godkjent leke- og oppholdsareal er 168 m², eller 4,8 m² per barn. Arealet er utnyttet 91 % etter normen. Garderobene er flyttet ut i gangen og gjort til en del av avdelingene. Det foreligger ikke tilstandsrapport.

Guovddáš har ikke ledig kapasitet. Etterspørselen etter samisk barnehageplass er større enn tilbudet. Av 33 søkere med samisk barnehage som første ønske fikk 18 tilbud i 2026. Kommunen har et lovpålagt ansvar for å legge til rette for samisk språk og kultur i barnehagen (barnehageloven § 10). Lávgu mener det burde vært flere samiske barnehageplasser, og peker på at opptaksreglene ikke tar hensyn til hvilket språk som snakkes hjemme. Det samiske tilbudet må derfor vurderes særskilt i en ny struktur.

8.1.4 Kaiskuru nærmiljøsenter

Kaiskuru Nærmiljøsenter er en 5-avdelingsbarnehage med 65 barn, 23 under og 42 over tre år. Barnehagen deler bygg med en 1.-7.- skole med 126 elever (se omtale av skolen lenger ned). Barnehagen har fire avdelinger i bygget og en friluftsavdeling som har base i et enkelt bygg i enden av parkeringsplassen.

Funksjonalitet og tilstand

Bygget fra 1993 fremstår som trangt og med løsninger som ikke er tilpasset dagens drift. 20 ansatte deler et lite pauserom som også fungerer som formingslager. Arbeidsrom for de ansatte er trange og har ikke plass til pc-er. Personal og fagmøter må foregå i skolens klasserom. Den tidligere «personalstua» er omdisponert til andre formål. Toalettfasilitetene med skifte/stellerom for barna er svært dårlige – et rom deles mellom avdelinger. Uteområdet er romslig og tilfredsstillende.

Tilstandsrapporten fra desember 2024 gir tilstandsgrad 3 på tak, grunnmur, utvendige trapper, ventilasjon, gulvbelegg og rømningsveier. Grunnmuren har gjennomgående sprekker med trekk, og ventilatorene på alle avdelingene er defekte. Det er lekkasjer i gangen, kalde gulv og dårlig luft. Ifølge styrer er bygget ikke vedlikeholdt på de 31 årene barnehagen har eksistert. Vognrommet brukes som lese- og pauserom uten ventilasjon. Også Barkebilla har tilstandsgrad 3 på takrenner, fasader og vinduer.

Kaiskuru barnehage (i likhet med skolen) har et bygg som fremstår lite egnet for dagens drift. Det er trangt om plassen, med dårlige fasiliteter for de ansatte og lite egnede stellerom/toalettløsninger for barna. I tillegg til trange forhold har bygget et betydelig vedlikeholdsetterslep, med feil på ventilasjon, tak og grunnmur.

8.1.5 Kronstad

Kronstad barnehage har tre avdelinger og 43 barn, 11 under og 32 over tre år. Fra august 2026 utvides barnehagen med to småbarnsavdelinger med ni barn hver, i leide lokaler hos Kronstad Vel. Barnehagen får da fem avdelinger. Søkningen har økt mye: 24 barn hadde Kronstad som første ønske i 2026, mot 8 i 2022.

Funksjonalitet og tilstand

Bygget er fra 1978. Leke- og oppholdsarealet i hovedbygget er 191 m², eller 4,4 m² per barn. Det er det laveste av de kommunale barnehagene. Gangen brukes daglig som lekeareal av alle avdelingene.

Tilstandsrapporten fra desember 2024 beskriver bygget som pent innvendig og nylig pusset opp, og taket er skiftet for få år siden. Takrenner og nedløp har tilstandsgrad 3, og ytterdører, vinduer og utvendige trapper er slitte.

Hovedbygget er fullt utnyttet, med 97 % av arealbehovet etter normen. Utvidelsen i leide lokaler gir flere plasser på kort sikt, men er en midlertidig løsning som bør ses i sammenheng med den samlede strukturen.

8.1.6 Leirbotn oppvekstsenter

Leirbotn barnehage har 11 barn, 4 under og 7 over tre år, i én avdeling. Barnehagen oppfyller ikke pedagognormen (15 barn per pedagogisk leder), men oppfyller bemanningsnormen med 5,1 barn per ansatt.

Funksjonalitet og tilstand

Tilstandsrapporten fra juni 2025 sier at bygget (fra 1950) bærer preg av å være veldig gammelt og lite vedlikeholdt. Vinduer, dører, sanitæranlegg og solskjerming har tilstandsgrad 3. Det er trekk ved vinduene, varmt om sommeren og kaldt om vinteren. Adkomsten er bare via trapp og er ikke universelt utformet. Våren 2026 estimerte byggeavdelingen et investeringsbehov på 25 mill. for rehabilitering av barnehage og skole samlet, som enten kan tas trinnvis eller som en totalrenovering.

I oktober 2026 ble det gjort en nærmere vurdering. Denne bekrefter omfattende behov knyttet til blant annet yttertak, kledning, vinduer, etterisolering, innvendige overflater og varme-/VVS-anlegg. Bygget mangler ventilasjonsanlegg og tilfredsstillende styring av tekniske anlegg. Generelt har systemer og komponenter nådd teknisk levetid, og en har utfordringer med både driftssikkerhet og tilgang på reservedeler. De konkret registrerte utbedringene for skolen er grovt anslått til ca. 3 mill. kroner, ekskl. prosjektering som et minimum på kort sikt.

I tillegg foreligger det avvik etter tilsyn etter forskrift om miljørettet helsevern knytt til inneklima, temperatur og luftkvalitet, solskjerming og forhold ved garderobene.

Leke- og oppholdsarealet er 55 m², som gir en kapasitet på om lag 14 barn over tre år. Søkningen er lav, med 1–3 barn med Leirbotn som første ønske de siste fem årene, og barnehagen hadde ledige plasser etter hovedopptaket 2026.

Oppvekstsenteret har felles ledelse med Rafsbotn skole. Den kan driftes uavhengig av skolen.

Dersom tilbudet skal videreføres er det akutt behov for bygningsmessige tiltak. Bygningsavdelingen anbefaler en totalrehabilitering siden flere av tiltakene griper inn i hverandre og krever helhetlig prosjektering.

8.1.7 Oterfaret

Oterfaret barnehage ligger på Bjørnemyra og har fire avdelinger og 54 barn, 21 under og 33 over tre år. 10 barn hadde Oterfaret som første ønske i 2026.

Funksjonalitet og tilstand

Leke- og oppholdsarealet er 388 m², eller 7,2 m² per barn. Ifølge tegningene har hver avdeling 75 m² lekeareal, inkludert del av felles kjøkken og felles lekerom. Det foreligger ikke tilstandsrapport for Oterfaret.

8.1.8 Rafsbotn

Rafsbotn barnehage har 19 barn, 5 under og 14 over tre år, og er i dag full. Barnehagen er godkjent for 24 plasser, der barn under tre år teller som to plasser.

Funksjonalitet og tilstand

Leke- og oppholdsarealet er 152 m², eller 8 m² per barn. Arealet alene ville gitt plass til flere barn, så det er godkjenningen og avdelingsstrukturen som begrenser kapasiteten. Barnehagen oppfyller pedagognormen med 12 barn per pedagog og bemanningsnormen med 5,7 barn per ansatt. 9 barn hadde Rafsbotn som første ønske i 2026, mot 15 i 2025.

Bygget er et leieobjekt og er godkjent.

8.1.9 Saga

Saga barnehage er den største kommunale barnehagen, med fem avdelinger og 71 barn, 26 under og 45 over tre år. Det er også den mest søkte: 38 barn hadde Saga som første ønske i 2026. Barnehagen ligger i et boligområde med mye byggeaktivitet, og har tradisjonelt hatt kommunens klageplass for barn under tre år.

Funksjonalitet og tilstand

Bygget er fra 2002, med fløy A fra 2011. Leke- og oppholdsarealet er 437 m², eller 6,1 m² per barn. Den opprinnelige godkjenningen var på 336 m² for 72 barn.

Tilstandsrapporten fra desember 2024 gir tilstandsgrad 3 på fasader, inventar og ventilasjonskanaler. Kledningen trenger maling, og vindskibordene har fukt og råte. Ifølge styrer er bygget ikke vedlikeholdt siden oppstart, og gulvvedlikehold som etter forvaltningsplanen skulle vært gjort i 2022, er ikke gjennomført.

Bygget er ikke spesielt gammelt, men vedlikeholdsetterslepet bør tas før det blir kostbart.

8.1.10 Sentrum

Sentrum barnehage har fem avdelinger og 67 barn, 25 under og 42 over tre år. Barnehagen har 21 minoritetsspråklige barn og 7 barn med spesialpedagogisk hjelp, langt flere enn de andre kommunale barnehagene. 14 barn hadde Sentrum som første ønske i 2026.

Funksjonalitet og tilstand

Barnehagen fikk tilbygg og vognskur i 2012. Leke- og oppholdsarealet er 392 m², eller 5,8 m² per barn. Det foreligger ikke tilstandsrapport for Sentrum.

Barnehagen oppfyller ikke pedagognormen (15,3 barn per pedagogisk leder), og har en sammensatt barnegruppe som stiller store krav til kompetanse.

8.1.11 Talvik barnehage

Talvik barnehage er en del av Talvik oppvekstsenter. Per 15.12.2025 hadde barnehagen 17 barn, 5 under og 12 over tre år, fordelt på to avdelinger.

Funksjonalitet og tilstand

Barnehagen oppfyller pedagognormen med 11 barn per pedagogisk leder og bemanningsnormen med 4,4 barn per ansatt. Leke- og oppholdsarealet er 113 m², eller 6,6 m² per barn, og bygget er i god stand.

Barnehagen hadde ledige plasser etter hovedopptaket 2026.

8.1.12 Tverrelvdalen

Tverrelvdalen barnehage har tre avdelinger og 47 barn, 10 under og 37 over tre år. 18 barn hadde barnehagen som første ønske i 2026.

Funksjonalitet og tilstand

Barnehagen ble bygd på i 2012. Deler av lokalene leies, og barnehagen ligger vegg i vegg med idrettslagets bygg. Leke- og oppholdsarealet er 265 m², eller 5,6 m² per barn.

Tilstandsrapporten fra desember 2024 sier at taket fremstår som nytt. Utebod (fukt), inventar, dører og innvendige vegger har tilstandsgrad 3, og flere rom trenger maling.

Det har vært vurdert å utvide arealet i idrettslagets bygg.

8.2 Grunnskole

I dette kapittelet gir vi hvert skolebygg en kort omtale med fokus på bygningsmessig tilstand og funksjonalitet. Vi gjør også vurderinger av kapasitet jf. kap. 4. Vurderingene er basert på tilstandsrapporter (ikke tilgjengelig for alle bygg), dialog med/informasjon fra byggforvaltere og bygningsavdelingen, befaringer (ikke gjennomført for alle), dialog med rektorer, dialog med skolesjef og oversendt dokumentasjon.

Alta har også to private skoler:

- Alta kristne grunnskole (1-10) med 143 elever (høsten 2025) og godkjenning for opptil 180 elever
- Haldde Montessoriskole (1-10) med 70 elever (høsten 2025) og godkjenning for opptil 90 elever

Privatskolelevene representerer således en usikkerhet i prognosene. Dersom andelen øker, vokser overkapasiteten i de kommunale skolene. Legges en privatskole ned eller reduseres, må kommunen ta imot elevene på kort varsel. Begge privatskoler har nylig søkt om godkjenning for flere elever. Alta kristne grunnskole har fått innvilget inntil 180 elever og Haldde Montessoriskole har fått innvilget inntil 90.

Staten finansierer de private skolene. Tilskuddet tilsvarer 85 % av kommunens gjennomsnittlige utgifter pr. elev i de kommunale skolene. Høye kostnader i Alta gir dermed også et høyt tilskudd til de private. I tillegg trekkes kommunen 136 500 kroner i rammetilskudd pr. elev som velger privatskole.

Opptaksområder – forskrift om skolemønster

Alta har egen lokal forskrift om skolemønster (sist revidert 01.08.25 i Hovedutvalg for Oppvekst, kultur og integrering). Opptaksområder, i hovedsak bygd på grunnkretser, angir hvilke skoler elevene skal tas opp til. Disse er bygd på nærskoleprinsippet.

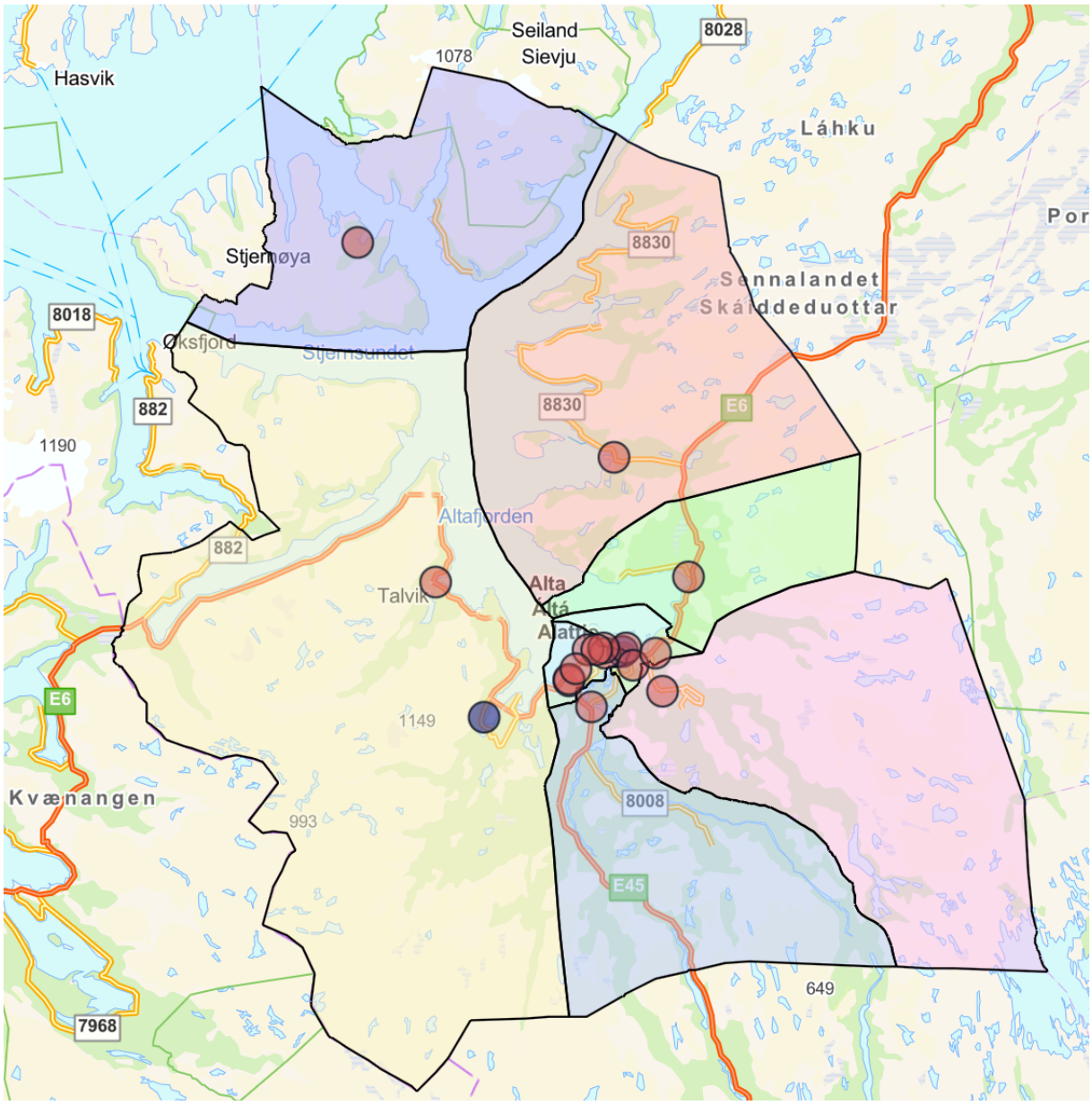

Under presenteres elevtall per skole og elevtall per trinn for skolene som omfattes i denne utredningen. Dette gjøres for å gi en helhetlig oversikt over dagens situasjon, opp mot strukturalternativene som vurderes nedenfor. Det vises til kapittel 4.3 for vurdering av dagens og fremtidig kapasitet.

Figuren under viser antall elever på kommunale skoler etter klassetrinn skoleåret 26/27.

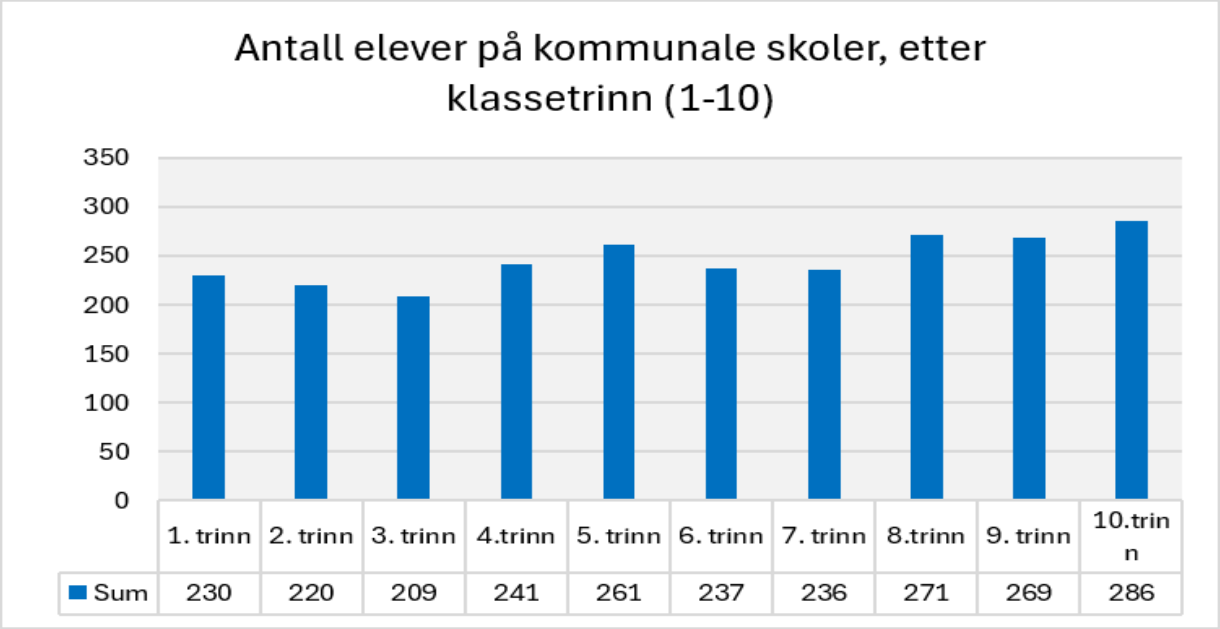

Figuren under presenterer antall elever etter 1-4, 5-7 og 8-10 trinn for skoleåret 26/27.

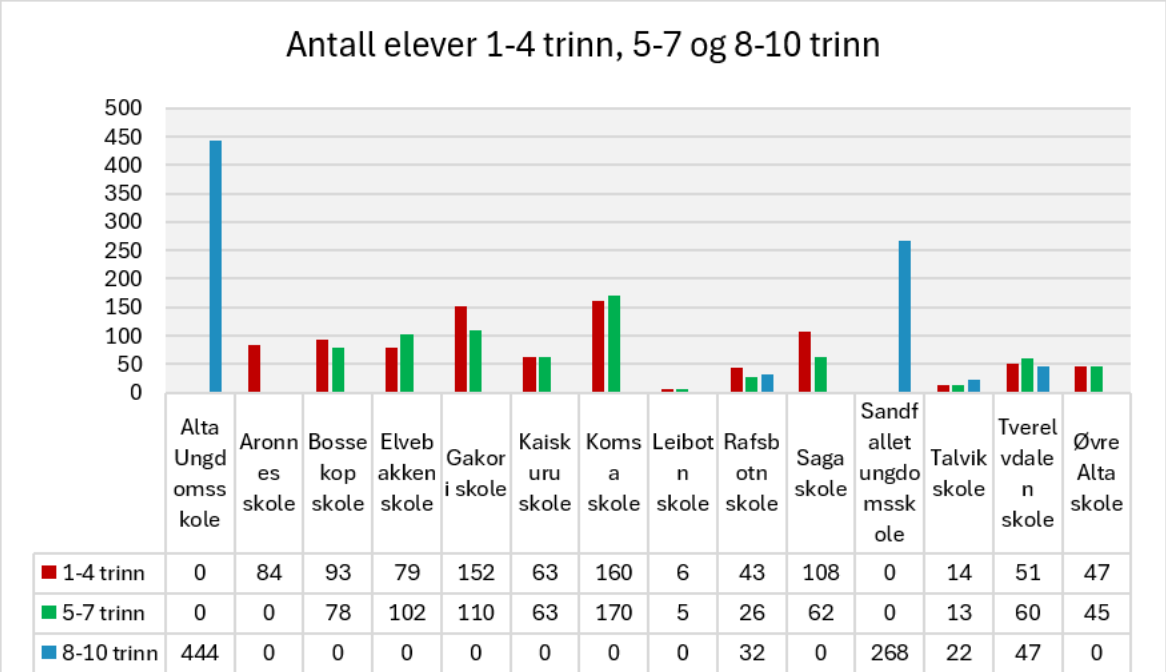

8.2.1 Alta ungdomsskole

Alta ungdomsskole er en 8 – 10 skole med over 400 elever fordelt på 5 klasser på hvert trinn. Det er i tillegg en samisk klasse per trinn med til sammen 14 elever inneværende skoleår. Det er også en avdeling for barn med store behov, og den dekker det behovet for ungdomstrinnet i kommunen.

Skolen ligger i sentrum, og den tar imot elever fra barneskoler i hele kommunen sammen med Sandfallet ungdomsskole. Det er svært gode fasiliteter i hele skolen og i nærområdet. I tillegg ligger den i tilknytning til idrettshall.

Skolen er universitetsskole i samarbeid med UiT og bidrar til å utdanne fremtidens lærere.

Funksjonalitet og tilstand

Skolens eldste bygningsdeler er fra 1967, men har gjennomgått omfattende utbygginger og renoveringsprosjekter senere år. Skolen fremstår som i dag med høye bygningsmessige kvaliteter, og det er høy standard på det meste av utstyret. Det er svært god plass på skolen og det er 16 klasserom på over 100 kvadratmeter. I tillegg er det store spesialrom og man har Gnisten med kroppsøving og klatrevegg. Man har tilgang til Kuben hvor man kan drive valgfag som teater og film. Fiffi brukes til musikkundervisning, her er det imidlertid litt dårligere kvalitet på lokalene, det er lavt under taket og dårlig akustikk. Kantine og bibliotek er i samme rom, det fungerer godt.

Det er likevel ulike beregninger på hvor mange elever skolen har plass til: Hovedgrunnen er at de store klasserommene ikke er så godt tilrettelagt for klasseromsundervisning. De er bygget i «vinkel», opprinnelig med plass for et T-kjøkken, men dette er tatt bort. Elever som sitter i kroken, vil ikke se læreren eller skjermen.

Vurdering

På grunn av klasserommenes utforming, er det en utfordring å bruke klasserommene på «vanlig» måte der elevene sitter vendt mot tavla og tar imot undervisning fra læreren. Da vil 30 elever være nok for å ha nødvendig oversikt og oppmerksomhet fra elevene.

Dersom man skal ha flere elever i disse rommene, må det drives undervisning etter andre prinsipper, og se på bruk av lærernormen. Det er muligheter for å drive fleksibel undervisning i samme rom, både tilpasset undervisning, ITO eller alternative aktiviteter. Når det er en lærer for hver 20. elev, er det også mulig at lærerne eventuelt deler klassen og tar de med til andre rom i bygget.

Skolen er dimensjonert for 5 paralleller, samt en samisk klasse og en avdeling for barn med store behov. Altså en kapasitet opp mot 500 elever. Om 4-5 år ventes flere elever i det samiske tilbudet og disse vil da måtte ta i bruk to klasserom.

I utgangspunktet har skolen mye utstyr og inventar, men en del begynner å bli slitt.

Det er behov for flere grupperom eller andre måter å jobbe mer fleksibelt på. Spesielt med tanke på å drive tilpasset opplæring. Dette er det areal til, men det vil kreve noen ombygginger.

8.2.2 Aronnes

Aronnes er kommunens eneste 1.-4. skole og ligger ca. 3 km (4 min kjøring) fra Alta sentrum i nærheten av Altaelva. Skolen har 84 elever inneværende skoleår, der over 50 av elevene også går i SFO. Det er kort vei til Alta idrettspark (som er under utvidelse) og med gode gang- og sykkelstier tett inntil som forbinder Aronnes med Alta sentrum.

Funksjonalitet og tilstand

Skolen har bare 4 klasserom, men disse er utformet med tanke på en aktiv og variert undervisning. Klasserommene har ulike soner som stimulerer til ulike arbeidsformer. Det er grupperom i tilknytning til 3 av klasserommene. I tillegg brukes biblioteket i kjelleren som grupperom. Gymsalen som ligger i grendehuset brukes også som delingsrom.

SFO har base i grendehuset. Her er det også rom for samisk undervisning. Skolebygget ligger like i nærheten av Aronnes barnehage og samarbeidet mellom de to institusjonene er tett.

Trafikksikkerheten rundt skolen er svært god, men trygg sykkelvei med lys. Busskjøring brukes kun i forbindelse med svømme- og livredningsopplæring.

Vurdering

Byggene i seg selv fremstår som godt egnet for dagens drift. Som eneste 1.-4. skole har Aronnes en særstilling i skolestrukturen. Elevene må bytte skole etter 4. trinn og får dermed ett skolebytte mer enn elever ved de andre barneskolene. Skolen har 84 elever og en kapasitet på om lag 90, og det er lite ledig plass. Med fire klasserom er skolen i praksis dimensjonert for én klasse per trinn, og den har liten mulighet til å ta imot flere elever dersom boligbyggingen i Sentrum vest gir økt elevtall. Nærheten til Aronnes barnehage er en styrke og gir gode muligheter for samarbeid og en trygg overgang fra barnehage til skole. Samtidig er barnehagen mye søkt. Dersom elevene samles ved andre skoler i Sentrum vest, kan skolebygget vurderes tatt i bruk til barnehage.

8.2.3 Bossekop

Bossekop er en 1-7 skole på vestsiden av Alta med 171 elever. Den drives som en énparallell skole med 21–29 elever per trinn. Inntil 2021 kom elevene fra 5. trinn ved Aronnes hit, og skolen hadde da to eller tre paralleller på mellomtrinnet. Kommunen har tidligere vedtatt at skolen skal legges ned når Gakori er bygd om.

Funksjonalitet og tilstand

Skolen består av to hoveddeler. Gammelskolen har klasserom fra 1951–53 som ikke er pusset opp, og gymsal og sløydsal fra 1951 som ble pusset opp rundt 2004. Alle spesialrommene ligger her, og det er ikke heis til 2. etasje. Nyskolen er et mursteinsbygg fra 1970-tallet med heis. Det har fått tilbygg i flere omganger: et klasserom (1985), bibliotek og administrasjon (2000), SFO (2001) og møterom og toaletter (2010).

Klasserommene er tradisjonelle og gir lite rom for variert undervisning. Garderobeforholdene er svært dårlige: elevene har bare en knagg og en hylle, og det finnes ikke våtgarderobe.

Uteområdet er begrenset. Skolen har ikke eget musikkrom, og bruker BUL-hallen til kroppsøving.

Det er utestående avvik fra tilsyn etter forskrift om miljørettet helsevern i 2021 og tilstandsrapporten fra kommunen pr. 2025 (basert på registreringer i 2021) gir tilstandsgrad 3 på utvendige flater, grunnmur og snøsikring. Det er fukt i kjeller og manglende drenering.

Vurdering

Skolen har god plass der om lag halvparten av teoretisk kapasitet er i bruk, men bygget er i dårlig stand. Mange avvik er ikke rettet og det må vurderes om det er hensiktsmessig å bruke vedlikeholdsmidler frem til eventuell nedleggelse.

8.2.4 Elvebakken

Elvebakken skole er en 1.-7.- skole med 181 elever og SFO med inntil 40 barn. Den drives i dag som en en-parallell skole. Skolen har et forholdsvis stabilt elevgrunnlag, men på grunn av generasjonsskifte er nå elevtallet er synkende.

Det er en base på skolen med plass for elever større spesiell behov. Der er det god plass. Skolen ligger i naturområdet Sandfallet i sentrum øst, 4.8 km fra sentrum, og skolen har kort avstand til skog, sjø, elv og fjell. Uteområdet rundt skolen innbyr til ulike aktiviteter, noe skolen bruker aktivt i opplæring og i lek. I skolegården er det akebakker, sykkelløype, ballbinge, grusbane, lekeplasser, grillstue og en skog som brukes ofte.

Elevene går til skolen, eller de tar rutebuss.

Funksjonalitet og tilstand

Skolen har en fin plassering, og et godt uteområde, men bygningsmassen er jevnt over preget av lite vedlikehold de siste årene. Rommene er av varierende kvalitet og funksjonalitet. En svært fin sløydsal, det er musikkrom og et lite men godt skolekjøkken. Gymsalen er liten.

Bygget er i flere nivåer, og det er noe krevende med den universelle tilpasningen, selv om det er bygget ramper og ulike tilpasninger i bygget.

Vurdering

Skolen ligger i et område med lite nybygging, slik at det kan ikke forventes store endringer i elevtallet. Det er derimot forholdsvis billige boliger i området, så man kan ikke se bort ifra at det ved generasjonsutskiftninger i husene vil komme nye barnefamilier til. Men dette vil skje gradvis, og man kan ikke forvente store endringer i elevtallet.

Mange av elevene er flyktninger og de har mange elever med spesielle behov. Det er bygget opp god kompetanse på skolen, både i spesialavdelingen og i den ordinære undervisningen i og med at de er en universitetsskole. De sliter heller ikke med rekrutteringen selv om fasilitetene ikke er like bra over hele bygget.

Skolen har en kapasitet på 320 elever, nesten 100 stykker flere enn i dag. Men det er ingen tydelige tegn på at elevtallet vil øke vesentlig, og det bør gjøres ganske store investeringer for gjøre skolen rustet til fremtidig standard, både for elever og lærere.

8.2.5 Gakori

Kommunestyret har vedtatt (2023) at Gakori skal bygges om og utvides til en fullverdig tre-parallell skole med egen SFO-avdeling. Ombyggingen innebærer en endring fra baseskole til tradisjonell klasseromsundervisning med færre elever i hvert klasserom. Elever ved skolen skal gå på Bossekop under utbyggingen.

Gakori skole ligger 3 km vest for sentrum, midt i et boligområde. Skolen er bygget som en baseskole, der hvert årstrinn har ett stort læringsareal med plass til inntil ca. 55 elever. I tillegg har hvert trinn to grupperom, og kan benytte spesialrom som kjøkken, bibliotek, kunst- og håndverksrom, øvingsrom til musikk. Skolen tilbyr undervisning i samisk og finsk. På skolen er det allrom som brukes til undervisning og større arrangementer på skolen. Det er en utfordring at elevtallet varierer fra år til år, og at det da blir ujevn kapasitet på trinn.

I nærområdet er det regulert for inntil 1000 tomter, så det kan komme en kraftig vekst i elevtallet.

Skolen har rundt 262 elever og 40 ansatte, men det er ifølge ledelsen plass til rundt 60 flere elever.

Funksjonalitet og tilstand

Skolen er bygget i flere etapper og bærer til dels preg av det. Noen av de nyere arealene er av høy kvalitet, mens noen av de eldre bærer preg av slitasje. Mulighetene for undervisning i mat og helse er dårlige, det samme gjelder kroppsøving. Gymsalen er liten og sliten. Det er ett rom for alle formingsaktiviteter. Imidlertid er det mye lettvegger og muligheter for ombygging.

Skolen har et veldig flott uteområde, med skog og tilgang til skiløyper og sykkelløyper. Men det er forholdsvis få lekeapparater.

Vurdering

Gakori skole ligger strategisk til i og med at den ligger midt i et boligområde og nær sentrum, og det samtidig er planlagt mye nye boliger i området. Skolen kan i teorien dekke et stort inntaksområde, men det er noen trafikale utfordringer for elever som må krysse E6 eller E45. Skolen er i et generasjonsskifte nå, og har god kapasitet til å ta imot flere elever. Imidlertid er skolens funksjonalitet mindre god på en del områder og det bør gjøres investeringer for at den skal ha den standarden fremtidens skole trenger. Spesialrommene er av lav kvalitet, og mulighetene for å drive praktisk opplæring inne på skolen er begrenset. Uteområdet er derimot svært godt egnet for ulike praktiske opplæringssituasjoner.

Med ombygginger og tilpasninger, bør det være plass til 400 elever her, skolens totale areal gir rom for det.

8.2.6 Komsa

Kommunestyret har vedtatt at det skal bygges ny sentrumsskole på Komsa med tre paralleller og egen SFO-base. I tillegg planlegges det for egne klasserom til de samiske klassene og egen avdeling for elever med behov for et helhetlig tilbud.

Funksjonalitet og tilstand

Skolen er gammel og slitt, og kapasiteten er sprengt.

Vurdering

Med bakgrunn i vedtaket om bygging av ny skole og at byggeprosjektet nå er i en oppstartsfase, har ikke KSK gjort spesifikke vurderinger av bygningsmasse og egnethet.

8.2.7 Kaiskuru

I juni 2024 vedtok kommunestyret å utsette den planlagte utvidelsen av Kaiskuru nærmiljøsenter til de andre prosjektene (Saga, Komsa, Gakori) er fullført. Utvidelsen som er skissert inneholder tre nye klasserom med tilhørende grupperom, garderober for mellomtrinnet, kontorer og arbeidsplasser, garderober for ansatte, bibliotek, samt undervisningsrom for mat og helse, musikk, naturfag og kunst og håndverk (som skolen i dag mangler). Skisseprosjektet legger opp til en kapasitet på 25 elever pr. klasse, totalt 175 stk, med mellomtrinnet i den nye delen og småtrinnet i den eksisterende delen (med noe ombygging).

Kaiskuru Nærmiljøsenter er en 1.-7. skole med 126 elever. Skolen deler bygg med en 5-avdelings barnehage med 65 barn. Skolen ligger på østsiden av Alta, ca. 7 km (10 min. kjøring) fra Alta sentrum i et eldre boligfelt. Kaiskuru ble opprinnelig bygget som en 1.-4. skole (åpnet i 1993) og en utvidelse har vært planlagt lenge. Skolen ble omgjort til 1.-7. skole i 2020.

Funksjonalitet og tilstand

Skolen er bygget som en 1.-4. skole og mangler derfor egne rom til undervisning i mat og helse. Elevene på 6. trinn reiser derfor til Saga skole for å gjennomføre dette.

Ved tilsyn etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler i 2021 ble det påpekt at det ikke er søkt om ny godkjenning etter at skolen gikk fra å være 1.-4. til 1.-7. skole. Dette er fremdeles ikke gjennomført så langt KSK kjenner til.

Skolen har gode uteområder som er i aktiv bruk. Rett ved siden av ligger et nasjonalanlegg for ski/skiskyting med stadion og løyper. I forbindelse med større renn (for eksempel NM) brukes skolens bygg som arrangementslokaler og undervisningen må flyttes.

SFO driftes med sambruk av rom som også benyttes til undervisning i skoletid. Skolebiblioteket brukes i dag til personalgarderober. Skolen har et lite sløydrom, men mangler rom til tekstil/keramikk.

Gymsal og kafeområde er mye i bruk (utlån/utleie) på kveldstid og i helger til eksempelvis bursdager og barnedåp.

Vurdering

Skolens bygg fremstår lite egnet for dagens drift. Skolen mangler spesialrom for mat og helse, og tilfredsstillende arealer til praktisk estetiske fag, det er lite grupperom, møterom, og trange arbeidsplasser for lærerne.

8.2.8 Leirbotn

Leirbotn skole har 11 elever fra 1. – 7. trinn. Ungdomstrinnet går på Rafsbotn skole som ligger 2 mil unna. Kjøretiden er rundt 15 min om sommeren og 30 min om vinteren. Skolen er fådelt, med 1. – 4. trinn i en gruppe og 5. – 7. trinn i en annen. 2,5 lærerstilling.

Det er etablert nettverk mellom distriktsskolene i Alta for å kompensere for små profesjonsfellesskap. Nettverket gjelder både rektorer, teamledere og lærere. Dette oppleves som nyttig for å få større bredde i utviklingsarbeidet.

Funksjonalitet og tilstand

Skolen er i svært dårlig stand. Skole og barnehage inngår i Leirbotn oppvekstsenter, og tilstandsrapporten fra juni 2025 viser at bygningsmassen er gammel og lite vedlikeholdt. Vinduer, dører, sanitæranlegg og solskjerming har tilstandsgrad 3, og adkomsten er ikke universelt utformet. Våren 2026 anslo byggeavdelingen investeringsbehovet til 25 mill. kroner for rehabilitering av skole og barnehage samlet.

En nærmere vurdering i oktober 2026 bekrefter omfattende behov knyttet til blant annet yttertak, kledning, vinduer, etterisolering, innvendige overflater og varme- og VVS-anlegg. Bygget mangler ventilasjon, og tekniske systemer har nådd teknisk levetid. Utbedringene som er registrert for skolen, er grovt anslått til om lag 3 mill. kroner ekskl. prosjektering, som et minimum på kort sikt. Det er også avvik etter tilsyn etter forskrift om miljørettet helsevern knyttet til inneklima, temperatur, luftkvalitet, solskjerming og garderober.

Vurdering

Dersom skoletilbudet skal videreføres, er det akutt behov for tiltak. Bygningsavdelingen anbefaler en totalrehabilitering, fordi flere av tiltakene griper inn i hverandre og krever helhetlig prosjektering.

8.2.9 Rafsbotn

Rafsbotn skole er en 1. – 10 skole, og har i dag 101 elever, men har en kapasitet på 130 elever. Skolen ligger 16 km fra Alta sentrum og 18 km fra Leirbotn oppvekstsenter.

Skolen er fådelt i 6 klasser, 1. og 2. trinn, 3. og 4. trinn, 5. og 6. trinn, 8. og 9. trinn. 7. trinn og 10 trinn er alene. Varierende kullstørrelse er en utfordring.

De driver temabasert og utnytter fordelene ved fådelt skole til å arbeide på tvers av trinn og driver praksisnær undervisning.

Det er etablert nettverk mellom distriktsskolene i Alta for å kompensere for små profesjonsfellesskap. Nettverket gjelder både rektorer, teamledere og lærere. Dette oppleves som nyttig for å få større bredde i utviklingsarbeidet.

Funksjonalitet og tilstand

Skolen er bygget etter samme mal som Komsa skole i perioden 1979–1981 og består av seks frittliggende bygg. Tilstandsrapportene fra desember 2024 viser at administrasjonsbygget, bygg D-E og MGH-bygget generelt er i god stand, med behov for mindre vedlikehold som maling, utskifting av lysrør og reparasjon av dørautomatikk. Bygg C

og SFO-bygget er i moderat stand. I bygg C er takrenner, nedløp og utvendig trapp i dårlig stand, og grunnmuren har sprekker flere steder. SFO-bygget har et slitt tak uten snøsikring og gamle vinduer i 2. etasje som bør skiftes snarlig. Tekniske anlegg er ikke kartlagt.

Tilsyn etter forskrift om miljørettet helsevern i 2021 avdekket ingen avvik, men to merknader: temperaturen bør reguleres bedre, særlig i bygg C der det blir svært varmt, og det må være rutiner for renhold av åpne bjelker og støvsamlende flater. Biblioteket har ingen vinduer som kan åpnes. Bortsett fra at alle klasserom ligger på ett plan, er skolen ikke universelt utformet, og rommet for finskundervisning i administrasjonsbygget er bare tilgjengelig via trapp.

Skolen har sju klasserom fordelt på fem av byggene, og grupperommene brukes til deling, ITO og arbeid i små grupper. Skoleåret 2025/26 har 2. trinn klasserom i SFO-bygget, fordi 1. og 2. trinn med til sammen 25 elever ble for trangt i ett rom. I bygg C er to rom slått sammen til ett stort klasserom for 8. og 9. trinn. Klasserommet for 10. trinn i MGH-bygget har vegg mot gymsalen, som derfor ikke lenger kan brukes som scene. Av spesialrom har skolen gymsal, sløydsal, skolekjøkken, bibliotek og samisk rom.

Vurdering

Skolen har ledig kapasitet, og bygningsmassen er i hovedsak i god eller moderat stand. Romløsningen er likevel tilpasset sammenslåtte trinn, og dersom trinnene skal deles i rene klasser, vil skolen trenge flere klasserom. Restkapasiteten er i utgangspunktet stor nok til å ta imot elevene fra Leirbotn skole, men det vil kreve en ny vurdering av hvordan klasserom og trinn organiseres. Bygg C og SFO-bygget har behov for utvendig vedlikehold, og tekniske anlegg bør kartlegges før det tas stilling til større investeringer.

8.2.10 Saga

Saga skole er en 1.-7. skole på østsiden av Alta, med for tiden 170 elever fordelt på 1.-6. trinn. Mellomtrinnet har de siste årene gått på Elvebakken skole, men etter at skolen ble ferdig utbygd i 2026 har skolen god plass. Skolen ligger ca. 8 km fra Alta sentrum (13 min. kjøring) øverst i et boligfelt med mye byggeaktivitet. Skolebygget har også grendehusfunksjon med kjøkken, idrettshall og scene.

Funksjonalitet og tilstand

Skolen er nylig bygd ut med syv ordinære klasserom med tilhørende grupperom, naturfagsrom med forberedelsesrom og nytt inngangsparti med tilhørende garderober. Skolen har nå egen SFO-avdeling og er dimensjonert som en fullverdig to-parallell 1.-7. skole.

Skolen har gode fasiliteter for praktisk og variert undervisning i de fleste fag med nye rom til naturfag, sløydsal og rom til mat og helse. Musikkrommet er plassert i bakkant av scenen i underetasjen og fremstår som lite egnet til slik undervisning. Elever fra 6. trinn på Kaiskuru nærmiljøsenter reiser til Saga for å ha undervisning i mat og helse.

Skolen har et svært flott uteområde mellom skolebygningen og turområdet ovenfor skolen, og disponerer i tillegg en stor kunstgressbane like ved (som eies av idrettslaget). SFO-

avdelingen/basen oppleves litt liten til de 80 barn som bruker tilbudet, men har gode garderober. Arbeidsrom for ansatte og kontorfasiliteter fremstår som svært gode.

Vurdering

13 av 14 klasserom har eget, tilhørende grupperom. Det er 3 av klasserommene som er litt mindre enn de andre – disse ligger i den gamle skoledelen. Det er god kapasitet med tanke på arbeidsrom og kontorer til ansatte.

Skolen har svært gode fasiliteter både inne og ute, og har en stor overkapasitet som må utnyttes. Skolen bør ha kapasitet til 350 elever.

8.2.11 Sandfallet

Sandfallet skole er en 3 – parallell ungdomsskole som er bygget i etapper fra 1972 til 2017. Den defineres som full i dag med 268 elever. Det er et godt samarbeid med Alta ungdomsskole om inntak av elever, dette justeres hvert år etter behov. Skolen har et flott uteområde med mange muligheter for aktiviteter.

Funksjonalitet og tilstand

Klasserommene er store, og ett av rommene er ekstra stort på hvert trinn. Spesialrommene er også store og kan ta imot hele klasser. En egen musikkavdeling med mange muligheter. Skolen har også et auditorium med plass til et helt trinn.

Bygningsmessig er det jevnt over god kvalitet, men det er trange korridorer og gymsalen er ikke av de beste. Her har de imidlertid mulighet til å bruke hallen ved Alta ungdomsskole.

Vurdering

Ordningen med å samarbeide med Alta ungdomsskole om inntaket av elever, fører til at man til sammen har en kapasitet på rundt 770 elever på de to skolene. Det er tilstrekkelig kapasitet til å ta imot alle elevene som er i ungdomsskolealder i Alta fram mot 2040.

8.2.12 Talvik oppvekstsenter og Kvalfjord skole

Talvik oppvekstsenter og Kvalfjord skole har felles ledelse. Driften på Kvalfjord skole blir avsluttet etter dette skoleåret i og med at det ikke er elever igjen.

Talvik oppvekstsenter ligger 3 mil fra Alta og har et geografisk svært stort inntaksområde. Inneværende skoleår har de rundt 50 elever, men har kapasitet til det dobbelte. De fleste elevene er fra egen skolekrets, men de har også noen fra Kåfjord og noen fra Alta sentrum. Det er også elever fra Talvik skolekrets som går på skole i Kvænangen.

Skolen er fådelt, noe de har god kompetanse på. Personalet driver aktivt samarbeid på tvers av trinn, og samarbeider også mye med nærmiljøet for å drive praktisk undervisning og uteskole.

Det er etablert nettverk mellom distriktsskolene i Alta for å kompensere for små profesjonsfellesskap. Nettverket gjelder både rektorer, teamledere og lærere. Dette oppleves som nyttig for å få større bredde i utviklingsarbeidet.

Funksjonalitet og tilstand

Tilstandsrapporten for Talvik skole fra juli 2025 beskriver bygget som middels bra, eller «gammelt, umoderne og noe slitt, men fungerer greit». Yttertak, yttervegger, dører, innvendige trapper og himlinger er i hovedsak i god stand. Takrennene på fløy A og C har mange hull og må skiftes. Lekkasjene har gitt vannskader på kjellervinduer, kledning og taket over kjellernedgangen i fløy C. Sju kjellervinduer må byttes, og kledningen på fløy B må behandles. Innvendig trenger korridorene og to klasserom i fløy A nytt gulvbelegg, og gulvet i sløydsalen må slipes og lakkeres. Tekniske anlegg, inneklima og universell utforming er ikke vurdert i rapporten. Det foreligger ingen krav om retting fra offentlige tilsynsmyndigheter.

Skolen har tatt i bruk flere rom på nye måter for å gi bedre plass til både undervisning og SFO. Et rom i kjelleren er bygd om til aktivitetsrom for SFO og småtrinnet, og det er etablert musikkrom med utstyr for et komplett band, et møte- og grupperom og et eget lekerom for SFO. Et lager er gjort om til et lite grupperom, og det er laget dør mellom to klasserom i fløy C.

Vurdering

Talvik oppvekstsenter har god kapasitet, og bygningsmassen fungerer for dagens bruk. Skolen har gjort flere tilpasninger som gir fleksibilitet for tilpasset opplæring og SFO. Det er likevel et betydelig vedlikeholdsetterslep, og det haster mest å skifte takrennene på fløy A og C, fordi lekkasjene allerede skader kjellervinduer og kledning. Tekniske anlegg bør kartlegges før det tas stilling til større investeringer.

8.2.13 Tverrelvdalen

Tverrelvdalen skole er en 1-10 skole med en parallell, med totalt 158 elever. Skolen ligger om lag 11 km (15 min. kjøring) fra Alta sentrum i landlige omgivelser i Tverrelvdalen. Skolebyggene består av et hovedbygg med fire fløyer, samt en flerbrukshall.

Funksjonalitet og tilstand

Tilsynsrapport fra kommunens byggforvalter i desember 2024 peker på behov for innvendig og utvendig vedlikehold (maling av vegger, skifte av takrenner/himlingsplater, trapper, m.m.). Tekniske anlegg ble ikke kartlagt ved tilsynet.

Tilsyn etter forskrift om miljørettet helsevern i 2021 avdekket flere avvik som senere er rettet, blant annet oppgradering av sløydsal og nye toaletter/ventilasjon i underetasje.

Skolen har 10 klasserom. Mat og helse-rommet kan også brukes til undervisning av mindre gruppe. Det er 5 grupperom tilgjengelig i bygget, men det aller minste av disse brukes som lager.

SFO har ikke egne lokaler, og driften baseres på sambruk med klasserom. På grunn av mange elever i SFO-tilbudet må disse fordeles på to rom.

Skolen har tilfredsstillende spesialrom for undervisning i fagene mat og helse og kunst og håndverk(sløyd), men mangler spesialrom for naturfag. Opplæring i samisk skjer i rom med lav takhøyde.

Uteområdet har ingen fysisk avgrensing mot vei eller mot beite/landbrukseiendom.

Vurdering

Skolen har tilfredsstillende klasserom for dagens elevtall, men har liten rommessig fleksibilitet for å kunne drive god, tilpasset opplæring (små rom og få grupperom). Manglende spesialrom for naturfagundervisning er særlig negativt for undervisning på ungdomstrinnet. Skolebygget og utearealene fremstår best tilpasset elever på 1.-7. trinn.

8.2.14 Øvre Alta

Øvre Alta skole har 94 elever fordelt på 1. – 7. trinn. Noen av trinnene er små og derfor er skolen delvis fådelt. Det er 7 klasserom på skolen, de er av varierende størrelse, det minste rommer 11 elever, det største 30. Til sammen er det plass til 148 elever dersom man greide å fylle alle klasserom.

Skolen ligger 6,4 km fra sentrum og har i hovedsak elever fra området rundt Øvre Alta. Uteområdene er fine og godt tilrettelagt for praktisk læring. Den har god kapasitet til å ta imot flere elever.

Funksjonalitet og tilstand

Den generelle tilstanden på skolen er god, med godt vedlikeholdte og gode funksjonelle rom for både teoretiske og praktiske aktiviteter. Det er fine formingsrom og en stor gymsal. Fasilitetene for mat og helse er derimot dårlige. Personalrom og arbeidsplasser for lærere er også bra.

Vurdering

Øvre Alta skole er i god stand, men unntak av rom til undervisning i mat og helse er den godt tilrettelagt for fremtidens skole. Utfordringen er elevgrunnlaget, kapasiteten er mye større enn det antall elever som er i dag. Det er areal nok til å ha 50 elever flere enn i dag.

I et fremtidsperspektiv må det derfor vurderes hvordan elevgrunnlaget ser ut, og hvor det skal bygges boliger de neste årene.

9. HVA SIER RESPONDENTENE OM KAPASITETEN I BARNEHAGE OG SKOLE I ALTA?

9.1 Barnehage

Innspillene om kapasitet i barnehagene kommer fra intervjuet med ledere for PPT, barnevern, helsestasjon og skolehelsetjenesten.

Mange enheter. Helsestasjonen har 8 ansatte som følger opp barn under skolealder i 28 barnehager. PPT spør hvordan de skal drive systemrettet arbeid med så mange enheter, når barnehagene heller ikke har tid til å møte dem. Barnehagene har ikke vikarer, og dermed ikke tid til å ta imot veiledning. Lederne kaller det et kjempedilemma.

Press på plassene. Helse viser til at det er stort fokus på at det er for få barnehager, og at det kommer mange barn framover.

Størrelse. Lederne mener en struktur med større barnehager kan bidra til at kompetansen kommer ut til barnehagene. Færre enheter gir også færre ledergrupper som skal føre kompetansen videre. Samtidig peker helse på at stabile voksne som er kjent for barn og foreldre er en viktig suksessfaktor.

9.2 Grunnskole

9.2.1 Elevene

Elevene ble ikke spurt direkte om kapasitet, og ingen av elevrådene tar opp elevtall eller trengsel som tema. Innspillene handler om rom, utstyr og teknisk infrastruktur.

Klasserom og spesialrom. Elevrådet ved Kaiskuru beskriver rommene som gode, men sier at noen er trange. Elevene ønsker større klasserom og ny skole. Ved Gakori sier elevene at det er god plass både ute og inne, men at spesialrommene er små: det er tre sløydbenker, musikkrommet er lite, og i mat og helse er det bare plass til tre grupper. Ett av 7. trinn-rommene har for små pulter. Ved Elvebakken beskriver elevene gymsalen som slitt og liten. Ved Tverrelvdalen mangler musikkrom, og elever i 2. og 3. klasse må sitte på benker.

Uteareal og aktivitetsflater. Elevene ved Gakori og Elvebakken sier at det er god plass ute, og elevene ved Elvebakken nevner at de har ballbinge, akebakke og sykkelløype. At banene må fordeles mellom klasser, trinn og kjønn ved Gakori og Tverrelvdalen, og at elevene ved Kaiskuru ønsker en fordelingsliste, kan leses som at ballflatene er knappe i forhold til antall elever som vil bruke dem. Elevene sier ikke dette selv.

9.2.2 Alta ungdomsråd

Kvalitetsforskjeller. Ungdommene opplever store forskjeller mellom skolebyggene i Alta. Store og nye skoler har langt flere fasiliteter, særlig til kroppsøving og aktivitet. Ungdomsskolen nevnes med skatepark og hinderløype, og videregående med styrkerom og flerbrukshaller. De mindre skolene har ikke de samme mulighetene og må bruke tid på å reise for å få et variert tilbud. Uteområdet ble trukket fram som viktig for lek og sosialt fellesskap, særlig på barnetrinnet.

Dårlige bygg. Ungdommene pekte på bygg som lenge har vært kjent for å være under standard. Ett eksempel er Bossekop skole, der det var snakk om den dårlige tilstanden allerede da de begynte, og skolen står fortsatt. De fortalte også om manglende kapasitet. Ved én skole måtte en klasse bruke helserommet som klasserom i to år fordi det ikke var nok klasserom. Ved en annen skole hadde elever undervisning i brakker i en byggeperiode. Finskundervisningen foregikk ofte i dårlige rom.

Samtidig var ungdommene tydelige på at bygget betyr mindre enn menneskene. De mente man kan klare seg godt i et litt dårlig bygg dersom man har gode lærere og støttespillere, mens et nytt bygg hjelper lite hvis læreren ikke er engasjert.

9.2.3 FAU-representanter

Rom. Ved Gakori mangler det rom til SFO, og ved Komsa er fasilitetene for SFO dårlige. Ved Tverrelvdalen er 2. og 3. klasse slått sammen og deler lokaler med SFO.

Voksne og vikarer. Foreldrene sier at kvalitet handler om at det er nok lærere og nok voksne. De opplever at det ikke er mulig å få tak i kvalifiserte vikarer. Ved Komsa kobler de problemer med å rekruttere samiske lærere til lønn, og ved Elvebakken nevner ett innspill stor utskifting blant lærerne.

Skoleskyss. Ved Tverrelvdalen er skoleskyssen overfylt, og store og små elever må stå i 70-sonen, særlig om vinteren. Foreldrene sier at dette punktet går igjen i alle klassene. Bussene til Alta ungdomsskole er overfylte allerede ved Kronstad.

Størrelse og struktur. Foreldrene sier at Altas styrke er mange små sentra, og at Alta er stort nok til at det oppleves mangfoldig. De mener det er viktig å bevare nærmiljøidentiteten dersom mindre skoler legges ned. Ved Kaiskuru opplever de nærheten som bra.

9.2.4 Tillitsvalgte og verneombud

Rom og spesialrom. Ved Gakori beskrives spesialrommene som «under enhver kritikk»: skolen har ikke musikkrom, kunst og håndverk er dårlig, og rommet for mat og helse er altfor lite. Komsa og Kaiskuru har ikke egne kjøkken til undervisning i mar og helse. Elvebakken opplever at skolen har for lite rom, fasiliteter og utstyr. Ved Komsa mangler samisk som fremmedspråk faste rom.

Rekruttering og bemanning. Utdanningsforbundet opplyser at kommunen hadde utlyst i underkant av 40 stillinger og fikk 150 søkere ved sist hovedutlysing, og at skolene må selge

seg inn overfor kandidatene. Ved Gakori er det nære kollegasamarbeidet og veiledningen i baseskolepedagogikken det som trekker søkere, og de får tilbakemeldinger om at dette er positivt. Kaiskuru er en av flere såkalte lærerutdanningsskoler med nært samarbeid med UiT som får tak i lærerstudenter underveis i skoleåret. De ansatte peker også på at miljøarbeidere ofte får vikariat og ikke faste stillinger, noe som gjør rekrutteringen vanskeligere. Komsa har små klasser og få voksne per klasse, og vansker med å rekruttere og beholde samiske lærere.

Oppgaver og belastning. Ved Gakori sier de ansatte at lærerne har fått flere oppgaver og større arbeidsbelastning: de er blitt «jurister, vaktmestere, sosialarbeidere». De mener også at lederne er overbelastet med oppgaver som ikke bidrar til kvalitetsutvikling. Ved Øvre Alta er det så mange møter der lærerne må delta at ingen er igjen som vikar. Ved Alta ungdomsskole peker de på at lærerens oppgaver er blitt mange.

Skolestruktur. De ansatte har flere innspill til strukturen. Ved Kaiskuru sies det at kommunen og politikerne må bestemme seg nå, fordi ingen av skolene får drevet en god nok skole slik det er i dag. Ved Øvre Alta mener de ansatte at man ikke kan ha skoler på hvert nes, og at man må «sette tæring etter næring». Ved Komsa mener de at oppstykking av fagmiljøet ikke gir stordriftsfordeler. Ved Alta ungdomsskole peker de på fordelene ved en stor skole med et stort fagmiljø.

9.2.5 Rektorer og skoleledelse

Rom og spesialrom. Flere skoler mangler undervisningsrom og utstyr til mat og helse-faget. Komsa har 16 klasser og i utgangspunktet 14 rom, og alle spesialrom er gjort om til klasserom, bortsett fra sløydsalen. Kaiskuru mangler rom til mat og helse og rom til praktisk-estetiske fag. Ved Gakori er det ingen naturfagsrom og ikke musikkrom, kjøkkenet i mat og helse er satt inn i et hjørne av et klasserom, og det mangler lagringsplass. Elvebakken har for liten gymsal, så mye av aktiviteten skjer ute. Skolelederne peker på at det må ligge en tydeligere plan fra kommunen for hvordan økt kapasitet skal utnyttes når skolene bygges ut, eksempelvis ved Saga.

Samiske lærere. Komsa har 85 elever på samisk læreplan. Skolen har mistet en lærer til Kautokeino, og det de får tak i av vikarer er ufaglærte. Alta ungdomsskole har i hovedsak den kompetansen de trenger, men trenger flere samiske lærere for å få flere kontaktlærere, og forbereder seg på å ta imot et større kull fra Komsa. De andre skolene strever også med å rekruttere til de ulike samisktilbudene. Elvebakken deler en lærer med Saga, og når læreren er borte blir det ikke samiskundervisning.

Rekruttering og stabilitet. Flere skoler har rekruttert flere lærere de siste årene, også søkere sørfra, og har gode ordninger. Kandidatene er gode, men blir ikke så lenge, og det gir høy turnover. Generelt kan man si at det ser det bra ut om våren ved hovedansettelsen for nytt skoleår, men på høsten, når de første sykemeldingene kommer, får skolene ikke tak i kvalifiserte lærere.

Skolestruktur. Skolelederne mener skolene må være robuste enheter av en viss størrelse. Blir en skole for liten, blir den sårbar og mangler fleksibilitet. Flere ønsker minst en to-parallell skole, som gir større fleksibilitet. Skolene er organisert i nettverk, men det har blitt

mindre av dette de siste årene, fordi det ikke er nok vikarer eller personell til å prioritere nettverkene. Skolelederne sier at det politisk må landes noe nå, at kommunen har for mange skoler, og at det totalt sett er nok ressurser.

9.2.6 PPT, barnevern og helse

Bemanning og rekruttering. PPT har et stort generasjonsskifte og strever med rekrutteringen – særlig når kompetansekravene er økt kraftig. Ansatte fra skolen mister funksjonstillegg og går ned i lønn når de går over til PPT og dette gjør rekruttering vanskelig. Helse sier at de må beholde kompetansen de har og rekruttere ny, og at tjenestene ikke blir attraktive ved at de ansatte må «springe fortere». Barnevernet sier at to tredeler av de ansatte har jobbet fem år eller mer. Lederne spør hvordan tjenestene og kommunen kan bli attraktive. PPT beskriver omstillingen som svært tøff og ønsker flere PPT-ansatte inn i barnehagene.

Befolkningsvekst og tjenestenes størrelse. Helse viser til at det er stort fokus på for få barnehager og at det kommer mange barn framover, mens tjenestene har færre ansatte til å ivareta en økende barne- og ungebefolkning. Helse spør hvordan de skal gi god foreldreveiledning og støtte til at foreldrene lykkes hjemme med sitt oppdrageransvar.

Rom og kontorer. Helsestasjonen ble bygget i 2019 og har vært full lenge. Lederne sier at det må være plass til å utvikle tjenesten, og at skolene må ha egne rom og kontorer til skolehelse, PPT og barnevern. I dag har de ikke det, og rommene som brukes, er lager, bøttekott eller har annen bruk.

Skolestruktur og enhetsstørrelse. Lederne mener at færre enheter er mer robuste og kan tiltrekke seg mer kompetanse. Barnevernet sier at de vil satse på forebygging og på primærtjenestene. Helse sier at stabile, tilstedeværende voksne som er kjent for foreldre, barn og ansatte, er en viktig suksessfaktor. Færre enheter gir også færre ledergrupper og organisasjoner som skal føre kompetansen videre internt. Lederne mener en annen struktur med større barnehager kunne bidra til at kompetansen kommer ut til barnehagene. Når det gjelder skoler, nevnes at de større skolene har mye større handlingsrom til å utnytte kompetansen, og at de får bedre læringsresultater. Samtidig finnes det også elever som strever som sendes til de små grendeskolene, der de får det til. Lederne er usikre på hva større skoler betyr for relasjonene.

9.2.7 Lávgu – samisk språk- og kultursenter

Egen samisk avdeling. I dag er de samiske klassene ved Komsa spredt på flere bygg. 1.–4. trinn er i samme bygg, mens de andre trinnene er i andre bygg. Lávgu ønsker en egen samisk avdeling på nye Komsa, der de samiske klassene og lærerne er samlet. Lávgu har ikke sett tegningene for nye Komsa.

Barnehageplasser. Lávgu mener det burde vært flere samiske barnehageplasser, og at de bør være rene samiske språkarenaer. Opptaksreglene tar ikke hensyn til hvilket språk som snakkes hjemme.

Skoleskyss. De samiske elevene bor over hele Alta, og mange har lang skolevei. Ifølge Lávgu blir det krangel om skoleskyssen hver høst. Når elevene blir bedt om å ta rutebuss, er

det en utfordring at noen av dem ikke kan norsk. Lávgu mener fylkeskommunen bør involveres, og sier at noen familier opplever å bli «straffet» for å velge det samiske.

9.2.8 Oppsummert om tilstand og funksjonalitet

Særlig tre forhold går igjen blant respondentene. Flere skoler mangler spesialrom og rom til SFO, og ved blant andre Komsa, Gakori og Kaiskuru er spesialrom tatt i bruk til andre formål eller mangler helt. Bygningsmassen er svært ulik, og ungdomsrådet peker på at elever ved mindre skoler har et dårligere tilbud enn elever ved store og nye skoler. Ansatte, skoleledere og tjenestene mener at kommunen har for mange små enheter, og at større og mer robuste skoler vil gjøre det lettere å rekruttere og utnytte kompetansen. Lávgu ønsker de samiske klassene og lærerne samlet i en egen avdeling på nye Komsa, og peker på at de samiske elevene bor spredt og har lang skolevei.

10. STRUKTURALTERNATIVER OG GEVINSTER

I dette kapittelet samler vi funnene fra utredningen og vurderer fire alternativer for den fremtidige barnehage- og skolestrukturen. Vi bruker kriteriene kommunen har satt for utredningen, og vi viser hva hvert alternativ betyr for barna, for økonomien og for lokalsamfunnene. Til slutt sammenligner vi alternativene og peker ut den retningen KSK anbefaler. Kapittel 11 sier hvilke vedtak som trengs, og i hvilken rekkefølge.

10.1 Grunnlaget for vurderingene

10.1.1 Forutsetninger

Vurderingene bygger på disse forutsetningene:

- Kommunestyrets skolevedtak fra 2023, med endringen for Kaiskuru fra 2024, ligger til grunn. Nye Komsa skole bygges, Gakori bygges om og ut, og Bossekop legges ned når Gakori er ferdig. Gakori er en del av vedtaket, og vi har derfor ikke vurdert å legge ned skolen.
- Vi bruker SSBs hovedalternativ for befolkningsutviklingen. Vi viser også hva som skjer hvis veksten blir høy, slik at kommunen ser hvor mye margin hvert alternativ gir (kap. 4).
- Private barnehager og skoler er en del av tilbudet i Alta, men vi foreslår ingen endringer for dem. Unntaket er Holmen gårds- og naturbarnehage, som kommunestyret har vedtatt å kjøpe (se kap. 4.4). Kjøpet er lagt til grunn, men gir ikke flere plasser totalt.
- Ungdomstrinnet i sentrum har plass til 770 elever: 500 på Alta ungdomsskole og 270 på Sandfallet.

10.1.2 Kriteriene

Kommunen har bestemt hvilke kriterier strukturen skal vurderes etter. Tabellen viser hva vi ser på under hvert kriterium, og hvor i rapporten grunnlaget står.

Kriterium	Hva vi ser på	Grunnlag
a) Økonomisk bærekraft	Hva kommunen sparer hvert år, hvilke investeringer som kan unngås, hva omleggingen koster	Kap. 3 og 6
b) Kvalitet i lærings- og oppvekstmiljøet	Størrelsen på skoler og fagmiljø, tilgang på lærere med riktig utdanning, spesialrom og SFO, det samiske tilbudet og hvor mange ganger elevene må bytte skole	Kap. 5, 7 og 9
c) Effektiv og fleksibel bruk av bygg	Hvor fulle skolene blir i 2040, og om ledige skolelokaler kan brukes til barnehage	Kap. 4 og 8
d) Tilgjengelighet, trafikksikkerhet og nærmiljø	Reisetid, skoleskyss og trygg skolevei	Kap. 6–9
e) Samfunns- og stedsutvikling	Boligbygging, behovene i bygdene og skolen og barnehagen som møteplass	Kap. 4 og 9
f) Langsiktig tilpasningsevne	Hva som skjer ved høy vekst, om grepet kan gjøres om igjen, og om det kan gjennomføres steg for steg	Kap. 4

I tillegg vurderer vi hva som er til barns beste i hvert alternativ, jf. Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen artikkel 3. Kommunens fire prinsipper fra kapittel 2 er med når vi peker ut retningen i 10.6: færrest mulig skolebytter, et likeverdig tilbud, robuste og bærekraftige enheter og et godt grunnlag for rekruttering.

10.1.3 Hva alternativene skal løse

Utredningen har vist fem forhold som strukturen må svare på:

Utfordring	Hva utredningen viser	Kap.
For mange skoleplasser	Når nye Komsa og Gakori står ferdige og Bossekop er lagt ned, vil kommunen ha rundt 1 065 ledige skoleplasser i 2040. Mest ledig er det i sentrum.	4.3
For få barnehageplasser	De kommunale barnehagene er fulle. Hvis andelen barn i barnehage øker til landsnivå, trengs 60–70 flere plasser.	4.4
Høye utgifter	Alta bruker 64,4 mill. kr mer på grunnskole og 5,1 mill. kr mer på barnehage enn landsgjennomsnittet, til sammen 69,5 mill. kr. Dette er et teoretisk anslag.	3 og 6
Bygg i dårlig stand	Flere skoler og barnehager har store vedlikeholdsbehov. Leirbotn trenger minst 28 mill. kr, og Kaiskuru har alvorlige skader på tak, grunnmur og ventilasjon.	8
Små fagmiljø	Små skoler og barnehager har vanskeligere for å rekruttere og holde på lærere med riktig utdanning. Samiske lærere er særlig vanskelige å få tak i.	5, 7 og 9

Elevene, ungdomsrådet og de ansatte sier det samme: Læreren betyr mer for kvaliteten enn bygget. Derfor legger vi stor vekt på fagmiljø og rekruttering i vurderingene.

10.1.4 Slik har vi regnet ut innsparingene

Innsparingene kommer først og fremst fra færre årsverk og mindre areal. Vi har brukt gjennomsnittlig lønn med sosiale utgifter: 877 000 kr for et lærerårsverk og 1 053 000 kr for et lederårsverk. Siden Finnmark ikke betaler arbeidsgiveravgift, er de sosiale utgiftene satt til 17 prosent.

Et skolebygg koster i gjennomsnitt 813 kr per kvadratmeter i året til strøm, vedlikehold, renhold og drift (KOSTRA 2025). For barnehagebygg er tallet 1 306 kr. Hvis kommunen tar 5 000 kvadratmeter skolebygg ut av drift, sparer den rundt 4 mill. kr i året. Det tilsvarer en skole for rundt 200 elever. Grunnlaget for beregningene står i vedlegg 12.7.

Skoleskyss er regulert i opplæringsloven. Skoleskyss på grunn av avstand er et fylkeskommunalt ansvar. Alta kommune må betale for skyss dersom den definerer skoleveien (under 2/4 km) som særlig farlig eller vanskelig. Vi har ikke gjort beregninger for hva økt skoleskyss vil koste for kommunen, og legger til grunn at hovedkostnaden vil være fylkeskommunal. Evt. økte skysskostnader må trekkes fra innsparingene.

Alle tall er anslag.

10.1.5 Slik henger alternativene sammen

Alternativene bygger på hverandre. Alternativ 1 er en grunnpakke. Alternativ 2 og 3 kommer i tillegg til alternativ 1 og er to ulike veier videre: større grep i sentrum eller grep i distriktene.

Alternativ	Innhold
0 Dagens struktur	Bare vedtakene fra 2023 og 2024 gjennomføres jf. kap.2. Brukes som sammenligning.
1 Justering i sentrum	Ungdomstrinnet i Tverrelvdalen flyttes til sentrum. Aronnes og Kaiskuru skoler blir barnehager.
2 Større grep i sentrum	Alternativ 1 + Elvebakken skole legges ned, og Leirbotn skole slås sammen med Rafsbotn.skole
3 Sentrum og distrikt	Alternativ 1 + Leirbotn skole slås sammen med Rafsbotn skole, Øvre Alta skole legges ned, og ungdomstrinnet i Rafsbotn og Talvik skoler flyttes (3A) eller Talvik skole legges ned (3B).

Hvert alternativ er beskrevet på samme måte: kort fortalt, tiltakene, vurdering etter kriteriene, økonomi, barns beste, risiko og gjennomføring. Hvert alternativ avsluttes med en kort oppsummering.

10.2 Alternativ 0 – dagens struktur videreføres

Kort fortalt

– Kommunen gjennomfører vedtakene fra 2023 og 2024, men gjør ingen andre endringer.
– Alternativet er et sammenligningsgrunnlag. KSK anbefaler det ikke.

Hva det koster å ikke gjøre noe

Å beholde dagens struktur er ikke gratis. Utredningen viser at mange skole- og barnehagebygg er i dårlig stand. Kommunen må da ta vedlikeholdet i alle byggene, også i bygg der behovet for plasser er lite. Dette kommer i tillegg til de store kostnadene ved å drive skoleplasser som står tomme.

- **Leirbotn skole og barnehage:** minst 25 mill. kr til utbedring og 3 mill. kr til akutte tiltak.
- **Kaiskuru skole:** utbygging til en fullverdig 1–7-skole etter vedtaket fra 2023, i et bygg med skader på tak, grunnmur og ventilasjon.
- **Elvebakken skole:** stort vedlikeholdsbehov, dårlig inneluft og slitt gymsal.
- **Barnehagene:** Aronnes, Kaiskuru, Leirbotn, Saga og Tverrelvdalen barnehager har alle deler av bygget med alvorlige skader (tilstandsgrad 3).
- **Nye barnehageplasser:** Behovet som kommer, må dekkes med nybygg eller nye leieavtaler.

Samtidig vil det i 2040 være 472 ledige plasser i sentrum vest, der skolene bare er 64 prosent fulle, 330 ledige plasser i sentrum øst og om lag 83 ledige plasser på ungdomstrinnet i sentrum.

Vurdering etter kriteriene

Kriterium	Vurdering
a) Økonomi	Utgiftene til tomme skoleplasser og mange små enheter fortsetter. I tillegg kommer store kostnader til vedlikehold og nye barnehageplasser.
b) Kvalitet	Små skoler med fådelt undervisning (flere trinn i samme klasse) består. Mange elever mangler fortsatt spesialrom og egne SFO-rom. Små fagmiljø har problemer med å rekruttere, og det samiske tilbudet er sårbart.
c) Bruk av bygg	Mye tomt skoleareal og fulle barnehager. Økt behov for barnehageplasser må løses fra år til år.
d) Skolevei	Som i dag. Bussene i Tverrelvdalen og forbi Kronstad er fulle, og kryssing av E6 er en utfordring.
e) Lokalsamfunn	Nærmiljøene beholder skolene sine på kort sikt.
f) Tilpasningsevne	Strukturen er sårbar for økonomi og rekruttering. Ved høy vekst mangler Tverrelvdalen om lag 10 plasser.

Barns beste

For barna gir dagens struktur ro og forutsigbarhet. Ingen må bytte skole eller barnehage, og de beholder kjente voksne, venner og skolevei. Samtidig viderefører alternativet forhold som ikke er til barnas beste. Mange elever mangler fortsatt egnede rom, små fagmiljø gir mer bruk av ufaglærte vikarer, og elevene på Aronnes må fortsatt bytte skole etter 4. trinn. Flere barn vil gå i barnehager med store vedlikeholdsbehov. Elevene og ungdomsrådet har vært

tydelige på at læreren er viktigst. Høye utgifter til bygg og drift binder penger som kunne gått til flere lærere og bedre tilbud.

Oppsummert

Alternativ 0 gir ro på kort sikt, men kommunen får store utgifter til bygg og drift uten at tilbudet til barna blir bedre. Det er ikke til barns beste på lengre sikt.

10.3 Alternativ 1 – justering i sentrum

Kort fortalt

– Vedtakene fra 2023 om Komsa, Gakori og Bossekop gjennomføres som planlagt.
– Ungdomstrinnet i Tverrelvdalen flyttes til Alta ungdomsskole eller Sandfallet. Tverrelvdalen blir en 1–7-skole.
– Kaiskuru skole blir barnehage, og elevene går til Saga.
– Aronnes skole blir barnehage, og elevene går til nye Komsa/Gakori.
– Ledige skolelokaler brukes til barnehage og SFO. Leieavtalen på Kronstad kan avsluttes.

Tiltakene

Tiltak	Hvem berøres	Når	Forutsetning
Ungdomstrinnet i Tverrelvdalen flyttes til sentrum	Om lag 47 elever på 8.–10. trinn	2027/28 eller 2028/29	Endret forskrift om opptaksområder. Nok plass på skolebussen.
Kaiskuru skole blir barnehage	126 elever på 1.–7. trinn går til Saga	Fra 2027/28	Kaiskuru-vedtaket endres. Bygget utbedres og godkjennes for barnehage.
Aronnes skole blir barnehage	84 elever på 1.–4. trinn går til nye Komsa eller Gakori	Når nye Komsa og Gakori er ferdige	Trygg kryssing av E6/E45.
Ledige rom i Tverrelvdalen tas i bruk	Elever på 1.–7. trinn og eventuelt barnehagebarn	Etter flyttingen	Små kostnader til SFO, større til barnehage.
Leien på Kronstad avsluttes	Barnehagebarn til Kaiskuru/Aronnes	Når de nye plassene er klare	–

Vurdering etter kriteriene

Kvalitet. Ungdomsskoleelevene fra Tverrelvdalen får spesialrom, langt flere valgfag og språkfag og et større fagmiljø med mindre bruk av ufaglærte vikarer. Ungdomsrådet forteller at mange ungdommer allerede søker et større sosialt miljø. Tverrelvdalen-bygget passer best for en 1–7-skole, og elevene som blir igjen, får bedre plass til grupperom og SFO, som i dag deler rom med klassene. Aronnes-elevene slipper skolebyttet etter 4. trinn og får hele barneskolen på samme sted. Det gir én overgang mindre, i tråd med kommunens prinsipper. Kaiskuru-elevene får rom til mat og helse, naturfag og sløyd på Saga, og kommer til en skole med to klasser per trinn. Kaiskuru er i dag praksisskole for lærerutdanningen ved UiT, og dette må avklares med universitetet.

For barnehagene gir alternativet større enheter og mer plass per barn der behovet er størst. Barna i Kaiskuru barnehage kommer ut av svært trange og dårlige lokaler.

Bruk av bygg. Ledige skolerom brukes til å dekke mangelen på barnehageplasser. Barneskolene i sentrum får plass til 1 905 elever og vil i 2040 være 70 prosent fulle med SSBs hovedalternativ og 83 prosent fulle ved høyvekstalternativet. Det gir god margin. For barnehagene gir Aronnes og Kaiskuru plass til de 60–70 ekstra plassene som trengs hvis Alta når landsnivået. Aronnes skole ligger like ved Aronnes barnehage, med et skogsområde imellom, og byggene kan knyttes sammen gjennom uteområdet.

På ungdomstrinnet er det trangere. Med 770 plasser og elevene fra Tverrelvdalen blir det om lag 38 ledige plasser i 2040 med hovedalternativet. Ved høy vekst er ungdomsskolene i sentrum omtrent fulle. Samiskklassene på Alta ungdomsskole ventes å vokse fra 14 til om lag 40 elever de neste fire–fem årene, og de trenger flere rom. Det er altså plass, men lite å gå på.

Ungdomstrinnet i sentrum. Kapasitet, elevtall og restkapasitet 2026/27 og 2040 ved flytting av ungdomstrinn til sentrum

	2026/27	2040	
	Dagens elevtall	***Hoved-alternativ***	***Høyvekst-alternativ***
Kapasitet ungdomstrinnet i sentrum (Alta ungdomsskole 500, Sandfallet 270)	770	770	770
Elever ungdomstrinnet i sentrum, dagens opptak	712	687	723
Restkapasitet med dagens struktur	**58**	**83**	**47**
Elever 8.–10. trinn i Tverrelvdalen	47	45	48
Restkapasitet når ungdomstrinnet i Tverrelvdalen flyttes (alternativ 1)	**11**	**38**	**−1**

Kilde: SSB tabell 14746 (2026), elevtall 2026/27 og KSKs kapasitetsvurdering. Elever på 8.–10. trinn er framskrevet med SSBs utvikling for 13–15 år, for hele kommunen. Elevtallene i 2040 er avrundet til hele elever. Alternativ 1 og 3A viser til kapittel 10. Negativ restkapasitet betyr flere elever enn kapasitet.

Skolevei. Elevrådet og foreldrene i Tverrelvdalen forteller at bussene allerede er overfylte, og at elever må stå i 70-sonen om vinteren. Det trengs en egen skolerute eller flere busser. Aronnes har i dag en svært trygg skolevei med gang- og sykkelsti. Elever som skal til Gakori, må krysse E6/E45, og det trengs tiltak for å gjøre krysningen trygg. For elevene fra Kaiskuru må det avklares om de får rett til skyss til Saga. Barnehageplassene kommer nærmere der familiene bor.

Lokalsamfunn. Tverrelvdalen beholder skolen sin og rollen som samlingssted for bygda. Kaiskuru-bygget blir værende i nærmiljøet som barnehage. Gymsal og kantine kan fortsatt leies ut, og nasjonalanlegget for ski kan bruke bygget ved store arrangementer, slik FAU var opptatt av.

På Aronnes blir grendehuset og barnehagen værende som samlingssted for bydelen, og skolebygget får ny bruk som barnehage. Nedleggelsen av skolen vil vekke sterke følelser, og noen vil si at bydelen mister livet. Tallene peker i motsatt retning: Det planlegges 200–300 nye boliger på Aronnes, og det er nettopp barnehageplasser bydelen trenger. En større barnehage der barna bor, styrker bydelen som et sted for barnefamilier.

Tilpasningsevne. 1-7 skolene i sentrum har god margin selv ved høyvekstalternativet. Større enheter gjør det også lettere å rekruttere.

Økonomi

Tabellen viser hva kommunen kan spare hvert år, og hva som kommer i tillegg av engangskostnader og -gevinster.

Område	Hva	Anslag
Årlig innsparing	Ungdomstrinnet i Tverrelvdalen: 2–4 lærerårsverk Aronnes og Kaiskuru: om lag 1 lærerårsverk Aronnes og Kaiskuru: om lag 2 lederårsverk	1,75–3,5 mill. kr ca. 1 mill. kr ca. 2 mill. kr
Sum årlig innsparing	**5–7 årsverk**	**4,75–6,5 mill. kr**
Investeringer og leie som unngås eller utsettes	Utbygging av Kaiskuru skole Nye barnehageplasser (nybygg eller leie) Leie av lokaler på Kronstad	Ikke beregnet
Kostnader til ombygging og utbedring	Kaiskuru til barnehage. Tak, grunnmur og ventilasjon må utbedres uansett bruk. Aronnes til barnehage: stellerom, garderober, kjøkken, personalrom og uteområde for små barn Tverrelvdalen: små kostnader til SFO, større hvis deler blir barnehage	Ikke beregnet
Endring i skyss	Mer: ungdomsskoleelever fra Tverrelvdalen, eventuelt elever fra Kaiskuru til Saga Mindre: skyss av 6. trinn fra Kaiskuru til Saga for mat og helse faller bort	Ikke beregnet

Den største gevinsten for kommunen ligger i at den slipper å bygge ut Kaiskuru og å bygge eller leie nye barnehager. Netto blir det ikke mye mindre areal, fordi skolelokalene tas i bruk til barnehage.

Barns beste

Alternativet berører ungdomsskoleelevene i Tverrelvdalen, elevene på Aronnes og Kaiskuru og barna som får barnehageplass i de ombygde lokalene.

Positivt for barna: Ungdomsskoleelevene fra Tverrelvdalen får spesialrom, flere valgfag og et større fagmiljø og sosialt miljø. Elevene på 1.–7. trinn i Tverrelvdalen får bedre plass. Aronnes-elevene får ett skolebytte mindre. Kaiskuru-elevene får fullverdige spesialrom og et større fagmiljø. For de yngste gir alternativet flere barnehageplasser der behovet er størst, og bedre lokaler.

Negativt for barna: Et skolebytte er en belastning, og noen vil miste daglig kontakt med venner og kjente voksne. Ungdomsskoleelevene fra Tverrelvdalen og elevene fra Kaiskuru får lengre skolevei. Aronnes-elevene mister en svært trygg skolevei og må krysse E6/E45. Saga blir nesten full.

Barnas stemme: Barna og ungdommene som berøres direkte, bør høres særskilt før vedtak, jf. barnekonvensjonen artikkel 12.

Samlet: Alternativ 1 er godt for barna, forutsatt at skoleveien blir trygg, at det blir nok plass på skolebussen, og at skolebyttene planlegges godt sammen med barn og foreldre.

Risiko og tiltak

Risiko	Tiltak
Saga blir nesten full: om lag 325 elever med plass til 350	Følge elevtallet hvert år og justere opptaksområdene.
Lite ledig plass på ungdomstrinnet ved høy vekst.	Følge elevtallet hvert år. Ha rom i Tverrelvdalen i reserve fram til 2030.
Ombyggingen av Kaiskuru kan bli dyrere enn antatt. Det er ikke gjort en egen vurdering av bygget som barnehage.	Få en tilstandsvurdering av bygget før vedtak.
Motstand i nærmiljøet på Aronnes og Kaiskuru.	Tidlig informasjon og god involvering av elever, foreldre og ansatte.
Utrygg kryssing av E6/E45 og fulle busser i Tverrelvdalen.	Trafikksikkerhetstiltak for Aronnes og egen skolerute for Tverrelvdalen.

Gjennomføring

- **Kaiskuru til Saga:** kan skje tidlig, fordi Saga ble ferdig utbygd i 2026. Deretter bygges Kaiskuru om til barnehage.
- **Tverrelvdalen:** fra skoleåret 2027/28 eller 2028/29. Plassen finnes allerede.
- **Aronnes:** når nye Komsa og Gakori er ferdige.
- **Kronstad:** leien avsluttes når de nye barnehageplassene er klare.

Kaiskuru-vedtaket fra 2023 må endres, og forskriften om opptaksområder må endres etter høring. Barnehagelokalene må godkjennes etter forskrift om miljørettet helsevern.

Oppsummert

Alternativ 1 bruker ledige skolerom til å løse mangelen på barnehageplasser, gir flere elever bedre fagmiljø og spesialrom og sparer kommunen 4,75–6,5 mill. kr i året. Kommunen slipper i tillegg å bygge ut Kaiskuru og å bygge nye barnehager.

10.4 Alternativ 2 – større grep i sentrum

Alternativ 2 kommer i tillegg til alternativ 1.

Kort fortalt

– Elvebakken skole legges ned. Elevene går til Saga og nye Komsa, og de fleste må til sentrum vest.

– Basen for elever med store behov flyttes fra Elvebakken til nye Komsa, som får en egen base.

– Leirbotn skole slås sammen med Rafsbotn.

Tiltakene

Tiltak	Hvem berøres	Når	Forutsetning
Elvebakken legges ned	181 elever på 1.–7. trinn, inkludert elevene i basen	Når nye Komsa og Gakori er ferdige og alternativ 1 er gjennomført	Ny forskrift om opptaksområder. Basen og fagteamet flyttes samlet til nye Komsa.
Leirbotn slås sammen med Rafsbotn	11 elever på 1.–7. trinn	Så tidlig som mulig	Romplan for Rafsbotn. Samlet vedtak for skole og barnehage på Leirbotn.

Vurdering etter kriteriene

Kvalitet. Elevene fra Elvebakken kommer til skoler med flere klasser per trinn, nyere bygg og bedre gymsal og spesialrom. Det samiske tilbudet blir mindre sårbart, fordi Elvebakken i dag deler samisklærer med Saga. Samtidig har Elvebakken et godt fagmiljø for flyktninger og elever med særskilte behov, og det kan bli brutt opp. Skolen er også praksisskole for UiT, og samarbeidet må i så fall flyttes til andre skoler. Elevene på Leirbotn slipper fådelt undervisning, får et større læringsmiljø og slipper skolebyttet ved 8. trinn. De kommer også ut av et bygg med dårlig inneluft og problemer med temperaturen.

Bruk av bygg. Barneskolene i sentrum får plass til 1 585 elever. Med SSBs hovedalternativ er de 84 prosent fulle i 2040, med 252 ledige plasser. Saga blir den eneste skolen i sentrum øst, med plass til 350 elever, mens det bor 480–567 elever der. Mellom 130 og 220 elever må derfor gå i sentrum vest. Rafsbotn får 111 elever og har plass til 130, men rommene må organiseres på nytt fordi de i dag er laget for klasser med flere trinn sammen. Ledige lokaler på Leirbotn kan brukes til barnehage, men søkningen der er lav.

Skolevei. Mange Elvebakken-elever går eller tar rutebuss til skolen i dag. Til Komsa blir skoleveien lengre, de fleste trenger skyss, og flere må krysse store veier. Bussene forbi Kronstad er allerede fulle, ifølge FAU. Fra Leirbotn til Rafsbotn er det om lag 18 km, og reisetiden blir opp mot 30 minutter om vinteren.

Lokalsamfunn. Elvebakken–Kronstad har fått 130 nye boliger de siste åtte årene, men det bygges lite framover. Området har rimelige boliger, og når de eldre flytter ut, kan det komme flere barnefamilier. FAU peker på at Altas styrke er de mange små sentrene, og at nærmiljøet blir svekket når skolen forsvinner. På Leirbotn bygges det nesten ingenting, og ny bruk av bygget kan bli en del av utviklingen av bygda.

Tilpasningsevne. Forsvarssatsingen kan bidra til høy vekst.

Økonomi

Område	Hva	Anslag
Årlig innsparing utover alternativ 1	Elvebakken: 1–2 lederårsverk Elvebakken: 1–3 lærerårsverk. Klassene er ganske fulle, så gevinsten er moderat. Elvebakken: drift av bygget Leirbotn: 2,5 lærerårsverk	1,05–2,1 mill. kr 0,9–2,6 mill. kr ca. 3,8 mill. kr ca. 2,2 mill. kr
Sum utover alternativ 1	**4,5–7,5 årsverk**	**7,9–10,7 mill. kr**
Sum med alternativ 1	**9,5–14,5 årsverk**	**12,7–17,2 mill. kr**
Investeringer som unngås	Utbedring av Leirbotn Akutte tiltak på Leirbotn Vedlikeholdsetterslepet på Elvebakken	min. 25 mill. kr min. 3 mill. kr Ikke beregnet
Engangsinntekt	Mulig salg av Elvebakken-bygget etter 2030	Ikke beregnet
Endring i skyss	Mer: Elvebakken til Komsa og Leirbotn til Rafsbotn	Ikke beregnet

Barns beste

I tillegg til barna i alternativ 1 berører alternativet elevene på Elvebakken, også elevene i basen, og elevene på Leirbotn.

Positivt for barna: Elvebakken-elevene får bedre bygg, gymsal og spesialrom, og det samiske tilbudet blir mindre sårbart. Leirbotn-elevene får et større læringsmiljø, slipper skolebyttet ved 8. trinn og kommer ut av et bygg med dårlig inneluft.

Negativt for barna: Alternativet berører sårbare barn i særlig grad. Elevene i basen og flyktningelevene er ofte de som trenger stabile voksne og forutsigbarhet mest, og fagmiljøet rundt dem kan bli brutt opp. Elvebakken-elevene mister et svært godt uteområde og får lengre skolevei. Leirbotn-elevene får rundt 18 km skoleskyss, og for elevene fra Rognsund blir reiseveien enda lengre.

Barnas stemme: Elevene på Elvebakken og Leirbotn, og særlig elevene i basen, bør høres på en måte som passer for alder og forutsetninger, jf. barnekonvensjonen artikkel 12.

Samlet: Alternativet gir bedre læringsmiljø og bygg for mange barn, men risikoen er størst for de mest sårbare. Det kan bare være til barns beste hvis basen og fagteamet flyttes samlet og overgangen planlegges for hver elev med særskilte behov.

Risiko og tiltak

Risiko	Tiltak
Fagmiljøet for elever med særskilte behov og flyktninger forsvinner.	Flytte basen og fagteamet samlet til nye Komsa.
Uro blant foreldre og i nærmiljøet to steder samtidig.	Gjennomføre Leirbotn først og Elvebakken etter alternativ 1.

Gjennomføring

- **Leirbotn:** så tidlig som mulig, fordi byggene er i svært dårlig stand.

- **Elvebakken:** når nye Komsa og Gakori står ferdige, alternativ 1 er gjennomført og vi vet hvor fullt det blir på Saga.

Alternativet krever de samme vedtakene som alternativ 1, ny forskrift om opptaksområder der sentrum øst og vest henger sammen, og at basen er etablert på nye Komsa.

Oppsummert

Alternativ 2 gir den største innsparingen i sentrum, 12,7–17,2 mill. kr i året sammen med alternativ 1, og kommunen slipper minst 28 mill. kr i investeringer på Leirbotn. Svakheten er mulig risiko for de mest sårbare elevene. Dette kan møtes med tiltak.

10.5 Alternativ 3 – sentrum og distrikt

Alternativ 3 kommer i tillegg til alternativ 1.

Kort fortalt

- Leirbotn slås sammen med Rafsbotn, som i alternativ 2.
- Øvre Alta skole legges ned, og elevene går til Gakori eller nye Komsa.
- 3A: Ungdomstrinnet i Rafsbotn og Talvik flyttes til ungdomsskolene i sentrum, eller
- 3B: Talvik oppvekstsenter legges ned (om lag 50 elever, 3 mil fra Alta sentrum).

Tiltakene

Tiltak	Hvem berøres	Når	Forutsetning
Leirbotn slås sammen med Rafsbotn	11 elever på 1.–7. trinn	Så tidlig som mulig	Som i alternativ 2
Øvre Alta legges ned	94 elever på 1.–7. trinn	Etter alternativ 1, rundt 2030	Skyss for alle elevene
3A: Ungdomstrinnet i Rafsbotn og Talvik flyttes	Om lag 54 elever på 8.–10. trinn	Rundt 2030	Mer plass på ungdomstrinnet i sentrum
3B: Talvik legges ned	Om lag 50 elever på 1.–10. trinn	Rundt 2030	Skyss med lang reisetid

Vurdering etter kriteriene

Kvalitet. Elevene på Øvre Alta slipper delvis fådelt undervisning, får et større lærings- og fagmiljø og bedre rom for mat og helse. 3A gir bedre fagdekning på ungdomstrinnet i Rafsbotn og Talvik, men ett skolebytte til. Det går mot kommunens prinsipp om færrest mulig skolebytter. Distriktsskolene har god kompetanse på fådelt undervisning, uteskole og samarbeid med nærmiljøet, og den kan gå tapt. PPT og helse peker på at små miljø kan være bra for noen elever, og ungdomsrådet verdsetter 1–10-skolene i distriktene for trygghet og små klasser.

Bruk av bygg. Barneskolene i sentrum har plass til elevene fra Øvre Alta. I 2040 er de 75 prosent fulle med SSBs hovedalternativ, med 479 ledige plasser, og 88 prosent fulle ved høy vekst. På ungdomstrinnet er det derimot ikke plass til 3A. Med 770 plasser, elevene fra Tverrelvdalen og om lag 54 elever fra Rafsbotn og Talvik mangler det om lag 14 plasser i 2040 med hovedalternativet, og flere ved høy vekst. 3A vil derfor kreve mer plass på ungdomstrinnet i sentrum. Øvre Alta-bygget kan brukes til barnehage. Kommunen har ingen kommunal barnehage i Øvre Alta i dag.

Skolevei. Øvre Alta ligger om lag 6,4 km fra sentrum, så alle elevene får rett til skyss. Elevene fra Talvik får lengst reisevei. Ungdomsrådet peker på at skyssen må ha god plass og kort ventetid.

Lokalsamfunn. I Øvre Alta er 10–15 boliger under bygging, og det ventes 20–40 til de neste 10–15 årene. Talvik og Rafsbotn har stabil utvikling med få ledige tomter. Skolen er ofte den siste offentlige møteplassen i bygda (NOU 2026:10), og en nedleggelse kan gjøre det mindre attraktivt å bo der.

Tilpasningsevne. Dette er det alternativet som er vanskeligst å gjøre om. Større enheter gjør rekrutteringen lettere, men kompetansen på fådelt undervisning kan gå tapt.

Ungdomstrinnet i sentrum. Kapasitet, elevtall og restkapasitet 2026/27 og 2040 ved flytting av ungdomstrinn til sentrum

	2026/27	2040	
	Dagens elevtall	***Hoved-alternativ***	***Høyvekst-alternativ***
Kapasitet ungdomstrinnet i sentrum (Alta ungdomsskole 500, Sandfallet 270)	770	770	770
Elever ungdomstrinnet i sentrum, dagens opptak	712	687	723
Restkapasitet med dagens struktur	**58**	**83**	**47**
Elever 8.–10. trinn i Tverrelvdalen	47	45	48
Elever 8.–10. trinn i Rafsbotn og Talvik	54	52	55
Restkapasitet når ungdomstrinnet i Tverrelvdalen flyttes (alternativ 1)	**11**	**38**	**−1**
Restkapasitet når også ungdomstrinnet i Rafsbotn og Talvik flyttes (alternativ 3A)	**−43**	**−14**	**−56**

Økonomi

Område	Hva	Anslag
Årlig innsparing utover alternativ 1	Øvre Alta: 1 lederårsverk Øvre Alta: 3–5 lærerårsverk Leirbotn: 2,5 lærerårsverk 3A: ungdomstrinnet i Rafsbotn og Talvik, 2–4 lærerårsverk eller 3B: Talvik legges ned	ca. 1,05 mill. kr 2,6–4,4 mill. kr ca. 2,2 mill. kr 1,75–3,5 mill. kr 4,7–6,5 mill. kr
Sum med alternativ 1 (3A)	**13,5–19,5 årsverk**	**12,4–17,7 mill. kr**
Sum med alternativ 1 (3B)	**16,5–22,5 årsverk**	**15,3–20,7 mill. kr**
Salg av Øvre Alta-bygget	Lavere driftskostnader	ca. 2 mill. kr per år
Investeringer som unngås	Leirbotn (som i alternativ 2) Øvre Alta og Talvik er i god eller middels god stand	min. 28 mill. kr lite
Nye kostnader	Mer plass på ungdomstrinnet i sentrum (3A) Skyss fra Øvre Alta, Talvik og Rafsbotn	Ikke beregnet

Alternativ 3 gir de høyeste tallene for innsparing. Gevinsten fra unngåtte investeringer er liten, fordi byggene i Øvre Alta og Talvik er i god stand. Hvis elever velger privatskole i stedet, trekkes kommunen 136 500 kr i rammetilskudd per elev.

Barns beste

Alternativet berører elevene på Øvre Alta og Leirbotn og enten ungdomsskoleelevene i Rafsbotn og Talvik (3A) eller alle elevene i Talvik (3B).

Positivt for barna: Elevene på Øvre Alta får et større lærings- og fagmiljø og bedre rom. 3A gir bedre fagdekning på ungdomstrinnet. Ledige lokaler i Øvre Alta kan gi et kommunalt barnehagetilbud nær der barna bor.

Negativt for barna: Alternativet gir de største ulempene for barna i distriktene. Lang reisetid går ut over fritid, hvile og tid med venner, og er særlig belastende for de yngste elevene i 3B. 3A gir ett skolebytte til. Når skolen forsvinner, kan nærmiljøet barna vokser opp i, bli svakere.

Barnas stemme: Barna og ungdommene i de berørte bygdene bør høres særskilt før vedtak, og deres erfaringer med reisetid og skyss bør veie tungt.

Samlet: Her trekker hensynet til barns beste sterkest i ulike retninger. Gevinsten i fagmiljø må veies mot lang reisetid og tap av nærskole, særlig for de yngste. 3B er mest belastende for barna.

Risiko og tiltak

Risiko	Tiltak
Lang reisetid og sterk motstand i distriktene.	Trinnvis gjennomføring og god skyssordning.
Kommunen legger ned bygg i god stand.	Ny bruk av byggene, for eksempel barnehage eller grendehus.
Ikke plass på ungdomstrinnet i sentrum (3A).	Må løses før 3A kan gjennomføres.
Elever velger privatskole.	Vanskelig å møte med tiltak.

Gjennomføring

Leirbotn kan gjennomføres tidlig og uavhengig av resten. De andre tiltakene bør i så fall vente til alternativ 1 er gjennomført og evaluert, og til kommunen har en ny SSB-framskrivning rundt 2030. Endringene krever forskrift med høring.

Oppsummert

Alternativ 3 gir høye tall for innsparing. Byggene som legges ned, er i god stand. Ulempene er størst for barna i distriktene. 3A går mot prinsippet om færrest mulig skolebytter, og det er ikke plass på ungdomstrinnet i sentrum.

10.6 Samlet vurdering og anbefalt retning

10.6.1 Alternativene vurdert mot kriteriene

Tabellen sammenligner alternativene. Alternativ 2 og 3 er vurdert sammen med alternativ 1, siden de kommer i tillegg.

Kriterium	Alt. 0	Alt. 1	Alt. 1 + 2	Alt. 1 + 3
a) Økonomi	Dårligst. Høye driftsutgifter og store byggkostnader	Bedre. 4,75–6,5 mill. kr i året. Slipper å bygge ut Kaiskuru og nye barnehager	Best. 12,7–17,2 mill. kr i året. Slipper minst 28 mill. kr på Leirbotn	Høyt på papiret, men mye går til skyss
b) Kvalitet	Som i dag. Små fagmiljø	Bedre. Større fagmiljø og ett skolebytte mindre for Aronnes	Bedre. Også for Elvebakken og Leirbotn, men risiko for sårbare elever	Bedre fagmiljø, men 3A gir ett skolebytte mer
c) Bruk av bygg	Mye tomt skoleareal og fulle barnehager	Ledige skolerom blir barnehage. 70 % fullt i sentrum	84 % fullt.	75 % fullt. Ikke plass på ungdomstrinnet ved 3A
d) Skolevei	Som i dag	Lengre for noen. Tiltak trengs ved E6/E45 og på bussen	Lengre for Elvebakken og Leirbotn	Lengst. Alle fra Øvre Alta trenger skyss
e) Lokalsamfunn	Som i dag	Tverrelvdalen beholder skolen. Aronnes og Kaiskuru får barnehage	Elvebakken–Kronstad mister skolen	Bygdene mister skolen
f) Tilpasningsevne	Sårbar	God. Kan gjøres om igjen	Lite kapasitet på ungdomstrinnet	Vanskelig å gjøre om
Barns beste	Ikke på lang sikt	Godt, med tiltak for skolevei	Godt for mange, men risiko for de mest sårbare	Trekker i ulike retninger. 3B mest belastende

10.6.2 Økonomien samlet

Alternativ	Årsverk	Årlig innsparing	Engangseffekter	Når gevinsten kommer
Alt. 1	5–7	4,75–6,5 mill. kr	Slipper utbygging av Kaiskuru og nye barnehager. Ombygging av Kaiskuru og Aronnes	2027–2030
Alt. 1 + 2	9,5–14,5	12,7–17,2 mill. kr	Slipper minst 28 mill. kr på Leirbotn. Mulig salg av Elvebakken	2027–2031
Alt. 1 + 3A	13,5–19,5	12,4–17,7 mill. kr	Slipper 28 mill. kr på Leirbotn. Trenger mer plass på ungdomstrinnet	Etter 2030
Alt. 1 + 3B	16,5–22,5	15,3–20,7 mill. kr	Slipper 28 mill. kr på Leirbotn	Etter 2030

Økte skysskostnader er ikke trukket fra.

10.6.3 Barns beste og kommunens økonomi

Barns beste og kommunens økonomi blir ofte satt opp mot hverandre i strukturdebatter. Vi har veid dem slik:

1. **Økonomi og barns beste henger sammen.** Hver krone som går til å drive tomme skolerom og mange små ledergrupper, er en krone som ikke går til lærere, spesialpedagoger og annet fagpersonell. Elevene og ungdomsrådet sier at læreren er viktigst. Lavere utgifter til bygg og ledelse gir rom til å prioritere det barna sier betyr mest.
2. **Der barna og økonomien peker samme vei, bør kommunen handle nå.** Det gjelder alternativ 1 og sammenslåingen av Leirbotn og Rafsbotn. Barna får bedre fagmiljø og bedre bygg, og kommunen sparer penger og slipper store investeringer.
3. **Der gevinsten er stor for mange, men risikoen stor for noen få, bør kommunen sette klare vilkår.** Det gjelder Elvebakken. De fleste elevene får bedre forhold, men elevene i basen og flyktningelevene trenger stabile voksne. Grepet bør derfor bare gjøres hvis basen og fagteamet flyttes samlet.
4. **Der belastningen for barna er stor og gevinsten usikker, bør kommunen la være.** Det gjelder lang reisevei for de yngste og nedleggelse av distriktsskoler i god stand. Her er innsparingen også mindre enn den ser ut, fordi skyssen blir dyrere.

Grep	For barna	For økonomien	Vurdering
Alternativ 1	Mer positivt enn negativt, med tiltak for skolevei	4,75–6,5 mill. kr i året og unngåtte investeringer	Gjennomføres
Leirbotn til Rafsbotn	Slutt på fådelt undervisning og dårlig bygg. 18 km skyss	ca. 2,2 mill. kr i året. Slipper minst 28 mill. kr	Gjennomføres tidlig
Elvebakken	Bedre for de fleste. Risiko for de mest sårbare	5,8–8,5 mill. kr i året	Gjennomføres med vilkår
Øvre Alta	Større fagmiljø, men skyss for alle	3,7–5,5 mill. kr i året minus skyss. Bygget er i god stand	Beholdes
3A Ungdomstrinnet i Rafsbotn og Talvik	Bedre fagdekning, men ett skolebytte mer	1,75–3,5 mill. kr i året minus skyss. Mangler plass	Bør unngås
3B Talvik legges ned	Lang reisevei for de yngste	4,7–6,5 mill. kr i året minus mye skyss	Bør unngås

10.6.4 Anbefalt retning

KSK anbefaler at kommunen gjennomfører alternativ 2 i to trinn, og at distriktsskolene i Øvre Alta, Talvik og Rafsbotn beholdes som i dag.

Trinn 1: 2027–2029

– Kaiskuru skole blir barnehage, og elevene går til Saga.
– Ungdomstrinnet i Tverrelvdalen flyttes til ungdomsskolene i sentrum.
– Leirbotn skole slås sammen med Rafsbotn.

Trinn 2: når nye Komsa og Gakori står ferdige

– Elvebakken legges ned. Basen og fagteamet flyttes samlet til nye Komsa.
– Aronnes skole blir barnehage når nye Komsa og Gakori er ferdige.

Beslutningspunkt 2030

– Kommunen ser på ny SSB-framskrivning og virkningen av forsvarssatsingen.
– Kommunen tar stilling til salg av Elvebakken-bygget og kontrollerer plassen på ungdomstrinnet i sentrum.

Retningen følger kommunens fire prinsipper. Elevene fra Aronnes og Leirbotn får ett skolebytte mindre, og ingen får flere. Flere elever får tilgang til spesialrom og et større fagmiljø, som gir et mer likeverdig tilbud. Skolene blir større og mindre sårbare, og det blir lettere å rekruttere lærere.

Kommunen kan spare 12,7–17,2 mill. kr i året og slipper minst 28 mill. kr i investeringer på Leirbotn og utbyggingen av Kaiskuru. Ledige skolebygg på Aronnes og Kaiskuru, og eventuelt i Tverrelvdalen og på Leirbotn, gir flere og større barnehager der barna bor. Leien på Kronstad kan avsluttes.

Distriktsskolene i Øvre Alta, Talvik og Rafsbotn er i god eller middels god stand, og en nedleggelse ville gitt lang reisevei og liten netto gevinst. Vi anbefaler derfor at de beholdes.

10.6.5 Hva kommunen bør unngå

- Å videreføre dagens struktur. Det gir høye utgifter uten at tilbudet til barna blir bedre.
- Å bygge ut Kaiskuru skole etter vedtaket fra 2023.
- Å flytte ungdomstrinnet fra Rafsbotn og Talvik. Det gir ett skolebytte mer, og det er ikke plass i sentrum.
- Å legge ned Talvik oppvekstsenter.
- Å flytte elevene i basen uten at fagteamet følger med.
- Å gjennomføre alle endringene samtidig. Det gir uro i mange nærmiljø samtidig, og kommunen får ikke lært av første trinn.

10.7 Grep som støtter gjennomføringen

Disse grepene gjør det lettere å gjennomføre retningen:

- **Størrelsen på Gakori:** Hvis prosjekteringen ikke er låst, bør kommunen kontrollere størrelsen opp mot de ledige plassene i sentrum vest.
- **Det samiske tilbudet:** Samle tilbudet i barnehage og skole, slik at fagmiljøet blir større. Samiskklassene på Alta ungdomsskole ventes å vokse til om lag 40 elever. På nye Komsa bør de samiske klassene og lærerne samles i en egen avdeling med samisk skilting og utsmykking, og kommunen bør vurdere en egen samisk leder. Lávgu og samiske foreldre bør få være med i planleggingen. Kommunen bør også ta opp skyssordningen for de samiske elevene med fylkeskommunen.
- **Opptaksområdene:** Bruk opptaksområdene aktivt til å fordele elevene mellom skolene, særlig mellom Saga og skolene i sentrum vest.
- **Større barnehager:** Velg større barnehager når nye plasser skal etableres.
- **Felles ledelse i distriktene:** Felles ledelse for skoler og barnehager i distriktene, slik Talvik oppvekstsenter har i dag, kan gi lavere utgifter til ledelse uten nedleggelser.

10.8 Oppsummert

Alta har for mange skoleplasser, for få barnehageplasser og høye utgifter. KSK anbefaler at kommunen bruker ledige skolebygg til barnehage, flytter ungdomstrinnet i Tverrelvdalen til sentrum, slår sammen Leirbotn og Rafsbotn og legger ned Elvebakken når nye Komsa og Gakori står ferdige. Distriktsskolene i Øvre Alta, Talvik og Rafsbotn beholdes. Retningen gir

barna bedre fagmiljø og bygg, sparer kommunen 12,7–17,2 mill. kr i året og kan gjennomføres i to trinn med et beslutningspunkt i 2030.

11. KONKLUSJON OG ANBEFALINGER

Alta har flere skoleplasser enn elever, for få barnehageplasser og høye utgifter. Framover blir det færre elever og flere barn i barnehagealder. Rammetilskuddet for grunnskolen går ned med 24 mill. kr fra 2026 til 2030. Hvis kommunen ikke tilpasser strukturen, øker utgiftene per elev, og pengene går til bygg og ledelse i stedet for til lærere, forutsatt at fordelingen av sektorrammene er som i dag.

Elevene, foreldrene og de ansatte er enige om at læreren og trygge voksne betyr mest for kvaliteten. Mange mener at ressursene er spredt på for mange små enheter. Større skoler gir større fagmiljø, bedre tilgang til spesialrom og et mindre sårbart tilbud. Samtidig legger foreldre og ungdom vekt på nærhet og trygghet, og de mest sårbare elevene trenger stabile voksne rundt seg.

Vår konklusjon er at kommunen bør endre strukturen i sentrum og beholde distriktsskolene. Da får barna bedre fagmiljø og bedre bygg, og kommunen kan spare 12,7–17,2 mill. kr i året.

KSK anbefaler at kommunen gjør dette:

1. **Gjennomfør endringene i to trinn:** I trinn 1 (2027–2029) blir Kaiskuru skole barnehage, og elevene går til Saga. Ungdomstrinnet i Tverrelvdalen flyttes til ungdomsskolene i sentrum, og Leirbotn skole slås sammen med Rafsbotn. I trinn 2, når nye Komsa og Gakori er ferdige, legges Elvebakken ned, og Aronnes skole blir barnehage.
2. **Flytt basen og fagteamet samlet:** Elvebakken bør bare legges ned hvis basen og fagteamet flyttes samlet til nye Komsa.
3. **Behold distriktsskolene:** Skolene i Øvre Alta, Talvik og Rafsbotn er i god eller middels god stand. En nedleggelse gir lang skolevei og liten gevinst når skyssen er trukket fra. Vurder felles ledelse for skoler og barnehager i distriktene.
4. **Bruk ledige skolebygg til barnehage:** Aronnes og Kaiskuru, og eventuelt Tverrelvdalen og Leirbotn, kan gi flere og større barnehager der barna bor. Da kan leien på Kronstad avsluttes. Kaiskuru skole bør ikke bygges ut etter vedtaket fra 2023.
5. **Gjør skoleveien trygg:** Sørg for tiltak ved E6/E45 og på bussen før elevene bytter skole.
6. **Styrk det samiske tilbudet:** Samle de samiske klassene og lærerne i en egen avdeling på nye Komsa. Ta med Lávgu og samiske foreldre i planleggingen, og ta opp skyssordningen med fylkeskommunen.
7. **Styr elevene med opptaksområdene:** Bruk opptaksområdene til å fordele elevene mellom Saga og skolene i sentrum vest. Kontroller størrelsen på nye Gakori hvis prosjekteringen ikke er låst.
8. **Ta et nytt valg i 2030:** Se på den nye framskrivningen fra SSB og virkningen av forsvarssatsingen. Kontroller plassen på ungdomstrinnet i sentrum før kommunen tar stilling til salg av Elvebakken-bygget.

12. VEDLEGG

12.1 Informasjon om intervju og samtykkeskjema

Skrivet ble sendt til deltakerne før intervjuene i oktober 2026, sammen med spørsmålene i intervjuguidene nedenfor.

Bakgrunn

Alta kommune ønsker å vurdere sin fremtidige barnehage- og skolestruktur. KS Konsulent AS har fått dette oppdraget og skal levere en rapport som analyserer dagens situasjon, og anbefaler tiltak som gir en bærekraftig og helhetlig barnehage- og skolestruktur for fremtiden.

Når vi skal undersøke dette, ser vi blant annet på planer, statistikk, læringsresultater, karakterer, resultater fra Elevundersøkelsen, ressursbruk, hvordan byggene ser ut, hvor mye plass det er, hvilke rom som er tilgjengelige, osv. Før sommeren jobbet vi mye med analyse av tall og prøvde å skape oss et bilde av utfordringene. 20. august var vi på befaring i Alta og besøkte en del sentrumsskoler og noen barnehager for å få et inntrykk av byggene og uteområdene.

Vi har mange «tellinger» så langt og har sett på areal og økonomi, men det er ikke bare disse opplysningene som faktisk «teller». Derfor er vi også opptatt av å høre «fortellingene» deres om hvordan dere opplever skolen deres, og hva en god skole er for dere. Derfor kommer vi til Alta 07. og 08. oktober for å snakke med elever, foreldre og ansatte ved noen utvalgte skoler.

Du finner oppdatert informasjon om prosjektet på kommunens nettside: www.alta.kommune.no/tjenester/skole-og-utdanning/fremtidens-barnehage--og-skolestruktur

Hvordan skal intervjuene skje?

Onsdag 07.10 og torsdag 08.10 kommer vi til Alta for å snakke med dere. Intervjuene vil foregå i grupper. Vi sitter i en hestesko og snakker sammen ut fra noen overordnede spørsmål. Alle gruppene får omtrent de samme spørsmålene, men detaljgraden tilpasses målgruppen.

1) Først snakker vi om hva som er en god skole for dere generelt, for eksempel: Hva er god undervisning, hva er en god time? Hva er et godt skolemiljø? Hva skal til for at dere/elevene har det bra på skolen og lærer?
2) Deretter snakker vi om hvordan dere opplever skolen og oppvekstmiljøet i Alta i dag. Hva er bra med skolen? Hva er utfordringer? Hva kan bli bedre, og hvordan? Hva gjør dere på fritiden? Osv.

Vi skal ha intervjuer med elevrådene på noen skoler, ungdomsrådet, de ansatte, foreldrene, ledelsen og PPT, barnevern, helsestasjon og skolehelsetjenesten. «Vi» er Bjørn Håvard Bjørklund og Jo Fiske. Begge har lang erfaring som blant annet lærere, skoleledere og ledere på kommunalsjef- og direktørnivå, og vi er vant til å snakke med barn og unge.

Vi har taushetsplikt om alt som kommer frem i intervjuene. Alt vi noterer ned, blir anonymisert slik at det ikke kan spores tilbake til enkeltpersoner. Det samme gjelder eventuell bruk av sitater. Det er fint om dere før møtet har snakket med flere av dem dere skal representere

denne dagen, slik at det ikke bare blir deres egne meninger, men meningen til mange. Vi ser frem til å møte dere!

Samisk språk og samiske interesser

Vi har hatt dialog med Sametinget og Lávgu (det samiske språk- og kultursenteret i Alta) om konsultasjonsplikt etter sameloven og medvirkning. Basert på deres anbefalinger, og at det ikke finnes et eget samisk foreldrenettverk for grunnskolen, ønsker vi å invitere samiske foreldrerepresentanter, ansattrepresentanter og skoleledere fra Komsa og Alta ungdomsskole spesielt, siden disse skolene har egne tilbud for samiske elever.

Om utvalget av skoler

Basert på tidligere vedtak i kommunestyret om skolestruktur og utbygging/ombygging velger vi å fokusere medvirkningen på sentrumsnære skoler. Vi vil besøke disse skolene fysisk på dagtid 07.10 og snakke med elevrådene der: Tverrelvdalen, Kaiskuru, Elvebakken, Gakori og Øvre Alta. I tillegg vil vi møte ungdomsrådet i Parksenteret på ettermiddagen – de representerer bredden av ungdommene i kommunen. På kvelden ønsker vi å invitere to FAU-representanter fra hver av disse skolene: Tverrelvdalen, Kaiskuru, Elvebakken, Gakori, Øvre Alta, Komsa (samisk) og Alta ungdomsskole (samisk).

Tabell 12.1 – Tidsplan for intervjuene 7. og 8. oktober 2026

Onsdag 07.10	Torsdag 08.10 (i Parksenteret)
08.30 Tverrelvdalen (elevråd på skolen)	08.30 Ansattrepresentanter – tillitsvalgte og verneombud fra Tverrelvdalen, Kaiskuru, Elvebakken, Gakori, Øvre Alta, Komsa og Alta ungdomsskole
09.45 Kaiskuru (elevråd på skolen)	10.30 Skolelederne fra Tverrelvdalen, Kaiskuru, Elvebakken, Gakori, Øvre Alta, Komsa og Alta ungdomsskole
11.00 Elvebakken (elevråd på skolen)	12.30 Ledere fra PPT, barnevern, helsestasjon og skolehelsetjenesten
12.15 Gakori (elevråd på skolen)	14.30 Oppfølging med Lávgu og Sametinget
13.30 Øvre Alta (elevråd på skolen)	
15.00 Alta ungdomsråd (i Parksenteret)	
18.00 To foreldrerepresentanter fra Tverrelvdalen, Kaiskuru, Elvebakken, Gakori, Øvre Alta, Komsa (samisk) og Alta ungdomsskole (samisk) – i Parksenteret	

Samtykke (gjelder elever)

I tråd med personopplysningsloven, artikkel 6, trenger vi samtykke fra foreldrene dine for å kunne bruke informasjonen du deler med oss. Loven sier følgende:

> *Artikkel 6. Behandlingens lovlighet*
> *1. Behandlingen er bare lovlig dersom og i den grad minst ett av følgende vilkår er oppfylt:*
> *a) den registrerte har samtykket til behandling av sine personopplysninger for ett eller flere spesifikke formål*

Formålet med innsamlingen av opplysninger går frem av informasjonen ovenfor. I gruppeintervjuene vil vi både notere og ta opp samtalen. Lydopptaket blir lagret på KS Konsulents sikre område og slettet fra mobile enheter etter endt intervju. Notater og lydopptak blir slettet permanent når endelig rapport er levert til Alta kommune, i henhold til avtale.

Vi ber deg fylle ut skjemaet under og levere det til skolen i god tid før intervjudagen. Vel møtt!

Vennlig hilsen
KS Konsulent v/ Bjørn Håvard Bjørklund og Jo Fiske

Jeg samtykker til at opplysninger (fyll ut én av linjene under)

a) jeg (har fylt 15 år) _____ (navn med blokkbokstaver)

eller

b) mitt barn (under 15 år) _____ (navn med blokkbokstaver)

gir i intervju med representanter for KS Konsulent, kan brukes i forbindelse med utredningen av fremtidens barnehage- og skolestruktur.

Dato: _____ Signatur: _____

12.2 Spørsmål til elevråd og ungdomsråd

Spørsmålene var utgangspunkt for gruppeintervjuene i oktober 2026. Rekkefølge og detaljgrad ble tilpasset gruppen.

1. Hva er det viktigste for deg for at du skal ha det fint når du går på skolen?
2. Hva er en god skole for dere når det gjelder:
   - god undervisning og god læring? Når lærer du best?
   - et godt læringsmiljø? Hvordan er det i klasserommet eller klassen da?
   - samarbeid mellom elever
   - samarbeid med lærerne og andre voksne om undervisningen
   - lek og aktiviteter i friminuttene
   - turer og besøk utenfor skolen
3. Hva er en god skole for deg når det gjelder:
   - trygghet? Hva skal til for at du er trygg på skolen?
   - vennskap med andre elever? Hvor mye betyr det?
4. Hvor fornøyd er du med skolen når det gjelder:
   - bøker, teknisk utstyr, iPad, PC og lignende
   - hvordan dere bruker de ulike hjelpemidlene
   - annet utstyr og materiell i gym, kunst og håndverk osv.
   - kvaliteten på selve skolen – inneluft, pulter, garderober o.l.
5. Hvordan er uteområdet på skolen?
   - Hva er bra?
   - Er det noe dere savner, eller ville hatt mer av?
6. Hvor mye betyr reiseveien til skolen?
7. Hvordan er det på fritiden?
   - Har dere mange fritidsaktiviteter?
   - Er det noe dere savner?
   - Hvor er fritidsaktivitetene?
8. Hvordan er det å være ung i Alta?
9. Er det noe dere gjerne ville blitt spurt om, som det ikke står noe om her?

12.3 Spørsmål til FAU-representanter, skole

Spørsmålene var utgangspunkt for gruppeintervjuene i oktober 2026. Rekkefølge og detaljgrad ble tilpasset gruppen.

1. Hva er en god skole for deg, en skole av god kvalitet? Hva er viktig for deg som forelder når det gjelder læring, trivsel, samarbeid skole–hjem, kompetanse osv.?
2. Hva er ditt inntrykk av disse forholdene på skolen der du er forelder?
3. Hva er FAUs oppfatning av skolens ressurssituasjon, driftsmidler, midler til undervisningsmateriell, midler til vedlikehold, inneklima osv.?
4. Hva tenker FAU om skolens størrelse, antall elever og ansatte, spesielt med tanke på å få et godt læringsmiljø, elevmiljø, trivsel og trygghet?
5. Hvor godt er FAU informert om skolens pedagogiske arbeid, tilpasset opplæring, arbeid med grunnleggende ferdigheter, elevmedvirkning osv.?
6. Hvilke tanker har du om skolens lokalisering, skoleveien og skoleveiens lengde?
7. Er det andre forhold foreldrene mener er viktige å få fram om situasjonen i skolen i Alta?
8. Demografien endres, og kommunens økonomi blir trangere. Har foreldrene gode forslag til løsninger på de utfordringene skolene i Alta får i årene som kommer?

12.4 Spørsmål til tillitsvalgte og verneombud, skole

Spørsmålene var utgangspunkt for gruppeintervjuene i oktober 2026. Rekkefølge og detaljgrad ble tilpasset gruppen.

1. Kan du si litt om sterke og svake sider ved skolene i Alta? Hva greier dere å ha god kvalitet på, og hvor er det forbedringspotensial?
2. Hvor godt kjenner du til skolens bruk og fordeling av tildelte ressurser? Hvordan blir du involvert i dette arbeidet?
3. Er det noen av de lovpålagte forventningene i fagplanene eller bemanningsnormene som er vanskelige å gjennomføre på grunn av manglende ressurser eller andre forhold?
4. Hva mener tillitsvalgte og verneombud om skolens driftsmidler, midler til undervisningsmateriell, midler til vedlikehold, inneklima osv.?
5. Hva mener tillitsvalgte og verneombud er den ideelle skolestørrelsen:
   - når det gjelder arbeidsmiljø og et godt profesjonsfellesskap?
   - når det gjelder læringsmiljø og et godt sosialt miljø for elevene?
6. Hvordan oppleves samhandlingen med andre kommunale instanser som PPT, skolehelsetjeneste, psykolog, barnevern osv.?
7. Hvordan oppleves mulighetene for å rekruttere nye lærere med riktig kompetanse?
8. Er det andre forhold de ansatte mener er viktige å få fram om situasjonen i Alta?
9. Demografien endres, og kommunens rammer blir trangere. Hvordan mener de ansatte at dette kan løses?

12.5 Spørsmål til rektorer og skoleledelse

Spørsmålene var utgangspunkt for gruppeintervjuene i oktober 2026. Rekkefølge og detaljgrad ble tilpasset gruppen.

1. Hva er din mening om ressurstilgangen til skolene og handlingsrommet skolen har innenfor rammen du får tildelt?
2. Hvor fornøyd er du med kvaliteten på skolen du leder? Hva er bra, og hva kan bli bedre? Det gjelder både fysiske forhold, utstyr, læremidler, pedagogikk og resultater.
3. Hva er skolens opplegg for individuelt tilrettelagt opplæring (ITO)? Har det skjedd endringer i tråd med Stortingsmelding 6, oppvekstreformen og ny opplæringslov, eller er det et forbedringspotensial?
4. Hvordan er samhandlingen med kommunens støttefunksjoner – helsesykepleier, kommunepsykolog, helsestasjon, barnevern, PPT osv.?
5. Kompetanse i personalet, kompetansekrav kontra lærernorm – går kabalen opp? Hvordan ser dette ut nå som de nye kompetansekravene er endelige? Hvordan går det å rekruttere de lærerne dere har behov for?
6. Hvordan vurderer du skolens størrelse med tanke på god økonomisk og administrativ drift?
7. Slik du ser det, hva vil de største utfordringene være for skolen din i årene som kommer, og hvilke løsninger ser du?
8. Er det andre forhold du mener er viktige i denne sammenhengen?

12.6 Spørsmål til ledere for PPT, barnevern, helsestasjon og skolehelsetjenesten

Spørsmålene var utgangspunkt for gruppeintervjuene i oktober 2026. Rekkefølge og detaljgrad ble tilpasset gruppen.

1. Hvordan vil dere beskrive samarbeidet dere imellom og samarbeidet med skolene og barnehagene?
2. Hvordan er praksis når det gjelder tilstedeværelse på skoler og i barnehager?
3. Har skole- og barnehagestrukturen noen sammenheng med muligheten for å være fysisk til stede i den grad dere ønsker?
4. Hvordan får dere jobbet med forebygging og tidlig innsats og drevet systemisk arbeid i profesjonsfellesskapene? Jf. forventningen om mindre individuelt arbeid og mer kompetanseheving.
5. Blir kvaliteten på tjenestene på det nivået dere ønsker? Hvorfor, eller hvorfor ikke?
6. Hva er de viktigste betingelsene for at dere kan bruke kompetansen og ressursene deres best mulig?
7. Er det noe annet vi burde spurt om når det gjelder arbeidet med elever og barn, både det universelle arbeidet og for elever og barn som trenger noe ekstra?

12.7 Grunnlag for beregning av lønns- og arealkostnader

Vedlegget viser tallene vi har brukt for å beregne de økonomiske gevinstene av strukturalternativene i kapittel 10, se 10.1.4. Alle tall er anslag.

Lønnskostnader

Innenfor skolesektoren er det relativt store lønnsforskjeller mellom ansatte. Vi tar derfor utgangspunkt i gjennomsnittslønn for ulike stillingsgrupper. De aller fleste ansatte finner vi i gruppene lærere, ledere og assistenter. Siden Finnmark ikke betaler arbeidsgiveravgift, regner vi de sosiale utgiftene til 17 prosent.

Tabell 12.2 – Gjennomsnittlige lønnskostnader for stillingsgrupper i barnehage og skole (kroner)

Stillingsgruppe	Gjennomsnittslønn	Sosiale utgifter	Sum
Lærere (snitt alle stillingskoder, etter lønnsoppgjøret)	750 000	127 000	877 000
Ledere (snitt rektorer og avdelingsledere)	900 000	153 000	1 053 000
Pedagoger, barnehage	650 000	110 000	770 000
Assistenter, skole og barnehage	500 000	85 000	585 000

Kilder: Utdanning.no, KS og KOSTRA

Arealkostnader

Tabellen viser utgifter per kvadratmeter bygg per år. Utgifter til forvaltning er ikke tatt med.

Tabell 12.3 – Utgifter per kvadratmeter bygg per år, 2025 (kroner)

Utgiftsart	Barnehagelokaler	Skolelokaler
Energi	83,3	58,6
Vedlikehold	77,7	34,6
Renhold	383,0	216,2
Drift	762,2	503,9
Sum	**1 306,2**	**813,3**

Kilde: KOSTRA

En reduksjon på 5 000 kvadratmeter skolebygg gir en årlig innsparing på rundt 4 mill. kr. I Alta er det i snitt 26 kvadratmeter per elev. 4 mill. kr tilsvarer da en skole for rundt 200 elever.

KS KONSULENT

Postboks 1378, 0114 Oslo • kskonsulent.no